

POGOVOR Z UMETNIKI — Predsednik Šinigoj si je v spremstvu predsednika republiškega komiteja za kulturo Vladimira Kavčiča in drugih visokih gostov jubilejnega, 20. mednarodnega tabora likovnih samorastnikov ogledal bogato galerijo del in se pogovarjal z nekaterimi umetniki. Na sliki: z Jutto Borbert iz ZRN. (Foto: P. Perc)

Obljuba se izpolnjuje

Za dan borca slovesna otvoritev odseka partizanske magistrale od Adlešičev do Žuničev

ŽUNIČI — Osrednja proslava črnomaljske občine ob dnevu borca je bila v soboto, 4. julija, v Žuničih, osrednji dogodek te proslave pa otvoritev odseka partizanske magistrale Adlešiči — Marindol — Žuniči. Cesto je slovesno odprl Andrej Levičnik, predsednik slovenske skupnosti za ceste, ki je bil tudi slavnostni govornik.

»Partizanska magistrala povezuje dolino reke Kolpe, teče mimo Semiča in Dolenjskih Toplic, ob Krki do Žužemberka, do Litije in Moravč. Ta 150 km dolga cesta je živ pomnik in simbol narodnoosvobodilnega boja, saj povezuje kraje, v katerih se je rodila in razvila naša narodnoosvobodilna vojska in naša nova državnost,« je med drugim v Žuničih dejal Levičnik. »Prepogosto pozabljamo, da smo tem krajem za tisto, kar so nam dali v vojni, dolžni več kot golo zahvalo, dolžni smo jim izpolniti obljubo, danih v času vojne, dolžni smo pomagati urediti njihove želje za gospodarski razvoj in napredek.« Sedaj je posodobljena tretjina partizanske magistrale, v gradnji pa je 8 km dolg odsek med Vinico in Preloko. Za odsek od Preloke do Žuničev je Levičnik obljubil, da ga bodo zgradili prihodnje leto. Belokranjski del partizanske magistrale je pomemben tudi za povezavo s sosednjo Hrvaško. »Brez velikih besed lahko ena sama cesta pomeni za resnično bratstvo in

enotnost več kot vsi veliki govori in deklaracije,« je rekel Levičnik, ki se

Andrej Levičnik: »Partizanska magistrala je pomnik in simbol narodnoosvobodilnega boja.«

je zavzel, da bi pri reševanju težav bolj upoštevali izkušnje NOB. »Bolj moramo upoštevati tudi preprosto kmečko logiko dobrega gospodarja, ki ve, da lahko živi samo od dela svojih rok in ki ne pozna vnaprej pojedenega kruha.«

Za proslavo, ki se je iztekla v prijetno in veselo srečanje ljudi iz teh krajev, ki jih je ta cesta resnično približala svetu, so kulturni program pripravili črnomaljski upokojenski pevski zbor, preloška folklorna skupina in domači recitatorji.

A. B.

Tabor ni le trebanjski praznik

Ob zaključku 20. mednarodnega tabora likovnih samorastnikov v Trebnjem govoril predsednik IS SRS Dušan Šinigoj — Edino merilo kakovost

TREBNJE — Pred 20 leti je devet, takrat še malo znanih likovnih ustvarjalcev s peščico trebanjskih ljubiteljev umetnosti osnovalo prvi tabor slovenskih naivnih slikarjev in kiparjev. Vsako leto je bila žetev bogatejša in vse več je bilo tudi umetnikov iz drugih jugoslovanskih republik in pokrajin.

Glas o taboru in galeriji je šel daleč v svet in privabil umetnike iz Evrope in vseh drugih kontinentov, razen Avstralije, ki so prišli na svoje stroške, v Trebnjem pustili svoja dela, s seboj pa odnesli prijateljstvo gostoljubnih Dolenjcev. »Vsaka razstava, združena z bogatim kulturnim programom domačih ustvarjalcev in vrhunskih slovenskih umetnikov — bilo pa jih je v teh letih 72, je bila za nas Trebanjce praznik. V galeriji je zbranih 600 del in to je edinstvena zbirka v Sloveniji, v kateri so tudi dela vrhunskih umetnikov, ki jih z veseljem uvrščajo v svoj fond najbolj znani muzeji in galerije po svetu,« je na zaključni slovesnosti 20. tabora prejšnji petek povedal predsednik skupščine tabora Janez Gartnar.

Slavnostni govornik, predsednik slovenskega izvršnega sveta Dušan Šinigoj pa je dejal, da trebanjski tabor s kontinuiteto svojih prireditev omogoča sprotno presojo stanja in kakovostne stopnje samorastniške umetnosti v Jugoslaviji, združuje in povezuje živo likovno besedo jugoslovanskih umetnikov od škofjeloških hribov do uzdinske ravnine, od dravske doline — Radelj ali Hlebnin — do makedonskega juga in dubrovniškega mediterana.

»Trebanjski tabor s svojim obstojem potrjuje, da je kakovost, in ne zvrst ali formalna izobraženost posameznika, edino veljavno merilo za vrednotenje in uveljavljanje umetnosti. S tem se pridružuje našemu pojmovanju kulture in izhodiščem kulturne politike,« je poudaril Šinigoj.

V kulturnem sporedu zaključka tabora sta sodelovala KUD »Seljačke sloge« Buševca iz pobratene občine Velika Gorica in trebanjski občinski pihalni orkester. Na zboru razstavljalcev, udeležencev dosedanjih taborov in organizatorjev so zaslužnim podelili priznanja, zanja se je v imenu vseh zahvalil slikar Ivan Rabuzin. Zelo zanimiv pa je bil prispevek Zorana Kržišnika, predsednika umetniškega sveta, ki je dejal, da čeprav skušajo umetniki drug drugega obogatiti, je na trebanjskem

taboru to vendar izmenjava »med enakimi«, iz katere se ni rodila nikakršna skupna šola, še manj pa manira. Prav to bi bilo tisto, kar bi izrgalo samoraslega oblikovalca iz njegovega specifičnega okolja. Udeležencem zbora je zapel nekaj pesmi Trebanjski oktet.

P. PERC

PIHALNI ORKESTER V TITOVEM DRVARJU

TITOV DRVAR — Pihalni orkester TCP Djuro Salaj je preteklo soboto gostoval v Titovem Drvarju. Glasbeniki pihalnega orkestra so igrali na slavnosti v tamkajšnjem spominskem parku, kjer je bila osrednja proslava dneva borca. Zvečer pa so nastopili tudi v kulturnem domu, kjer so se predstavili domačim amaterski umetniki. Nastop krških pihalcev v Titovem Drvarju — pripravili so tudi promenačni koncert — je v Titovem Drvarju naletel na izredno topel sprejem.

Smotra pomeni tudi bratstvo

Tridnevno srečanje društev Partizan — Bogat program — Priznanja Dolenjcem

NOVO MESTO — Jubilejni, štrideseti zbor Partizana, ki je letos od petka do nedelje potekal pod naslovom

»Smotra 87« na Dolenjskem, je bil posvečen tudi praznovanju 100-letnice Sokola, dnevu borca in letošnjim jubilejem. V Domu učencev Majde Silc se je zbralo skoraj 400 udeležencev, ki so iz društev Partizan prišli iz vseh jugoslovanskih republik in avtonomnih pokrajin.

Srečanje se je pričelo s sejo častnega odbora smotre, ki jo je v imenu pokrovitelja pričel slavnostni govornik Janez Vipotnik. Poudaril je pomen Partizana za razvoj množične telesne vzgoje v Jugoslaviji. Med drugim je dejal: »Ta društva od vsega začetka nikakor niso bila le uresničevalci utrjevanja telesne zmogljivosti vseh vrst prebivalcev za boljše delo, za trdnjše zdravje, za večjo obrambno sposobnost, za plodnejšo izrabo prostega časa in tako naprej. Delovanje telesnovzgoj-

Eno do sedaj najboljše pripravljene srečanje je tudi letos imelo nadvse bogat program. Pričelo se je z znanstveno tribuno, na kateri so govorili o pomenu športne rekreacije, in nadaljevalo z obiskom v

● Na srečanju v Novem mestu so podelili tudi kipec Partizana, najvišje priznanje, ki ga je za gostoljubje in sprejem udeležencev prejela skupščina občine Novo mesto. Posebne spominske značke pa so od Dolenjcev dobili: Danilo Kovačič, Jože Pečnik in Branka Bukovec.

delovnih organizacijah Novoteks, IMV, Krka in Iskra. Udeleženci so v spomin na smotro posadili 88 vrtnic na stadionu bratstva in enotnosti, ogledali pa so si tudi kulturnozgodovinske spomenike Novega mesta in okolice. Sobota je minila v znamenju ogleda partizanskega Roga. Tu so udeleženci najprej prisostvovali »uri zgodovine« o Bazi 20, zatem pa so se odpravili na pohod do bolnišnice Zgornji Hrastnik, kjer so na grobišču položili spominski venec, pohod pa končali na Gačah, kjer so jih z glasbo, kruhom in soljo pričakali člani Partizana iz Črnomlja. Vedro in veselo je minilo tudi srečanje na jasi v Dolenjskih Toplicah. Udeleženci, razdeljeni v štiri brigade, ki so med vojno delovale na Dolenjskem, so si najprej ogledali taborniške veščine tabornikov iz Straže, potem pa so se pomerili še v vedri rekreaciji.

Zaključna slovenost je bila pred Domom učencev Majde Silc v Šmihelu. Tu so izročili zastave maršala Tita najboljšim društvom Partizan. Posebne diplome Partizana Jugoslavije je med dolenjskimi društvimi dobilo društvo Partizan Vinica-Črnomelj.

J. PAVLIN

Razmere povzročajo idejno zmedo

Mladina krepko občuti razliko med načeli in prakso — Kdo je kriv za stanje, v kakršnem smo sedaj — Mladi ne vstopajo več v vrste ZK

KRŠKO — Medobčinsko študijsko središče in medobčinski svet ZK za Posavje sta pretekli teden organizirala razgovor z učitelji družbeno-moralne vzgoje in samoupravljanja s temelji marksizma. Razgovora se je udeležil tudi izvršni sekretar CK ZKS za vzgojo in izobraževanje Jože Miklavc.

Čeprav so bili na ta razgovor vabljeni učitelji iz vsega Posavja, se ga niso udeležili učitelji iz Sevnice. Kljub temu pa je razgovor dosegel svoj namen, saj so učitelji slišali, tako so dejali, konkretne odgovore na konkretna vprašanja. Vprašani, ki si jih zastavljajo mladi, pa tudi njihovi učitelji, je veliko, vendar pa so tudi to pot lahko odgovorili le na nekatera med njimi. Zlasti na tista, ki se zastavljajo pred slovenskim idejnim plenumom.

Tako jugoslovanski kot slovenski idejni plenum sta nekakšna inventura opravljene delo po 13. oziroma 10. kongresu ZK. V nasprotju s pričakovanji se jugoslovanski idejni

plenum ni sprevrgel v idejni boj s političnimi nasprotniki, ampak je izzvenel v smislu potrebe po strnitvi vrst. V skladu s tem so bili nekateri že prepričani, da so bile te dileme v Sloveniji presežene. Kot pa je bilo

● V šolah se pojavlja zaradi razmer, v katerih živimo, tudi določena idejna konfuzija ali zbeganost. Učitelji se umikajo v objektivizem in pozitivizem, vsa pomembna družbena vprašanja pa puščajo v nemar. Vzgojna funkcija je omejena samo na vzgojne predmete. V takih razmerah seveda ni nič čudnega, da je med mladimi vse manj zanimanja za vstop v vrste ZK, saj v njej ne vidijo perspektive ne zase ne za družbo. Med mladimi pa je vse več vprašanj, kdo je za sedanje stanje kriv in učitelji so pred težko nalogo, ko morajo braniti sistem, kjer je razlika med proklamiranimi načeli in prakso vse bolj očitna. Zlasti pa je vedno bolj očitno, da se mladim ne da vzgajati s pridiganjem, ampak tudi z načinom življenja. Vendar pa, je bilo rečeno na razgovoru, vsega le ni mogoče slikati samo črno, olepševanje pa vodi v drugo nevarnost, da se mladim v stiku z resničnostjo zrušijo vsi ideali.

rečeno na razgovoru v Krškem, to nikakor ni res, saj se v Sloveniji najmanj 40 odst. komunistov zavzema za uvedbo trde roke, za normativno-

direktivni način dela ZK. Tak način delovanja ZK pa je Jugoslavijo pripeljal v najtežjo krizo doslej. Kljub slabim izkušnjam s takim načinom vodenja, na katerega prisegajo tudi v Sloveniji vse tiste delovne organizacije, ki se niso pripravljene boriti za svoj obstoj, ampak pričakuje pomoč države, se težnje k takšnemu načinu dela nadaljujejo. Zato je za Zvezo komunistov boj za samoupravljanje ena izmed najpomembnejših nalog, saj se težnje po krepitvi države nadaljujejo in so očitne tudi v osnutku sprememb ustave in zakona o združenem delu. Glede na to bi bila tudi težnja po obnovi meščanske demokracije napredek, toda korak nazaj od samoupravljanja. V sedanjih razmerah pa seveda ni potreben boj proti nosilecem takih teženj, ampak proti razmeram, ki jih pogojujejo.

J. S.

Janez Vipotnik: »Delovanje Partizana širom Jugoslavije je velikega pomena in ga je z vsemi silami treba razvijati še naprej.«

nih društev je imelo svoj napreden politični prizvok, kije v času NOB na Slovenskem dosegel višek.«

URA ZGODOVINE ZA PARTIZANE — Udeležencem Smotre, letošnjega jubilejnega srečanja članov društev Partizan iz vse Jugoslavije, se je močno utisnilo v spomin pripovedovanje vodiča Ivana Horvata o zgodovini in pomenu partizanske Baze 20. Po ogledu barak so se peš odpravili do bolnišnice Gornji Hrastnik in naprej do Komarne vasi in Gač. (Foto: Janez Pavlin)

BERITE DANES!

- na 4. strani:
 - Kolektiv za, SZDL pa proti
 - Zaklonišča brez krčmarja
- na 5. strani:
 - Pobude za spremembe zavirajo
- na 7. strani:
 - Bo vlada pustila Novoles izkrvaveti?
- na 11. strani:
 - Kalvarija poslednje Kočeverke
- na 15. strani:
 - Vez med Gruzinci in Inki
- na 17. strani:
 - Bodo prizadeti dvakrat tepeni

Ne po uhojenih poteh

Ekonomski in idejnopolični kriza se je tudi v času priprav na idejni plenum poglobljala. V vrstah ZK je bilo in je še vedno precej idejne zmede in pasivnosti. A teze o aktualnih idejnopoličnih razmerah v ZK in družbi, ki jih je pripravil slovenski CK ZKS, so bile dovolj dobra podlaga za temeljite in demokratične razprave. O krizi se nikoli nismo govorili tako odkrito in brez dlake na jeziku kot sedaj. Pa vendar se zdi, da se mnogi komunisti še niso otresli strahu pred vsem novim, nekakšnega idejnega nadzorništva, občutka stalne ogroženosti. Mnogi namreč še vedno prisegajo na vseobsegajočo moč partijskih direktiv in državnih intervencij. Slovenski idejni plenum je razčistil s konfliktom med družbenolastiško logiko na eni ter sistemom socialističnega blagovno-tržnega gospodarstva na drugi strani. Slednji je edina alternativa za izhod iz krize, najboljša sredstva za boj z idejnimi nasprotniki. Jasno pa je, da plenum lahko nakaže samo smeri, medtem ko bodo morali boj izbojevati komunisti v temeljnih okoljih. Ta boj pa ne bo niti lahek niti kratek, saj je tudi v slovenski partiji še veliko zagovornikov starih, že uhojenih poti, ki pa so nas pripeljale v težave, v kakršnih še nismo bili.

J. SIMČIČ

V petek popoldne bodo še posamezne nevihte, potem se bo vreme izboljšalo.

Kako se je začel in končal štrajk snažilk v Trebnjem

TREBNJE — Nedavni enodnevni štrajk desetih snažilk na trebanjski osnovni šoli in VIO je razširil paleto poklicev delavcev, ki se zatečejo k prekinitvi dela kot skrajnemu ukrepu za hitrejšo reševanje nakopičenih težav. Osem snažilk na šoli in dve na VIO je ob zadnjih skokovitih podražitvah brž ugotovilo, da se s približno desetimi stariji milijoni plače z vsemi dodatki za okrog 20 let dela enostavno ne bo več dalo shajati.

Do tod sta bili obe skupini povsem izenačeni, če bi ocenjevali motive, ki so privedli do prekinitve dela. Pri snažilkah na šoli je bil v ospredju zgolj ekonomski motiv in cilj. Čistilke so bile zadovoljne s pomočjo sindikata in s končno rešitvijo rezimernih plač.

Pri dveh čistilkah na VIO pa je šlo sprva za posnemanje kolegic iz šole, povod za tako izražen protest pa je dokaj banalen razlog. Kot sta izjavili čistilki, ju je direktor VIO napodil iz pisarne, ko sta ga zaprosili, če bi lahko hišnik s službenim avtomobilom odpeljal v kemično čistilnico zajeten kup 40 zaves. Torej gre v njenem primeru tudi za jasno izraženo nezadovoljstvo z medsebojnimi odnosi. Zanimivo je, da obduktka omalovaževanja čistilke na šoli niso imele, na VIO je pa k temu pripomogla tudi predsednica sindikata, ki se je zavzela za nekakšno socialno podporo. P. PERC

Pobratimi si pomagajo z delom

12. srečanje pobratenih krajevnih skupnosti Jugoslavije na Mirni

MIRNA — »Prepričana sem, da ima prav sodelovanje uspešnih krajevnih skupnosti iz vseh delov Jugoslavije, ki so prejele posebno priznanje in nagrado zvezne konferencie SZDL za dosežene uspehe pri razvoju krajevnih skupnosti, velik pomen za razvoj Jugoslavije in socialističnih in samoupravnih temeljih,« je povedala podpredsednica slovenske skupščine Marija Zupančič-Vičar na sobotni akademiji v mirenski osnovni šoli ob 12. srečanju delegacij pobratenih krajevnih skupnosti Jugoslavije in 7. srečanju mladine iz vseh republik in pokrajin.

Poudarila je, da je temeljno vprašanje nadaljnega razvoja KS predvsem to, kako zagotoviti gmotno osnovo samoupravljanja. Vičarjeva je dejala, da v naši republiki vztrajamo, da je planiranje in programiranje dela KS temeljno opravilo, brez katerega delo v krajevni skupnosti ne more biti smotno načrtovano in uresničeno.

O teh vprašanjih je poprej potekala na okrogli mizi živahna razprava, ki ji je dal ton referat predsednika sveta KS Mirna Maksa Kurenta.

● 88 brigadirjev iz osmih jugoslovanskih krajevnih skupnosti je v enem tednu akcije na Mirni pomagalo pri izkopu 1000 m jarkov, v katere so elektrikarji položili kable za nizkonapetostno električno omrežje in javno razsvetljava. Za uspeh jim je čestitala tudi slavna gostinca, prav tako vsem dobitnikom priznanj KS Mirna. Plaketi sta dobila Maks Kurent in Darko Kristof, priznanja pa Pavla Hrovat, Niko Borštnar st., Martin Kašič, Andrej Kolar in GD Selo.

Predstavnik 17. KS iz Kosovega polja je opozoril, da je mirenski primer zanje zelo težko uresničljiv vzor, čeprav bi se stvari v tej KS, ki šteje kar 25.000 prebivalcev, precej

medsebojni odnosi, vse skupaj pa je posledica zanemarjenega vodenja delovne organizacije, saj v njej niso imeli prave evidence, kako je s poslovanjem. Kakor je prišlo do izgubarskega poslovanja iz več vzrokov, bodo tudi poti reševanja večšerne. Najprej bodo v Melaminu opravili finančno sanacijo. Zagotovili bodo trajnejše kadrovske rešitve, ljudi pa bo potrebno za te naloge poiskati zunaj delovne organizacije, morda celo zunaj občine. Cilj pa je ustvariti trajne pogoje za pozitivno poslovanje.

Šuster zagotavlja, da bo Melamin pozitivno posloval že po devetih mesecih tega leta, in sicer za vsako ceno in brezpogojno. Doselej je ekipa iz sozda že dosegla določene uspehe, saj so se bojniški dopusti zmanjšali za polovico, v delovni organizaciji imajo vsak dan natančen pregled nad storilnostjo in poslovanjem. Dejstvo je tudi, da ukrepe delavci podpirajo. Vendar pa se v sozdu najbolj boje reševanja kadrovske problematike, saj je znano, da v kočevski občini kadrov manjka in je vprašanje, kako bi zapolnili kadrovske vrzeli, če bi strokovne delavce vzeli iz drugih delovnih organizacij. Prav zaradi teh neznanj tudi še ni jasno, doklej bodo vršilci dolžnosti iz sozda še v Melaminu. Vsi ukrepi pa so dolgoročni tudi v razvojnem smislu, saj v Melaminu nameravajo dopolniti in razširiti proizvodni program, vendar v obstoječi proizvodnji. J. SIMČIČ

SREČANJE INTERNIRANCEV

NOVO MESTO — Občinska konferenca SZDL Novo mesto in komisija za bivše politične zapornike, internirance, vojne ujetnike in izgnance bosta organizirali prvo občinsko srečanje bivših političnih zapornikov, internirancev, vojnih ujetnikov in izgnancev občine Novo mesto. Srečanje bo 19. septembra letos ob 10. uri na Osnovni šoli Katja Rupena v Novem mestu. Prijave zanj sprejemajo krajevna združenja ZB NOV do 15. avgusta.

nih! Govor je bil tudi o zaščiti potrošnikov. P. P.

Jubilej gasilcev Osem desetletij gasilskega društva Vavta vas

VAVTA VAS-ŠTRAŽA — Gasilsko društvo Vavta vas je minulo nedeljo proslavilo častitljiv jubilej, 80-letnico ustanovitve. V prvi matični knjigi piše, da se je 4. avgusta 1907 sestalo 16 mladih moških in organiziralo svoje gasilsko društvo.

Zagnanost za delo v društvu je bila taka, da so že kmalu po ustanovitvi zgradili gasilski dom z orodjarno. Imeli so četverokolno vozno brizgalno, ki so jo gasilci ročno potiskali, 300 metrov tlačnih cevi in 8 metrov sesalnih, pa navadne in kljukaste lestve, 35 delovnih oblek s čeladami, varnostni pas, tri rogove, dve piščali in tri vrvi.

Leta 1929 so nabavili prvo motorno brizgalno, ki je bila v uporabi vse do leta 1957, ko je zaradi okvare morala v zaslužen pokoj. Druga svetovna vojna je delovanje vavtovaških gasilcev popolnoma prekinila. Piše, da je vojaštvo vzelo gasilski dom in vso opremo.

Takoj po vojni se je v gasilske vrste vključilo 32 mladih domačinov. Leta 1957 so nabavili novo motorno brizgalno, 1969 pa prvi gasilski avtomobil. Nekaj let kasneje avtosticerno pa novo brizgalno in nov avtomobil. Oprema je bila, dom pa je postajal premahjen, zato so se odločili, da poišejo novo lokacijo pri nekdanjih starih garažah. S pomočjo krajanov, združenega dela, skupščine občine in drugih so poprijeli in dom dokončali.

V tem času so se posvečali tudi članstvu tako da imajo danes gasilske desetine v vsaki vasi v krajevni skupnosti, skupaj pa več kot 150 aktivnih članov. Med njimi je tudi veliko pionirjev, ki se združujejo v osnovni šoli Vavta vas v svoje društvo Mladi gasilec. J. P.

PRIZNANJA TRŽIŠKIM LOVCEM

TRŽIŠČE — Na proslavi 40-letnice lovske družine Tržišče je jubilaturo izročila plaketo s priznanjem zveza lovskih druženj Novo mesto; lovcem je priznanje izročila tudi krajevna skupnost Tržišče. Štirje člani LD Tržišče so dobili znak za zasluge Lovske zveze Slovenije, medtem ko je red za lovske zasluge 3. stopnje prejel Stane Lunder starejši.

BOŠTANJČANI NAJBOLJE STRELJALI

SEVNICA — Na nočnem streljanju z vojaško puško M-48, ki ga je v počastitev dneva borcev pripravila sevnška občinska strelska zveza, je na strelišču Izem sodelovalo rekordno število, 68 ekip. Zmagali so člani strelske družine Boštanj, pred ekipama IMV Brežice in Krti-rov Sevnica. Tekmovalci so pohvalili dobro organizacijo te tradicionalne prireditve, ki je običajno za dan mladosti.

RIBIŠKI PIKNIK

OTOČEC — V soboto, 11. julija, ob 17. uri bo na otoškem kopališču tradicionalni ribiški piknik, ki ga pripravlja restavracija Otočec. Ribiči se bodo pomerili v ulovu na najtežjo ribo, ugotavljanju teže ribe, izkazali pa se bodo lahko tudi v ribiških spretnostih. Organizator je pripravil bogate nagrade in pravo ribiško veselico, na kateri bo igral ansambel Orion.

SAMOSTAN V PLAMENIH — Bivši samostan sester Dne naše dame v Šmihelu, kjer so tudi prostori osnovne šole, je v petek popoldne zajel požar. Z nekaj manj resnosti so z dimom opravili domači gasilci, ki so jim na pomoč prišli še Stopičani in gasilci iz Stranske vasi. Veliko bolj resno pa so se z vajo spopadali poklicni gasilci iz Novega mesta, ki so pokazali reševanje iz višjih nadstropij (na sliki) in člani civilne zaščite. Domači gasilci so se bolj zaposlili nekaj ur kasneje na gasilski veselici. (Foto: J. P.)

Naša anketa

Carinik naj dela na meji

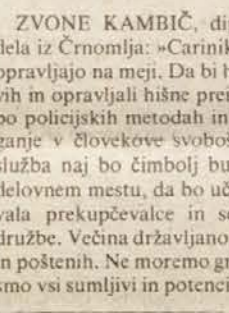
»Kakšna je ta država, ki ne verjame državljanom in nastopa s stališča, da ji kradejo?«, je vprašal dr. Rino Simoneti na nedavni seji odbora za gospodarske odnose s tujino Gospodarske zbornice Jugoslavije, ko so obravnavali osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah carinskega zakona. Na tej seji so menili, da je osnutek nesprejemljiv z moralno-etičnega vidika, ker temelji na nezaupanju v gospodarstvo in državljanke. Predlagane spremembe, tako način določanja carinske osnove (ne na osnovi računov, ampak tako imenovane normalne vrednosti blaga) kot razširitev pooblastil carinskih organov, ki naj bi izvajali pregledne tudi zunaj mejnih prehodov, so ocenili kot neskladne z načeli našega sistema in bili proti njim. Verjetno bo kar držalo, da bi šlo za resen poseg v človekovo svobodo, za načelni dvom v človekovo poštenost.

BOJAN BUKOVEC, delavec v Tesnih v Veliki Loki pri Trebnjem: »Menim, da bi poseg carinikov na dom pomenil kratenje osnovnih človekovih svobod. Verjetno so drugačne poti, da bi zgradili tiste, ki služijo s tihotapljenjem blaga iz tujine, da za to ni treba nikakršnega spremenjenega zakona o carini. Tudi tu diši po močnejšem vmešavanju države, ki je v zadnjem času prav simptomatično. To gotovo ni izhod iz krize, čeprav bi s tem morda res bolj napolnili državno blagajno.«

STANE MIRTELJ, strojevodja inštruktor iz Boštanja: »Ne zdi se mi nič narobe; če bi cariniki koga potipali tudi kje bližje doma in ne le na meji. Švercanje se je močno razposlo, kar je dobro videti na primer na tržnici v Zagrebu. V Ljubljani miličniki preganjajo takšno prodajo, v Zagrebu se je po pripovedovanju prijatelja primerilo, da je kupil uro od švercarja celo miličnik. Nedovoljeno trgovino ponekod tolerirajo, da posamezniki ne niso v breme občini ali da ne kradejo.«

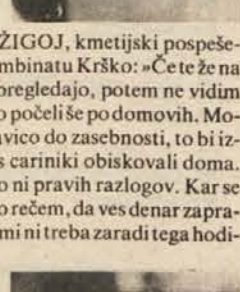
ZVONE KAMBIČ, dipl. organizator dela iz Črnoljca: »Cariniki naj svoje delo opravljajo na meji. Da bi hodili po domovih in opravljali hišne preiskave — to diši po policijskih metodah in bi šlo za poseganje v človekovo svobodo. Carinska služba naj bo čimbolj budna na svojem delovnem mestu, da bo učinkovito odkrivala prekupevalce in sovražnike naše družbe. Večina državljanov pa je zavednih in poštenih. Ne moramo graditi na tem, da smo vsi sumljivi in potencialni lopovi.«

ANA MIHELIČ, bife Mihelič v Ribnici: »Doselej na meji nisem nikoli imela težav, doma pa nimamo nič takega, da bi morali cariniki šariti po hiši. Obiski carinikov po domovih bi bili sitna zadeva, v najmilejši obliki bi temu lahko rekla motenje posesti, zasebnosti. Sicer cariniki verjetno imajo to pravico, da pogledajo tudi doma, če jim to dovolijo ali ne.«

FERDO MIŽIGOJ, kmetijski pospeševalec v Agrokombinatu Krško: »Če te že na meji temeljito pregledajo, potem ne vidim razloga, da bi to počeli še po domovih. Moral bi imeti pravico do zasebnosti, to bi izgubili, če bi nas cariniki obiskovali doma. Mislim, da za to ni pravih razlogov. Kar se mene tiče, lahko rečem, da ves denar zapravim že doma in mi ni treba zaradi tega hoditi čez mejo.«

GORDANA PAVLETIČ, Brežice: »Človek bi se kar strinjal, da hodijo cariniki po domovih, vprašanje pa je, kakšne ribe bi tako lovili. Bojim se, da bi se v njihove mreže spet ujele same majhne ribice, medtem ko bi večje lahko počele isto še naprej, torej se ukvarjale s švercem v velikem stilu. In ker bodo velike ribe še vedno neulovljive, tudi majhnih ni treba loviti. Sicer pa lahko pridejo cariniki k meni, kadar hočejo.«

Dagmar Šuster na čelu Melamina

Predsednik poslovnega odbora sozda Kemija je postal še vršilec dolžnosti direktorja kočevskega Melamina, ki se je znašel v težavah

KOČEVJE — Ime Dagmarje Šusterje je v slovenski javnosti zelo znano, saj je predsednik poslovnega odbora sozda Kemija, poleg tega pa je zelo znan in uspešen voznik dirkalnih avtomobilov, pisec komentarjev v ljubljanskem Avto magazinu, od 15. junija dalje pa je tudi vršilec dolžnosti direktorja v kočevskem Melaminu. Torej je vzrokov za razgovor več kot dovolj.

Seveda je bilo prvo vprašanje, kise je vstilo tako rekoč samo, zakaj se je kot predsednik PO Kemija odločil za novo delovno dolžnost, ko pa je že v sozdu dovolj dela. Šuster je nanj odgovoril, da so se v tem sozdu že ob ustanovitvi dogovorili za pomoč vsaki članici sozda, ki bi se znašla v težavah. To svojo odločitev so vzeli zelo zares, čeprav sprva ni kazalo, da bodo morali svoje besede in sklepe uresničiti tudi v praksi.

»Ni običajno, da se pri takem delu angažira sam predsednik sozda, ampak v tem primeru se je to pokazalo kot potrebno, čeprav to za sozda in tudi za mene ni bila najbolj lahka odločitev. Vendar pa sem to nalogo skupaj z Adjem Rogljem, ki je bil moj pomočnik, in z Martinom Kopačem (v sozdu direktorjem zunanje trgovine), ki je bil prevzel komercialne posle, prevzel predvsem zaradi tega, ker hočemo Melaminu pomagati. Vendar pa pri tem poslu nismo sami, saj je v reševanje vključenih 13, 14 ljudi z vseh področij dela od interne banke do razvoja. Prav v teh dneh pride v Kočevje tudi dr. Aleksandra Kornhauser, ki je v poslovnem

Šuster meni, da je Melamin zašel v težave zaradi več vzrokov, pokazale pa so se na treh področjih, nanje so v sozdu opozarjali že veliko prej. V prvem četrtletju je pridela za 260 milijonov dinarjev izgube, ki se je do konca aprila povečala na 470 milijonov dinarjev. Tedanji direktor se je odločil, da zapusti delovno organizacijo, druga pa ni bilo moč dobiti takoj. Načeti so bili tudi že

»Za« v Titovem Drvarju in Krškem

Za združitev TCP Djuro Salaj in Tovarno papirja v Titovem Drvarju glasovalo 59 oziroma 92 odst. udeležencev referenduma — En tozd v TCP je bil proti

KRŠKO — V torek, 30. junija, so delavci Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj iz Krškega in Tovarne papirja iz Titovega Drvarja na referendumu glasovali o združitvi obeh delovnih kolektivov v enotno delovno organizacijo.

Udeležba na referendumu je bila izredno dobra, saj se je v Titovem Drvarju referendumu udeležilo 93 odst. delavcev, v Krškem pa je bila udeležba na referendumu celo boljša, saj je na njem sodelovalo več kot 95 odst. delavcev. Vendar pa je kar 92 odst. udeležencev referendumu za Titovem Drvarju glasovalo za

METLIŠKE NOČI DO JUTRA

METLIKA — Prejšnji petek je bila prva od desetih prireditev v okviru metliških kulturnih poletnih prireditev Noči do jutra. Na grajskem dvorišču je metliška godba na pihala pripravila celovečerni koncert. Jutri ob 21. uri se bodo prav tako na grajskem dvorišču predstavili Gribelci, nastopili bodo pevski zbor, tamburaši in recitatorji. Po vsaki prireditvi je odprta grajska klet.

Sistem Djuro Salaj bo na ta način pridobil najsoodnejšo tehnologijo, ugodnejše kreditne aranžmaje v Bosni in Hercegovini, strokovnjaki TCP pa bodo v Titovem Drvarju zagotovili nemoteno proizvodnjo najbolj kakovostnih papirjev in tudi njihovo prodajo na najbolj zahtevnih trgih. Seveda pa je ta združitvi tudi pomemben prispevek k stabilizaciji jugoslovanskega gospodarstva, posebno papirne in celulozne panoge, ki pa, naj bo povedano resnici na ljubo, niti ni v najboljšem ekonomskem položaju.

Žal pa v TCP kljub večmesečnim pripravam na referendum niso povsem zadovoljni z rezultati glaso-

vanja, saj so delavci ene izmed temeljnih organizacij odločili, da ne glasujejo za združitev. Zato je delavski svet te temeljne organizacije — glede na to, da je za združitev glasovalo vseh devet ostalih tozdov — sprejel sklep o začasni veljavnosti določil samoupravnega sporazuma o spremembah organiziranosti delovne organizacije. Ta določila bodo veljala do konca tega leta, ko bodo v tej temeljni organizaciji združenega dela ponovili referendum. Delavski svet te temeljne organizacije je sprejel tak sklep predvsem z namenom, da ne bi bili moteni razvojni načrti delovne organizacije, ki prav od integracije s tovarno papirja v Titovem Drvarju pričakuje hitrejši zagon in uresničevanje srednjeročnih ter dolgoročnih načrtov.

Spremembe pa so se zgodile tudi v Titovem Drvarju, kjer tamkajšnja tovarna seveda ni več članica sozda Unicep in se sedaj imenuje Proizvodnja in predelava papirja Titov Drvar.

J. SIMČIČ

kmetijstvo

ZAŠČITNE CENE ZA LETOŠNJO PŠENICO

BEOGRAD — Zvezni izvršni svet je določil letošnje zaščitne cene osnovnih kmetijskih pridelkov, med njimi pšenice, ki naj bi jo odkupovali po 125 din za kilogram za prvi, 110 za drugi in 100 din za tretji razred. Pri dokončni odkupni ceni je seveda treba upoštevati še JUS standarde in pravilnik o kakovosti žit, mlevskih in pekarskih izdelkov, testenin in hitro zamrznjenega testa. Podrobnejša navodila o odkupnih pogojih v Sloveniji bo kot vsako leto pripravila žitna skupnost.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Breskve so prodajali po 1.200 din, hruške po 1.000, borovnice po 1.500 din. Jedilne bučke so stale 600 din, krompir je šel po 400, solata po 600 do 700 din. Jajca so bila večinoma po 70 din, enako smetana, skuto se je dalo kupiti za 1.200 din. Pri prodajalcih na stalnih stojnicah so stale breskve in hruške 1.000 din, stročji fižol in češnje 800, lubenice 600 in krompir 400, medtem ko so paradiznik prodajali po 1.200 din. Na tržnicah so bile še dobro založene stojnice s suho robo, kovaškimi izdelki, zeliščnimi zdravili, tekstilom in obutvijo. Obiskali so jo tudi cvetličarji in prodajalci slik.

Sejmišča

NOVO MESTO — Pretekli ponedeljek so rejci pripeljali 349 prašičev, starih 8 do 12 tednov, in 25 starejših; skupaj so jih prodali 115. Mlajše živali so stale od 35.000 do 65.000 din, starejše 70.000 din. Naprodaj je bilo še 8 pitancev in 4 krave. Pitance so prodajali po 840 do 950 din za kilogram žive teže, krave po 500 do 570 din za kilogram žive teže.

GASILSKO DRUŠTVO Žužemberk

prireja v nedeljo, 12. julija, ob 15. uri na Loki v Žužemberku

veliko vrtno veselico

z bogatim veselcovom. Zabaval vas bo ansambel Fantje z vseh vetrov. Za hrano in pijačo je poskrbljeno.

Kmetijski nasveti

Ušesna značka mori muhe

Ne bi izgubljali besed o nadležnosti mrčesa, raznih vrst muh, obadov, klopov. Vsa ta množica se v vročih poletnih dneh zgirja okoli živali v hlevu ali na paši, jo sesa, vznemirja in s tem dela večjo škodo, kot se običajno misli. Huda mušja nadlega zmanjša količino namoženega mleka pri eni sami kravi od pol do enega litra ali celo več na dan. Pa ne le to, muhe so glavne prenašalke nevarnih črevesnih boleznih, v svoji razplojevalni moči (od enega mušjega para je v eni poletni sezoni teoretično možno 355 trilijonov potomcev) pa skoroda neuničljive.

Ni čudnega, če so živinorejci že od nekdaj poskušali ugnati to nadlogo. Tako stare knjige svetujejo, da je mogoče obvarovati živino pred brenclji, če jo po koži natremo z zelenimi orehovimi listi ali pa z zvarkom, ki ga pripravimo tako, da orehove liste kuhamo v vodi z dodatkom kisa. Taka maža deluje nekaj ur. Za sodobno živinorejo, ki izjemno poudarja pomen paše, s tem pa živali še bolj izpostavlja letenci nadlogi, seveda taki preprosti nasveti ne morejo dosti pomeniti. Toliko bolj bodo zato rejci veselili novosti, učinkovite insekticidne ušesne značke, ki so jo predstavili na nedavnem simpoziju o sodobni pridelavi in predelavi mleka.

● Gre za insekticidno ušesno značko po imenu praven, ki ima vsebi 1,2 g permetrina v PVC podlagi. Permetrin je sintetični piretroid, ki učinkuje tako, da ob dotiku paralizira živčni sistem žuželk, odganja pa jih tudi v neprijetnem vonjem. Kot že ime pove, je ušesne značke potrebno pritrditi na uhlje, vendar tako, da prosto visijo pod spodnjim robom. Za pritrditev uporabljajo posebne klešče.

In kar je najvažnejše: insekticidna ušesna značka dobro varuje govedo, pred mrčesom, zlasti muhami in klopi, učinkujejo pa do 5 mesecev. Poskusi so pokazali, da se je v eni sami pašni sezoni povečal prirast posamičnega goveda od 7 do 14 kg v primerjavi s tistimi živalmi, ki značk niso imele. Kot je na simpoziju poročala veterinarica Mojca Cerar iz Ljubljanskega Leka, je praven povečal količino namoženega mleka tudi do 20 odstotkov, kar zagotovo opraviči izdatke za novost, ki jo izdelovalci in veterinarska služba rejcem toplo priporočajo.

Inž. M. L.

Z zakonom nad kmečke banke

Ko je zakon hranilno-kreditne službe izenačil z bankami, so se povsem ustavili krediti za kmetijsko proizvodnjo in le-ta je zato začela upadati — 81-odst. obrestna mera, in še ta gibljiva, je za kmeta ubijalska

BELA KRAJINA — Pri obeh belokranjskih kmetijskih zadrugah, metliški in črnomaljski, deluje hranilno-kreditna služba, to je nekakšna kmečka banka, temelječa na zadrugi vzajemnosti, katere namen ni ustvarjanje dohodka. Zato je do sedaj določala za svoje kredite, namenjene v prvi vrsti za pospeševanje kmetijstva, take obrestne mere, ki so zagotavljale v glavnem pokrivanje stroškov.

V obeh belokranjskih hranilno-kreditnih službah (HKS) so člani vsi kmetje, ki proizvodno sodelujejo z zadrugama, v metliški je teh okoli 1.600, v črnomaljski pa blizu 3.000, ter vsi zaposleni v zadrugah, se pravi, da je vseh belokranjskih varčevalcev v obeh HKS blizu 5.000. HKS prek Ljubljanske banke posreduje dolgoročne kredite za večje naložbe v kmetijstvo, kot so gradnje hlevov in nakup kmetijske mehanizacije, v metliški v zadnjih letih tudi za obnovo vinogradov.

Metliška HKS je pri dolgoročnih kreditih iz svojih sredstev prispevala 5 do 10 odst. od predračunske vrednosti. V Metliki je bilo prejšnja leta po 50, 60 prošenj za dolgoročne kredite. Kratkoročne kredite pa daje HKS izključno iz svojih sredstev. Teh kreditov je lani metliška HKS odobrila za 40 milijonov dinarjev, kmetje pa so jih porabili za nakup reprodukcijskega materiala, kmetijskih strojev pa tudi let za pokojninsko zavarovanje. Obrestna mera za kredit za nakup repromateriala je bila lani 35-odst., nihče pa ni mogel dobiti več kredita, kot je znašala četrtina vrednosti njegove proizvodnje v prejšnjem letu. Obrestna mera za kredit za nakup mehanizacije je znašala 50 odst., kredit pa ni smel biti večji, kot je znašala vrednost enoletne proizvodnje. Seveda je moral vsak varčevalec imeti tudi sklenjeno proizvodno pogodbo z zadrugo za tekoče leto. Obrestna mera za dolgoročne kredite pa je bila lani 45 odst.

V črnomaljski HKS je lani 70 kmetov dobilo dolgoročne kredite v skupnem znesku okoli 50 milijonov dinarjev, delež sredstev HKS je znašal povprečno 15 odst., ostalo so bila bančna sredstva. Poleg tega je HKS izključno svojih sredstev odobrila dolgoročni kredit še okoli 30 kmetom. V glavnem so te kredite porabili za gradnjo hlevov in nakup kmetijske mehanizacije. Kratkoročnih kreditov iz sredstev HKS pa so podelili za 65 milijonov dinarjev. Ravnali so se po priporočeni obrestnih merah za vse slovenske HKS, ki so znašale od 18 do 45 odst.

Letos se je z novim zakonom o celotnem prihodku vsa stvar bistveno spremenila, saj so HKS izenačene z vsemi drugimi bankami, tako da ne smejo dajati kreditov pod revalorizacijsko stopnjo, poleg tega pa je obrestna mera gibljiva. Tako je bila za prejšnje četrtletje najnižja možna obrestna mera 81 odst. Če bi hoteli kredite dajati po nižji obrestni meri, bi razliko morala nadomestiti zadruga iz svojega dohodka. Seveda so se učinki tega za kmetijstvo pogubnega zakona pokazali takoj. Ne v metliški ne v črnomaljski HKS ni letos še niti en kmet vzal dolgoročnega kredita. Vsak, kdor bi ga pod takimi pogoji vzela, bi bil slab gospodar. Kme-

tjstvo, kjer se denar zelo počasi obrača, takih odiralskih obresti pač ne more prenesti. Sem in tja se še kdo v najbolj nujnih primerih odloči za kratkoročni kredit, vendar za kar se da kratek čas, tudi samo za nekaj dni. Osnovni namen HKS, kreditiranje kooperacijske proizvodnje, je na silo, z zakonom prekinjen in posledično je upadanje kmetijske proizvodnje. Seveda tudi ne gre pričakovati, da bodo kmetje še naprej varčevalci HKS, če bo ta škodljivost obveljala. Poleg tega je znano, da cene kmetijskih proizvodov ne

rastejo s stopnjo inflacije, kaj šele, da bi sledile cenam kmetijskega reprodukcijskega materiala.

V črnomaljski HKS imajo sicer zahtevkov za dolgoročne kredite za 50 milijonov dinarjev, vendar kmetje čakajo, če se bo kaj spremenilo, kajti po sedaj veljavni obrestni meri noče kredita nihče. In prav letos so namestili prvič iz HKS dajati tudi kredite za stanovanjsko gradnjo. Sedaj tudi od tega ni nič.

Če se vsa zadeva ne bo na hitro in korenito spremenila, pomeni to konec zadrugi živega hranilništva in nadaljnje pospešeno upadanje kmetijske proizvodnje. Očitno pa to tistih, ki take zakone sprejemajo, nič ne moti, ali pa si tega celo želijo.

A. BARTELJ

HLEVI SE PRAZNIJO — Vedno večji razkorak med cenami kmetijskih pridelkov in reprodukcijskega materiala so že do sedaj praznili hleve, novi zakon, ki izenačuje hranilno-kreditne službe z ostalimi bankami, pa bo to še pospešil.

Mercator - Kmetijska zadruga Črnomelj

Mercator Kmetijska zadruga Črnomelj, TOZD Živinoreja

razpisuje javno dražbo za odprodajo osnovnih sredstev

izključna cena

1. KAMION TAM 5500 — živinski leto izdelave 1974 — vozen 3.000.000.—
2. Traktor IMT 1974 — vozen 2.400.000.—
3. Traktor IMT 1972 — vozen 1.900.000.—

— licitacija 14. 7. 1987 ob 7. uri v DE Klavnica za vozilo pod točko 1 in ob 8. uri na DE Lokve za vozila pod točko 2 in 3. Interesenti so dolžni pred licitacijo položiti 10% varščino od izključne cene. Informacije se dobijo na upravi M-KZ Črnomelj TOZD Živinoreja.

558/27

Lovska družina Šentrupert

objavlja javno LICITACIJO

za odprodajo montažne hiše tip Marles (primeren za vikend, lovsko kočjo in podobno). Licitacija bo v soboto, 11. julija 1987, ob 10. uri na Homu (zaselek Nebesa). Dražbeni in ostali pogoji bodo posredovani pred začetkom licitacije.

559/27

Družbeni in privatni sektorji, POZOR!

1. Če vaša septična jama (greznica) ne deluje (ne vpija fekalne vode), se obrnite na pooblaščenno podjetje **BALKAN**, ki jamci za preprečevanje nadaljnega polnjenja.
 2. Nove septične jame (greznice) gradimo s pomočjo specialnega materiala, kar je 30% ceneje od klasične gradnje, dajemo pa tudi večletno jamstvo.
 3. Postavljamo tudi kanalizacijske mreže vseh dimenzij, in sicer za DRUŽBENI ALI PRIVATNI SEKTOR.
- Če vas naše storitve zanimajo, dobite informacije po telefonu 061/317-313 ali 061/226-513 vsak dan od 7. do 20. ure.

511/24

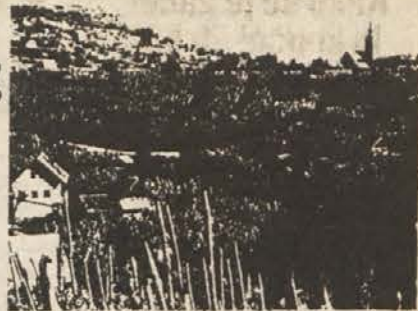
SAVSKE ELEKTRARNE n. sol. o.

Savske elektrarne Ljubljana,

delovna organizacija za proizvodnjo in prenos električne energije obvešča prebivalce krajev in naselij ob novo zgrajenem 110 kV daljnovodu Sevnica — Brestanica, ki poteka od razdelilne transformatorske postaje Sevnica prek reke Mirne, mimo naselij Rodna in Log, prečka reko Savo in nadaljuje mimo Žigerskega vrha, Blance, Kladja, Rožnega, Brestanice do stikališča elektrarne Erestanica, da je daljnovod pod napetostjo. Vzpenjanje na stebre, približevanje ali dotikanje vodnikov je smrtno nevarno!

574/27

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Delo društva vinogradnikov je delo SZDL

Mnogi družbenopolitični delavci in predstavniki kmetijskih delovnih organizacij še danes z nezaupanjem spremljajo delovanje društva vinogradnikov (trenutno jih je v Sloveniji 7) s prikritim spotikanjem, da delovanje teh društev ni čisto v skladu z načeli SZDL. Dato ni res, je povedal inž. Niko Rihar, dolgoletni ravnatelj Kmetijske šole Grm, znan politični delavec v organih SZDL, sedaj predsednik sveta za kmetijstvo pri republiški konferenci SZDL, ki je na skupščini delegatov društva vinogradnikov 13. junija letos ob 15. obletnici delovanja tega društva, dolenskim vinogradnikom o naslovnih problematiki povedal naslednje:

Temeljna stališča SZDL

»V temeljnih stališčih in usmeritvah, ki jih je sprejela Socialistična zveza, je o aktualnih nalogah nadaljnega prostovoljnega združevanja delovnih ljudi in občanov med ostalim zapisano:

V naši samoupravni socialistični družbi imajo pomembno nalogo in vlogo društva in družbene organizacije, v katerih se občani udeležujejo po svojih individualnih potrebah in nagnjenjih. S svojo dejavnostjo v društvih, ki postajajo vse bolj množično gibanje, delovni ljudje in občani ne urednijo le svojih osebnih interesov, pač pa tudi skupne in širše družbene interese. Društva s svojim delovanjem bistveno prispevajo k demokratizaciji družbenih odnosov. Osnovna značilnost in pomembna družbena vrednost prostovoljnega združevanja delovnih ljudi in občanov v društvu je pripravljenost članstva, da s svojim prostovoljnim delom bogati svoje in življenje soljudi in s tem humanizira medsebojne odnose.

Tit Doberšek je pred 15 leti ob ustanavljanju Društva vinogradnikov Dolenjske v otvoritvenem nagovoru navajal Aristotela, ki je rekel, da je človek že po naravi družabno bitje. Jaz si izposojam

misel Platona, ki je pred 2000 leti povedal tole misel: »Združujemo se zato, ker nihče sam sebi ni zadosti, vsak želi doseči več, kot sam zmore. Dejstvo je torej, da čim bolj je družba materialno, politično, kulturno in duhovno razvita, tem bolj je njena celotna struktura razčlenjena, bogatejša, bolj zapletena, interesno bolj pluralistična. To še posebej velja tudi za našo družbo, v kateri človek ne bi mogel izraziti vseh možnosti svoje ustvarjalnosti, če ne bi bilo množice družbenih organizacij in društev. Da je to res, nam govori podatek, da v tem času deluje v Sloveniji več kot 10.000 tovrstnih organizacij, v katero je vključeno več 100.000 ljudi, od najmlajših do najstarejših. Tu stopajo ljudje v najbolj pristne medsebojne odnose in uveljavljajo svojo ustvarjalnost, svoj talent in svoja nagnjenja.

Socialistična zveza je zato dolžna omogočati in podpirati povezovanje in delovanje društev. Postati mora vse bolj akcijska opora tem organizacijam, saj je vse bolj čvrsto spoznanje, da SZDL brez subjektov, ki jo sestavljajo, kar so tudi društva, ne more pomeniti kaj veliko. Socialistična zveza je torej oblika združevanja vseh subjektov za demokratično uresničevanje skupno sprejetih aktivnosti. Zato si moramo še posebej prizadevati, da se bodo društva organizirala na temeljni ravni, to je v krajevni skupnosti, organizacijah združenega dela, šolah, torej tam, kjer so interesi članstva najbolj izvirni.

Delo našega društva sem spremljal, kolikor se da aktivno, ves čas delovanja vaše organizacije, od ustanovitve naprej. Sodeloval sem pri prireditvah Teden dolenskega cvička, v Dolenjskem listu redno prebiram rubriko »En hribček bom kupil« spremljam vaše vsakodnevne aktivnosti in skušam pomagati pri organizaciji strokovnih opravil, ki jih ima društvo vsako leto več. Zato sem se odločil ustreči vašemu vabilu, da ob 15. obletnici ustanovitve društva potegnem vzprednico med temeljnimi usmeritvami za delo društev znotraj socialistične zveze in med tem, kako se Društvo dolenskih vinogradnikov uspešno drži teh usmeritev.«

(Drugič dalje)

Mercator

Krka

kmetijska zadruga krka
n. sol. o. Novo mesto, cesta komandanta staneta 10

NA ŽETEV PŠENICE SMO PRIPRAVLJENI

Čeprav z nekaj dni zamude, se bo pričelo spravilo letošnjih pridelkov. Na vrsti je žetev pšenice, za kar so kombajnisti že pripravljani. Organizirana so odkupna mesta, tako kot v prejšnjih letih. Organizirani so regijski posveti o odkupu pšenice. Poleg določenih zaščitnih cen bodo pogodbeni pridelovalci prejeli še 1 dinar za kg špenice za dovoz na odkupno mesto, 5 din/kg za razliko v ceni in 19 din dodatka za gnojilo in zaščitna sredstva, če tega še niso izkoristili kot akontacijo.

Kombajnisti so že prevzeli zadolžitev za posamezna območja in vasi. Opozarjamo na stroške sušenja, če bo pšenica vsebovala nad 15% vlage. Zato bo potrebno plačati 4,30 din/kg, nad 16—17% vlage stane sušenje že 5,20 din/kg in med 17—18% vlage že 6,20 din/kg. Za vsak nadaljnji % vlage nad 19% znašajo stroški sušenja, ki jih plača pridelovalec, 1,40 din/kg. Zato je po možnosti žeti samo dovolj zrelo in suho pšenico.

Cene kombajniranja so od lanskih povečane za 90%, kolikor so se v povprečju zvišale zaščitne cene pšenice. Izračuni (kalkulacija) za stroške kombajniranja so pokazali približno isto ceno. Organizirani kombajnisti bodo pogodbenim pridelovalcem poželi za 20% ceneje kot nepogodbenim. Pri odkupu pšenice bomo v kmetijski zadrugi ponovno preverjali, če so pogodbeniki izpolnili pogodbo glede količin odane pšenice. Kombajnisti so prejeli seznam pogodbenih pridelovalcev. Popust 20% velja seveda samo za tiste površine, za katere so pridelovalci sklenili pogodbo.

Dogovorili smo se za naslednje cene kombajniranja:

Delovna širina m	Cena din/uro pogodben.	1986	Cena din/uro nepogodb.	1987	norma ur/ha
Nad 3,8	12.160	15.200	23.104	28.880	1,5
Od 3—3,8	9.280	11.520	17.632	21.888	2,0
Od 2—3	6.880	8.640	13.072	16.416	2,7
Pod 2	5.800	7.200	11.020	13.680	3,5

KMETIJSKA POSPEŠEVALNA SLUŽBA 567/27

Počasno pisanje

Svet za ohranjanje in razvoj tradicij NOB o zgodovinskega

NOVO MESTO — V zadnjem času prihaja do zastoja pri pisanju zgodovine narodnoosvobodilnega boja in revolucije, za kar sta največ kriva pomanjkanje denarja in dejstvo, da je vse manj udeležencev NOB, ki bi dopolnjevali dokumentarno gradivo o tistem času. Pisanje naj bi pospešili ustrezni načrti raziskovalnih ustanov, ki bi v ta namen dodale svojim sredstvom vsaj še denar iz izobraževalnih in kulturnih skupnosti.

To so ugotovljali skladno s priporočili in sklepi republiškega odbora borčevske organizacije na zadnjem sestanku sveta za ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij NOB pri predsedstvu občinske konferencie SZDL.

Glede stanja v novomeški občini so pozitivno ocenili zbirko pri Dolenjskem muzeju, v kateri izhajajo zvezki prispevkov za zgodovino delavskega gibanja. Hkrati so izražali skrb, ker zbiranje gradiva in pisanje zgodovine NOB na splošno teče počasi in ne vselej z neovrgljivo natančnostjo. Poudarili so nujnost povezanja spominskega gradiva z arhivi, in to tako jugoslovanskimi kot tudi arhivi okupacijskih oblasti. Na seji so govorili med drugim še o dopolnjevanju Vodnika po partizanskih poteh in izdelavi vodnika za območje Žumberak-Gorjanci.

L. M.

Železničarji kličejo na pomoč

Iz ŽTO Novo mesto so delegatom novomeškega zbora združenega dela podrobne predstavili kritičen položaj železnice — Varnost že ogrožena

NOVO MESTO — Zadnji četrtek so zbori novomeške občinske skupščine obravnavali temeljito analizo občinskega komiteja za družbeni razvoj in izvršnega sveta o poslovanju kolektivov, ki so v prvih treh mesecih letos izkazali izgubo, o vzrokih za izgube in oceno poslovanja teh delovnih organizacij v šestih mesecih. V tem okviru je vse večja stiska prignala pred zbor združenega dela delegata iz ŽTO Novo mesto. Predstavniki novomeškega gospodarstva, ki je pri problemih železničarjev sicer še bolj nemočno kot pri marsičem drugem, je seznanil z izredno težkim položajem, v katerem so se kot vsi železničarji pri nas znašli tudi novomeški.

Prvo trimesečje so v ŽTO Novo mesto zaključili z 916 milijoni dinarjev izgube. Polletni rezultat po pokazal dobro milijardo in pol minuta, ob koncu leta pa naj bi imeli novomeški železničarji — blizu tisoč jih je v treh tozidih ŽTO — dobri dve milijardi in pol dinarjev izgube, če ne bo sistemskih sprememb in ukrepanj za izboljšanje položaja železnice. Ta je kritičen. V Novem mestu so tako kot v vsem železniškem gospodarstvu ustavnostne investicije v razširjeno reprodukcijo, investicijsko vzdrževanje opravljajo le na najbolj kritičnih točkah. Nabava rezervnih delov iz tujine je povsem ustavljen, stanje pa je tako hudo, da v te namene uporabljajo eno od kompozicij. Kljub vsemu je z veliko težavo pokrivajo potrebe po veljavnem voznem redu. Ogrožena je varnost železniškega prometa in funkcioniranje železniškega sistema. V ŽTO Novo mesto imajo tudi velike težave s posameznimi profili železniške usmeritve, saj delavcev ni. Povejmo še, da so osebni dohodki v ŽTO nizki. Povprečje v prvem

trimesečju je bilo nekaj nad 160 tisoč dinarji, kar je bilo dobrih 8 odstotkov pod povprečjem gospodarstva v občini. Gre za osebne dohodke z vsemi dodatki za nočno, izmzensko, nedeljsko delo vred, ki pomenijo četrtno plače. V aprilu in maju osebnih dohodkov niso povečevali.

V ŽTO Novo mesto ne čakajo le na ukrepanje oz. zgoraj. Sprejeli so celo vrsto ukrepov za zmanjšanje stroškov, skušajo pa tudi pridobiti in prepeljati več tovora (v načrtu za letošnji dodatnih 30 tisoč ton tovora ob siceršnjih okrog 820 tisoč tonah). Tako tovarni kot potniški promet se je v zadnjem času nekaj zmanjšal, predvsem pri prvem gre za močno konkurenco cestnih prevozov. Temeljitejša preusmeritev prevozov pa je stvar celovitejšega ukrepanja družbe.

Z. L.-D.

PRIZNANJA OB DNEVU BORCA — Občinski odbor ZZZB NOV Novo mesto je dan pred praznikom v prostorih Dolenjske galerije podelil 28 priznanj posameznikom za dolgoletno delo pri razvijanju tradicij NOV ter 9 povelj. Borcem, med katerimi je bil tudi Janez Vipotnik, član sveta federacije, je spregovoril predsednik OK SZDL Franci Cvelbar, zatem pa so nekaj pesmi zapeli pevci moškega zbora »Dušan Jereb«. Na sliki: V imenu dobitnikov priznanj se je zahvalil najstarejši dr. Davorin Gros iz Novega mesta, ki letos praznuje 90 let. (Foto: J. P.)

Spremeniti slabe rešitve

Novomeška občinska skupščina o spremembah zakona o združenem delu — Spremeniti slabo v obračunskem sistemu

NOVO MESTO — Delegati novomeške občinske skupščine so na seji pretekli teden podprli vsa priporočila, predloge in sklepe občinskega izvršnega sveta glede ravnanja s tisti delovnimi organizacijami, ki so poslavale z izgubo v začetku leta in ki se jim rdeče številke obetajo tudi ob polletnem obračunu in morda še kasneje.

Izvršni svet oz. njegovi posamezni člani stalno spremljajo poslovanje tistih delovnih organizacij, kjer se rezultati nagibajo bolj k minusu kot k plusu, seveda zato, da bi izgubo in težave skušali čim bolj omiliti in čimprej odpraviti. Težko stanje v novomeški srednji šoli za gostinstvo in turizem naj bi izboljšali z oprostitvijo plačila prispevkov iz dohodka za prvo polletje, sprejet je bil tudi sklep o ponovnih razgovorih glede možnosti prenosa gostinskega dela te šole v okvir tovarne zdravil Krka. Do občinske skupščine so člani izvršnega sveta tudi opravili razgovor v Gorjancih o reševanju že dlje časa problematičnih razmer v njihovem tozdu Gostinstvo, kjer neurejene kadrovske zadeve in medsebojni odnosi vplivajo tudi na slabe poslovne rezultate. Poročali so, da v Gorjancih menijo (takšno je tudi stališče izvršnega sveta), da bodo probleme vendar znali rešiti sami, in to dokaj hitro, da ukrep družbenega varstva ni potreben, saj so sprejeli nekaj ukrepov, urejajo pa tudi kadrovske zagate. Zaradi težkega položaja domačih prevoznikov, Gorjancev in ŽTO, naj bi z IMV vendar preverili možnost večjega vključevanja obeh v svoje transportne potrebe. Seveda so bili tudi za takojšnjo seznanitev skupnosti dolenjskih občin in medobčinskega sveta SZDL z razmerami v železniškem gospodarstvu in z nevarnostjo ukinitanja nerentabilnih prog, med katere sodi tudi proga Novo mesto—Karlovac.

Delegati so sprejeli predlog stališče o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu, oblikovan na osnovi javne razprave v občini. Pripombe se nanašajo na predvidene interne račune tozdov, ki ne bi pomenili racionalizacije, na periodične obračune, na uporabo instituta z delom pridobljene delovne zmoglosti, na izbiro kandidatov za zaposlitev, kjer naj bi delavec le ostalo kaj besede, na disciplinske prestopke in postopke, na pristojnosti delovnih organizacij glede delovnega časa (bile naj bi večje), na organiziranje delavcev oz. ozdov itd.

Delegatka zveznega zbora skupščine SFRJ Ljubica Mikša je delegatom poročala o delu delegatov v tem organu, kjer se zaenkrat še dosti neuspšno upirajo postopkom hitrega sprejemanja zakonov, ki potem zaradi naglice slabo izpadejo. Poudarjala je, kako potrebne in pomembne so pobude, predlogi, delegatska vprašanja o vseh zadevah iz baze ter to, da zvezna gradiva in zadeve obravnavajo večkrat tudi v občinski skupščini. Sprejeto je bilo tudi poročilo in vrsta pripomb na nov obračunski sistem. Z. L.-D.

Zaklonišče v oblakih

METLIKA — V devetih letih, od leta 1978 do začetka letošnjega leta, se je iz prispevka za gradnjo zaklonišč, ki ga plačujejo lastniki hiš, nosilci stanovanjske pravice in drugi zavazanci, v Metliki nabralo nekaj več kot 780 milijonov starih dinarjev. S tem po današnjih cenah ne morejo zgraditi niti 4 kvadratnih metrov zaklonišča.

Prispevek za gradnjo zaklonišč so v metliški občini dolžni plačevati le zavazanci iz mesta Metlika. Od prvega dne, ko je pred devetimi leti začel veljati občinski odlok, ki je seveda ukrojen po zahtevah republiškega izvršnega sveta, se denar zbira na posebnem računu pri SDK. Ta denar je strogo namenski, se ne obrestuje in je nedotakljiv. Tako je že ves čas z zakonom obsojen, da propada najmanj po stopnji inflacije. Kakšna je ta v devetih letih, naj izračuna, kdor zna. Dejansko pa ta denar propada še bolj, kajti gradbeni stroški se povečujejo bolj, kot je uradno priznana stopnja inflacije. Skratka: v Metliki ni niti teoretičnih možnosti, da bi sploh kdaj na ta način prišli do zaklonišča.

Tako je edini hasek od tega denarja tisti odstotek na leto, ki si ga SDK zaračuna kot manipulativni strošek. Res so s tem denarjem pred sedmimi leti plačali projekte za dve zaklonišči s po 200 zakloniščnimi mesti, ki naj bi služili za potrebe vrtca in Ulice 1. maja. Vendar je to tako, kot da bi si zaklonišče narisali v oblakih. Seveda se ljudje, ki so po odloku dolžni plačevati prispevek, upravičeno razburjajo, saj je vsakomur jasno, da svoj denar meče stran.

Ker zakonodajci v devetih letih niso mogli ugotoviti, da v takih občinah, kot je metliška, in gotovo ni edina, tak način zbiranja denarja za zaklonišča ne daje nobenih učinkov razen izrazito negativnih, je eden od delegatov na zadnji seji občinske skupščine predlagal, naj bi po natančnem poročilu dali pobudo za spremembo zakona. A. BARTELJ

Za bolj urejeno gradnjo

Naloge in obveznosti metliškega sklada stavbnih zemljišč

METLIKA — Lani je imel sklad stavbnih zemljišč metliške občine blizu 51 milijonov dinarjev prihodkov. Največji vir prihodkov je 0,8-odst. prispevek od bruto osebnih dohodkov, od koder se je nateklo skoraj 31 milijonov dinarjev, od prodanih zemljišč pa so iztržili dobrih 10 milijonov din. Za letošni načrtujejo 120 milijonov dinarjev prihodkov.

Lani je sklad sklenil pogodbe za izdelavo projektne dokumentacije za komunalne objekte v zazidalnem načrtu nad Cesto XV. brigade, za izdelavo zazidalne projektne dokumentacije za kompleks Bočak-Strmec ter za izvajanje del na cesti v zazidalnem načrtu Breg revolucije II. Lani je sklad prodal pet parcel za gradnjo zasebnih hiš na Bregu revolucije II ter odkupil zemljišča v metliški industrijski coni. Z registracijo je ta sklad v celoti prevzel dolžnosti in pravice pri pridobivanju, urejanju in oddaji stavbnih zemljišč v metliški občini. Tako je ena od pomembnih nalog in obveznosti sklada tudi skrb za čim nižjo ceno komunalnega urejanja zemljišč ter za stalno ponudbo komunalno urejenih stavbnih zemljišč za družbeno in zasebno gradnjo.

Letos bo sklad v okviru zazidalnih načrtov odkupil okoli 4 hektare zemljišč. Med drugim načrtujejo komunalno ureditev za 17 lokacij za zasebno gradnjo v zazidalnem načrtu nad Cesto XV. brigade ter štiri lokacije za obrtno dejavnost. V zazi-

dalnem načrtu Breg revolucije II bodo dokončali komunalno ureditev ter pridobili še osem lokacij za zasebno gradnjo. V novem blokovskem naselju ob križišču nameravajo pridobiti in komunalno opremiti zemljišče za gradnjo novega bloka, v industrijski coni pa zemljišče za proizvodno dvorano in skladišče. V načrtu je še pridobitev zemljišča za avtomobno postajo in izdelava dokumentacije za počitniško-rekreacijsko naselje v Želebeju.

A. B.

RIBNICANI NAJUSPEŠNEJŠI

RIBNICA — Gasilci iz občinskih gasilskih zvez Grosuplje, Kočevje in Ribnica so se pred nedavnim pomerili na območnem tekmovanju, ki je bilo posvečeno pripravam na kongres slovenskih gasilcev prihodnje leto v celju. Na tekmovanju je nastopilo 34 gasilskih enot s 350 tekmovalci od 7. do 55. leta starosti. Gasilci so se pomerili v devetih disciplinah. Ribniški gasilci so se tudi to pot izkazali kot uspešni organizatorji in tekmovalci. Ker so bili Ribničani tudi to pot najuspešnejši, bo republiško prvenstvo za pionirje, mladince in veterane v Ribnici od 19. do 20. septembra, ostali pa se bodo pomerili v Kopru.

A. BARTELJ

Zaklonišča brez krčmarja

Od predvidenih 8.800 javnih zakloniščnih mest jih je v črnomaljski občini le 50

ČRNOMELJ — V črnomaljski občini je z urbanističnim načrtom predvidenih 24 javnih zaklonišč z okoli 8.800 zakloniščnimi mesti, poleg tega pa še vsa tista zaklonišča, ki so jih investitorji obvezni graditi, se pravi v delovnih organizacijah, šolah, vrtcih, v zasebnih hišah itd. Razen v Črnomlju bi morali javna zaklonišča graditi še v Semiču, in to za 1.500 ljudi, za po 200 ljudi v Kanizariici, Kočevju, Dragatušini Vinici ter za po 100 ljudi v Starem trgu in Adlešičih. Vendar se denar, ki ga za to ljudje plačujejo, zbira tako počasi, sprodi in zelo učinkovito pa ga razvrednoti inflacija, da je uresničitev tega načrta tako rekoč nemogoča.

Od leta 1978 se je za gradnjo javnih zaklonišč v občini zbralo okoli 22 milijonov dinarjev, pred dvema letoma pa so 2,5 milijona din dali za gradnjo 50 javnih zakloniščnih mest v treh novih blokih na Čardaku v Črnomlju, kjer je investitorica stanovnjska skupnost morala zgraditi tudi zaklonišča osnovne zaščite. Teh 50 so tudi edina javna zakloniščna mesta v vsej občini, kjer je vseh zakloniščnih mest, se pravi poleg teh še v delovnih organizacijah, vrtcih, šolah, blokih, zasebnih hišah itd.,

2.426. Po načrtu gradnje javnih zaklonišč manjka v občini še 7.750 zakloniščnih mest. Kdaj bojo zgrajena, najbrž ne ve niti bog. Ljudje, ki so precej bolj nevedni, pa vidijo, da nikoli ne bo šlo tako naprej. Kljub temu pa morajo svoj denar metati v inflacijsko zakloniščno vrečo, kjer nedotakljiv brezobrestno pospešeno propada. Ampak zakon je zakon, pa naj bo še tako nesmiseln in neučinkovit.

Seveda obvezna gradnja zaklonišč močno podraži tudi vsako družbeno

A. BARTELJ

Brigadirski protest

Na proslavo dneva borca in slovesno otvoritev odseka partizanske magistrale v Žuničev so prišli tudi brigadirji, ki delajo v prvi izmeni MDA Bela krajina 87. Taki po koncu uradnega dela proslave pa so brigadirji proslavo zapustili, in to tako, da so ljudje opazili, da gre za protest. Seveda tak dogodek ni mogel molče mimo. O njem so govorili tudi na občinskem kolegiju v ponedeljek.

Zakaj so torej brigadirji zapustili proslavo? »Za to smo se odločili soglasno, štab brigade in vsi brigadirji,« pravi komandantka akcije Vera Marušič. Vsekakor ni bil razlog to, da se jim ni dalo stati na vročini in da so se šli raje kopat na Kolpo, kot so pomeni nekateri govorili. Prva izmena je delala pri urejanju nabrežin in bankin prav na odseku partizanske magistrale od Marindola do Žuničev, ki so ga na proslavi slovesno izročili svojemu namenu. Brigadirji so delali zelo zavzeto in pridno, to so jim večkrat priznali tudi delavci Cestnega podjetja. Velikorazočaranje pa so doživeli prav na dan proslave, ko so se po tečestni peljali v Žuniče. Ker Cestno podjetje ni zagotovilo valjarja, ki bi utržil

bankine, ki so jih oni urejali, je petkov naliv tako rekoč odnesel tri četrtine njihovega dela. Na proslavi pa njih in njihovega delani nihče niti omenil.

»V ponedeljek, ko so nam očitno naše ravnanje, je bilo rečeno tudi, češ kaj se razburjamo, če je dež odnesel, kar smo naredili. Mi da smo svoje delo dobro opravili, ostalo pa je stvar drugih,« pravi Marušičeva. Vendar brigadirji na to ne gledajo tako. »Mi ne delamo zaradi dela, ampak zato, da bo naše delo koristno. Delati nekaj, od česar na koncu ni nič, je nepotrebno in nesmiselno. Na tej cesti pa so brigadirji delali v hujši vročini kot je bila na proslavi in zaradi tega nam res ne bi bilo treba oditi.«

Tudi zato so brigadirji potem želeli, da do konca izmene delajo samo pri gradnji vodovoda za Gorenjce, kjer so naleteli na izredno lep, prisrčen in hvaležen sprejem vaščanov. Vaščani prihajajo k njim na traso, zanimajo se za njihovo d-lo, prinašajo jim hrano, pijačo, skratka, na vsakem koraku jim pokažejo svojo hvaležnost. Brigadirji pa imajo čudovit občutek, da za te ljudi delajo nekaj koristnega. To pa je tudi glavni namen mladinskih delovnih akcij. A. BARTELJ

Ena gospa je v Podgori pri Prečni kupila 20 garantiranih piščancev rjavih kokoši nesnic. Sčasoma se je pokazalo, da je jarek 5, ostalo so petelini. Domači pameti je očitno uspelo doseči, da bodo petelini nosili jajca.

Sprehod po Metliki

KAZE, DA BODO TOČILI NA LETOŠNJEM RAZKOŠJU V STE-LJI odlično vino, saj ga hodijo posamezni člani društva »Ivan Navratil« poskušati že nekaj dni. Tudi vse drugo bo dobro. Za srbeče pete bo igral ansambel RZ, mlajši pa bodo prišli na svoj račun ob igranju metliškega ansambla La grande Britanya. Slednji se bo izkazal, ko bo igral dvakrat po pol ure. Razkošje v stelji, velevseliča, ki bo 18. julija na Vinomeru, ne bo minila brez zabavnih družabnih iger. Omenimo še šunkolov, ki je postal že tradicija Razkošij v stelji.

V TOPLIH POLETNIH DNEH Metličani radi zaidejo na kopališče, kjer se osveže v Kolpi, a tudi v bifeju Breza. Kot lani ga ima tudi letos v najemnem Črnomaljskem Asani Nuhi, ki skrbi za hladno pijačo, sladolep, cigarete ter za hrano z ražnja. Na metliškem kopališču se ustavi marsikateri tujec, ki potuje proti morju. Nemalo jih tu tudi prenoči, na črno, kajti Metlika nima urejenega kampa.

Črnomaljski drobir

Z REKREACIJO DO HRANE — Nabiranje gozb in borovnic ter drugih gozdnih sadežev je postalo množično rekreativno gibanje, ki ima še to prednost, da se ljudje ob koncu vračajo domov z bolj ali manj polnimi vrečkami naravne hrane, česar v teh časih in pri teh cenah tudi ne gre zanemarjati. Črnomaljski najraje hodijo po gobe v sosednje fare, proti Adlešičem in Semiču, po borovnice pa celo čez občinsko mejo, v suhurski konec.

AGROPOL IN BRIGADIRJI — Brigadirji v prvi izmeni MDA Bela krajina, ki so nastanjeni v naselju v Lovkvah, so šli pred dnevi na koncert priljubljene skupine Agropop v Semiču. Brž ko so jih agropopovci opazili, so jih pozdravili z gromkim brigadirskim ZDRAVO. Seveda jim brigadirji niso ostali dolžni. Če bo ta vzajemna naklonjenost rodila še kaj več, bomo lahko slišali kakšen nov komad Agropopa z brigadirsko vsebino.

Drobne iz Kočevja

TO SE LAHKO ZGODI SAMO V KOČEVJU — Delovni organizaciji Melamin, ki je v tečajah, je na pomoč priskočila ekipa strokovnjakov iz sod. Kemija. Pred kratkim pa so v Melaminu dobili dopred družbenega branilca samoupravljanja, iz katerega je razbrala, da so se člani poslovnega odbora Kemije mimo zakonov vihotalpili v Melamin. Za sedaj še ni jasno, kako bodo rešili sporno zadevo, vendar je za delavce sodna to prva porcija pelina, ki so jo dobili v Kočevju.

STROKOVNA OCENA — Na čelu Melamina je sedaj Dagmar Šuster, znan tudi kot avtomobilski dirkač. Človek bi pričakoval, da bo Šuster pridikal do Kočevja v kakšnih dvajsetih minutah. Šuster pa meni, da je cesta do Kočevja preveč slaba za dirkaške podvige, zato po njej vozi kot običajen nedeljski voznik. Pravi, da se po taki cesti edinole počasi daleč prade.

VEST POVZROČILA KOLONE — Neznanec je v Ribnici lansiral vest, da se bosta s 1. julijem podražila bencin in nafta. To je bil znak za veseplošen naval na bencinsko črpalko v Zlebiču, kjer so se zadnji dan prejšnji mesec z obeh strani nabrale več kilometrov dolge kolone avtomobilov. Toda gnetenje pred bencinsko črpalko je bilo (za sedaj) povsem nepotrebno, saj se bencin še ni podražil.

Trebanjske iveri

VESELICE — Zadnje čase imajo na Rdečem kalu precej veselice. Gasilci sosednjih društev kot da tekmujejo, kdo se bo bolje odrezal. Ker pa je izkupiček moč precej povečati tudi z dobrim srečelovom, se organizatorji zapodijo po kolektivnih tih na lov za dobitek. Zadnji je zbiralec nagrad odšel iz Dane z dolgim nosom, ko so mu odvrgli, da je bil že »njihov« človek v tovarni in dobil zaproseno. Kmalu zatem so se srečali iskalci dobikov, k sreči z avtomobili, tako da so bili to povsem kratki preblistki.

ČAKANJE — Pacienti trebanjskega zdravstvenega doma so nam zaupali, da so poskrbeli v domu za naravno vzorno disciplino čakajočih bolnikov. Posebno ena sestra ima zavidanja vredno prusko vzgojo. Če tisti, ki bi radi oddali zjutraj knjižico, niso lepo v vrsti, ko pokuka skozi, za 20 milimetrov priprta vrata, se lahko duri vsaj naglo zaprejo. Na mestu voljno!

Sevniški paberki

ŠE GOVORICE — Zlobni jeziki tudi nikakor ne pustijo na miru Olge Colner lastnice restavracije Panorama v Boštanju. Nekateri so razširili govorice, da je gostilničarka kasirala za vsak dan tečaja sevniških gostincev, ki ga je pripravilo obrtno združenje v njeni restavraciji, po 20 starih milijonov dnevno. Predsednik obrtnega združenja Slavko Vilčnik je odločno zavrnil take govorice kot povsem neutemeljene in se vprašal, kje jih »proizvajajo«.

VSTOPNINA — Vrli bračci so nas opozorili na drobnost zanimivosti pri vzhodu v sevniški bazen. Pisec teh vrstic pač letos še ni bil na sevniški »Costa barvi« in je hvaležen za pobudo, da javno vprašamo, ali je prav, da so javno zapisana imena nekaterih tovarišev, ki naj bi imeli največ zasluga za izgradnjo bazena in so v zahvalo oproščeni plačila vstopnine?

Krške novice

DIRKAČINA ULICAH — Prišlo je poletje in vrli mladci so tudi v Krškem zajahali svoje hrumeče motorje. Krčani bi hrup in trušč, ki ga povzročajo z jeklenimi konji, še nekako prenesli, moti pa jih, ker se motoristi vozijo po trije ali štiri kar vtrci. Da problem le ni tako za lase privlečen, še podatek v podkrepitev. S tem problemom so se ukvarjali tudi delegati družbenopolitičnega zbora na svojem nedavnem sestanku.

SPET PAPIRKONFEKCIJA — Vse kaže, da bo temeljna organizacija Papirkonfekcija iz Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj iz Krškega stalni gost v tej rubriki. Potem ko smo s skupnimi moči vsaj za silo poiščeli vhod v njene upravne prostore, smo sedaj izvedeli še to, da v tem tozdu še en mesec po koncu športnega srečanja delavcev socialnih zavodov Slovenije niso sneli požarnega panoja. Stal je še zadnji ponedeljek.

Novo v Brežicah

NEMŠKI OBROČ — Ko so pretekli petek v čateških Termah odpirali novo samopostrežnico, so za povabljenе goste pripravili nekaj prigrižka in pijače. Vendar pa so že pred otvoritvijo trgovine v trgovino prišli tudi gostje iz hotela in kampa. Večina se jih ni napotila med police, ampak kar k dobrotam za goste. Med njimi sta bila najbolj vzrajna dva Nemca, oče in sin, ki se od pogrnjka nista odmaknila vse dotlej, dokler z njega ni izginila zadnja drobtinica. Človek bi po tem sklepal, da v Nemčiji že dalj časa vlada lakota ali pa da so obroki v Termah sila skromni.

RAZSTAVA MESA — V novi samopostrežnici so pripravili tudi izreden izbor mesa. Kupci so seveda željno upirali oči v meso, ki je bilo že na pogled izjemne kvalitete. In vsi po vrsti so prijaznega mesarja spraševali, ali bodo imeli zmeraj tako kvalitetno meso ali pa je bila izbira tako bogata samo zaradi otvoritve. Mesar se je smehljaj na vsa usta in veselo zatrjeval, da bo izbira vedno taka, za kupce pa se zdi, da mu le niso kaj dosti verjeli.

Nove plošče iz Trima v ZDA?

Trimo naglo zmanjšuje izgubo — Poskusna proizvodnja novih plošč z novotermom — Zanimanje tudi v Sovjetski zvezi, na Čehoslovaškem

TREBNJE — Največja trebanjska delovna organizacija Trimo je po besedah direktorja Staneta Velikonje konec maja že prepolovila izgubo iz prvega četrtrletja, ob boljši zasedenosti in izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti pa optimisti pričakujejo, da bodo v tem kolektivu morda že v prvem polletju poslovanje zaključili s »pozitivno ničlo«.

Veliko si obetajo tudi od novih izdelkov, zlasti od sendvič plošč, polnjenih s stekleno volno. Doslej so plošče polnili le s poliuretanom, ki je sicer boljši toplotni izolator kot steklena volna, zato pa je manj varen pred ognjem. Kot kaže, je Trimo uspelo pripraviti kupce o kakovosti svojih izdelkov, zato se mu je odprlo tržišče v Bosni in Hercegovini, kamor niso poprej skoraj ničesar prodali.

Trebanjci razvijajo nove izdelke, tudi zato da bi se z njimi še bolj uveljavili na tujih trgih. Za plošče, polnjene z novotermom, ki so jih začeli poskusno izdelovati pred približno enim mesecem, se že zanimajo Madžari, Čehi in v Sovjetski zvezi, poskusni vzorec pa so poslali tudi v ZDA. »Svetovna konkurenca pri lahkih gradbenih izolacijskih ploščah, polnjenih s poliuretanom, je huda, medtem ko plošč s stekleno volno še ni toliko. Če se bo trg odprl, bomo letno potrebovali 800 ton novotermoma in upamo, da bomo s Krkino tovarno izolacij iz Novega mesta dobro sodelovali, čeprav imajo zmogljivosti precej oddane. Seveda se bomo morali tudi sami močno potruditi, če bomo želeli pravočasno zadostiti zahteve kupcev. Pri teh ploščah, ki so jih že preizkusili na ljubljanskem zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij, bomo bistveno izboljšali požarno odpornost, porabo poliuretana, ki ga bomo uporabljali le kot lepilo, pa bomo vsaj za štirikrat zmanjšali.

Zdaj poteka poskusna proizvodnja le ponoči in ob prostih sobotah, da

ne bi motili dela na liniji s poliuretanskimi ploščami. Po dopustih, napozneje pa pred jesenjo, načrtujemo, da bo stekla redna proizvodnja plošč z novotermom,« je povedal strokovni svetovalec za tehnologijo v Trimu inž. Janez Tratnik. P. PERC

Pobude za spremembe zavirajo

Na seji občinskega komiteja ZK Brežice kritično pregledali svoje delovanje — Komite ni potrdil predlogov tovariškega razsodišča o izključitvi

BREŽICE — Živino v znamenju štirih R — redukcije, restrikcije, regresije in represije (manjšanja, omejitve, nazadovanja in prisile) — in mnogi že zastavljajo vprašanje legitimnosti tega sistema, nekateri poskušajo očrtniti veličane revolucije, kot sta bila Tito in Kardelj, zgodovinarji se ogibajo prelomnim dogodkom iz zgodovine KP, marsikakšen arhiv (med drugim tudi v Moskvi) je še zaprt. Po drugi strani pa se pri nas poraja močno gibanje za demokratizacijo vsakdanjega življenja, vsa ta vprašanja in dileme pa so posebej aktualne v času pred slovenskim idejnim plenomom.

To je samo del uvodne razprave se seje občinskega komiteja Brežice, ki je imela na dnevnem redu tudi razpravo o aktualnih idejnopoličnih razmerah v družbi in v ZK, ki jo je pripravil Franc Pipan, sekretar medobčinskega sveta ZK za Posavje. Iz razprave o konkretnih razmerah v občini Brežice pa je moč izluščiti, da je marsikaj nedorečenega in nenarejenega tudi v temeljnem okolju. Za ZK v brežiški občini je značilno, da se problemov loteva premalo analitično, da je precej članov še vedno pasivnih, da je tu in tam prišlo do idejne zmede, da ne sprejemajo pobud za spremembo stanja, marveč jih celo zavirajo. Seveda mladi zaradi tega v partiji ne vidijo več sile, ki bi bila sposobna preobraziti najprej sebe in potem še družbo, zato vanjo

ne vstopajo več, apatičnost in nezaupanje v družbeni ter socialni položaj pa se konec koncev ne pojavljata samo med njimi.

Brežiški komunisti so glede na vse te ugotovitve prišli do sklepa, da so premalo dejavni, da njihovi pogledi niso usklajeni med seboj, da vse preveč ugotavljajo in opisujejo stanje, premalo odločni pa so pri delovanju. Zato bi morali komunisti tudi v tem času najti perspektivo, ki pa je v demokratičnem delovanju, sprejemanju pobud in pristajanju na vlogo partije znotraj političnega sistema in ne spet težiti za partijo na oblasti.

Svojevrstna zrcalna slika razmer znotraj ZK pa je tudi stanje v osnovni organizaciji ZK na osnovni šoli Artiče, ki je bila pred nedavnim razpuščena. Tovariško razsodišče pri OK ZK Brežice je namreč ugotovljalo odgovornost sekretarja in nekaterih članov za to, da je ta osnovna organizacija tako rekoč prenehala delovati že precej preden je bila razpuščena. Tovariško razsodišče je za sekretarja Tineta Žerjava in Marijo Haler, ki je bila v tej osnovni organizaciji šest let sekretarka, sprejelo sklep o izključitvi. Za Heleno Vogrinc pa so predlagali opomin kot vzgojno politični ukrep. Vendar pa komite ni sprejel predlaganih ukrepov, ker je tudi sam predsednik tovariškega razsodišča Slavko Lupšina priznal, da so na seji odkrili dodatne argumente, po katerih bi bila kazni za vse tri člane osnovne orga-

Kolektiv za, SZDL pa proti

O zapletih v zvezi z imenovanjem vodje strokovne službe samoupravne stanovanjske skupnosti — Zaradi nesklepčnosti odločitev jeseni

KOČEVJE — Zapletov z imenovanjem vodje strokovne službe samoupravne stanovanjske skupnosti Kočevje še ni konca. Imenovan bi moral biti na seji zbora uporabnikov in zbora izvajalcev skupnosti 30. junija, a seja ni bila sklepna.

Komisija za glasovanje je bila imenovana že februarja. Na razpis je javil le dosedanja vodja strokovne službe inž. Dušan Oražem. Odbor za samoupravo, organizacijo in finance pri skupnosti je njegovo dosedanje delo pozitivno ocenil in poudaril, da za nekatere težave in nesporazume Oražem ni kriv. Podobno sta nenila tudi OO sindikata in aktiv OO ZK pri skupnosti, da Dušan Oražem že 12 let uspešno vodi strokovno službo, da je pogosto izpostavil kritiki občanov, ki pa je dostikrat neupravičena, in da mu gre pripisati le pozitivno oceno.

Tudi zbor delovne skupnosti se je tajnim glasovanjem 18. maja letošnji odločil za ponovno kandidacijo Dušana Oražma. Od 12 volilnih upravičencev jih je glasovalo 11 in od teh deset za Oražma.

Telega mnenja pa ni bil koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri OK SZDL, menil je, da Oražem formalno izpolnjuje razpisne pogoje, vendar ni primeren za vodjo strokovne službe skupnosti, ker ni odpravil nekaterih slabosti, na katere je bila skupnost opozorjena pred štirimi leti, pa tudi, da je bil njegov odnos do ustanavljanja hišne samouprave preveč uradniški. 22. junija je bilo na seji zbora uporabnikov in zbora izvajalcev skupnosti ugotovljeno, da za očitane pomanjkljivosti Oražem ni kriv. Za ustanavljanje hišnih svetov je na primer zadolžena SZDL, itd. Sprejeli so sklep (21 za, 4 proti, 1 vzdržan), da Dušan Oražem ostane kandidat za vodjo delovne skupnosti in da bodo o tem glasovali konec junija. Ta seja skupščine skupnosti pa ni bila sklepna, kar pomeni, da bo dokončen sklep o imenovanju sprejet šele po dopustih.

NOV DOM

NEMŠKA VAS PRI RIBNICI — Gasilsko društvo iz Nemške vasi je 60-letnico delovanja proslavilo z otvoritvijo novega in modernega gasilskega doma ter pridobitvijo gasilskega vozila. V domu bodo gasilci imeli garaže, pisarne, prostore pa bodo lahko koristili tudi krajanje Nem. vasi. Dom so zgradili z denarjem sisa za varstvo pred požari, denar pa je prispevala tudi krajevna skupnost in seveda krajanje, predvsem s prostovoljnimi delom. Pokrovitelj gasilcev iz Nemške vasi je Riko iz Ribnice. V imenu te delovne organizacije in za proslavo govoril inž. France Silc.

Jubilej zelene bratovščine iz Tržišča

40 let LD Tržišče — Govori starešina C. Flajs

TRŽIŠČE — »Smo edina organizirana skupnost, katere člani vnaprej stoodstотно poravnajo svoje finančne obveznosti in poleg tega opravijo v lovišču še lepo število delovnih ur pri vzdrževanju lovskih naprav in pri drugih delovnih akcijah. Imamo to srečo, da smo doma v lepem in dokaj ohranjenem naravnem okolju, v katerem so našle ustrezne razmere za življenje številne živalske vrste,« pravi Ciril Flajs, starešina lovske družine Tržišče, ki se je prejšnjo soboto ob praznovanju svoje 40-letnice spomnila tudi 50- obletnice prihoda Josipa Broza-Tita na čelo CK KPJ.

Seveda pa starešina lovske družine, ki se je ob proslavi 40-letnice izkazala še z lovsko razstavo in zelo lično brošuro, ni zamočil, da se tudi razmere v lovišču LD Tržišče, ki se razprostira na prek 4.000 hektarih, neprestano spreminjajo. Žal, tudi na slabše. Nekaterih vrst divjadi danes kratkoma ni več. Ni poljskih jerebic, prepelc, zaskrbljivo malo je gozdnih jerebov, ni fazanov in v onesnaženi Mirni ni več vidre. Manj je tudi mesojede divjadi, lisice pa je zdesetkala steklina. Lovišče je v novejšem obdobju poselila srnjad, trenutno najpomembnejša divjad te lovske družine, divji prašiči se intenzivno doseljujejo. Okolje ustreza damjkuj, dosegljuje se tudi navadni jelen. Na občasne sprehode prihajajo tudi medvedje iz kočevskih gozdov.

»Tudi med lovci prevladuje spoznanje, da smo del tega prostora in smo dolžni pri načrtovanju in gospodarjenju na prvo mesto postaviti interese krajanov, da bomo sprejeli vse ukrepe za preprečevanje škode, ki jo divjad povzroča. V načrtu imamo nakup ali gradnjo prepotrebni prostorov, namenjenih poslovni aktivnosti lovske družine in družabnim oblikam njene dejavnosti.«

NOVA TRGOVINA V TERMAH — Nova samopostrežnica v Termah je velika pridobitev za turiste in tudi za domačine, saj bo odprta vsak dan, tudi med prazniki. V Termah obljublja bogato zalozenost. Na sliki: v. d. direktor Term dr. Anton Franovič pozdravlja goste na otvoritvi.

Terme obogatile ponudbo

V Termah so dobili novo trgovino, v hotelu Grad Mokrice pa 48 novih ležišč

ČATEŽ, MOKRICE — Emona hoteli tozda Terme Čatež letos praznujejo 190-letnico odkritja toplih vrelcev. V okviru praznovanja tega visokega jubileja so pretekli petek v Termah odprli novo trgovino in predali namenu 12 novih počitniških objektov. Malo kasneje pa so v hotelu Grad Mokrice slovesno zaključili obnovitvena dela, kjer so pridobili 48 novih hotelskih ležišč.

Predsednik delavskega sveta tozda Jože Poček je v svojem slavnostnem govoru opisal vse te pridobitve, s katerimi bodo Terme Čatež lahko še izboljšale svojo ponudbo. Zlasti velika pridobitev za tamkajšnje turistične delavce in pa seveda za goste je nova trgovina, kjer bodo poskrbeli za dobro ponudbo. Trgovina bo odprta do poznih večernih ur in celo ob praznikih ter ob nedeljah. Trgovina je stala preč 175 milijonov dinarjev, domala polovico sredstev zanjo pa so zbrali v tozdu. V okviru trgovine bo delovala nova pošta, ki bo prav tako kot trgovina namenjena gostom in domačinom. Pa vendar trgovina in pošta nista edini pridobitvi zadnjega časa, mednje prav gotovo sodi nova brezcarinska prodajalna, ki bo začela v kratkem delovati.

V kampu pa so tega dne predali namenu 12 novih počitniških hišic, ki so se pridruže lanskim 124. Te hiše so zgradile izključno delovne organizacije iz Slovenije za potrebe svojih delavcev, ki pa v Termah ne bodo samo počitnikovali, ampak bodo lahko izkoristili tudi zdravstvene storitve.

Posebej zahtevno delo pa je bilo v preteklih šestih mesecih opravljeno v hotelu Grad Mokrice, kjer je doslej

že bilo 32 ležišč, z adaptacijo dela gradu pa so pridobili še 48 dodatnih ležišč. Vse sobe so opremljene s Stillesovim stilnim pohištvo. Nasploh pa ta objekt vse bolj pridobiva na pomenu, saj je le 25 km oddaljen od Zagreba, pomemben pa je seveda tudi za tranzitne potnike z bližnje avto ceste. Predsednik delavskega sveta tozda Terme se je na slavnostni otvoritvi teh objektov zahvalil izvajalcem za vestno in pravočasno dograditev vseh objektov, LB Temeljni posavski banki za ugodne kredite, izvršnemu svetu, itd.

J. S.

PIONIRJEM NOVA BRIZGALNA — Gasilsko društvo v Ševnici je prejšnjo soboto praznovalo svojo 60-letnico. Podelili so več priznanj in odlikovanj, tudi ustanovna članoma Antonu Habincu in Jožetu Pajku. Avgust Gregorčič, direktor Dane, je izročil pionirjem motorno brizgalno. Na sliki: med govorom predsednika GD Ševnica Franca Gregorčiča. (Foto: P. P.)

Invalidi še potisnjeni na rob

Pozornost širše družbe premajhna, precej pa tudi sami krivi — Z občnega zbora društva invalidov sevniške občine

SEVNICA — Podobno kot so ocenjevali že lani za leto 1985, so tudi na občnem zboru sevniškega društva

invalidov prejšnji teden lahko ugotovili, da je dejavnost društva v letu 1986 še nekoliko usahljena. Navkljub raznim težavam, pri čemer ni bila ravno najmanjša ta, da sploh niso imeli srečne roke pri izbiri predsednika, pa so načrtovani program izvedli skoraj v celoti.

Že od začetka društva so precejnevali socialni motiv in včlanjevali zlasti socialno ogrožene ali druge pomoči potrebne člane. Zelo natančno načrtovane akcije za poživitev dela odborov invalidov v krajevnih skupnostih so se po vrsti izjalovile. Aktiviranje uglednih družbenih delavcev je bilo neuspešno po večini krajevnih skupnosti, k sodelovanju so jih pritegnili le v Lohki, Boštanju in na Blanci.

To se naposled kaže tudi v neurešeničen željah že od ustanovitve društva, da bi naposled pridobili ustrezne prostore, saj je zdajšnji

prostor pretesen in zaradi arhitektonskih ovir nedostopen. Premajhna moč in družbena podpora društva pa se kaže tudi v neurejenem sofinanciranju, saj prispevki nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti ostajajo zgolj na papirju. Dejavnost društva na športnorekreativnem področju je bila dobra,

Število rednih članov društva invalidov občine Ševnice se giblje okrog 400, po podatku iz pred petih let pa je to le še dobra polovica članov. Na občnem zboru so za novega predsednika društva soglasno izvolili Francija Žvegljica iz Ševnice.

V korist posameznih invalidov pa je z leti upadla sorazmerno s številom članstva. Članom posredujejo največ pomoči s področja pokojninsko-invalidskega zavarovanja.

P. P.

Prvič plakete samorastnik

Podelili so jih na 20. taboru likovnih samorastnikov v Trebnjem

TREBNJE — Ob zaključku jubilejnega, 20. tabora likovnih samorastnikov Jugoslavije je bil v petek, 3. julija, popoldne v trebnjskem domu kulture slavovostni zbor likovnikov, častnega odbora pod predsedstvom Dušana Šinigoja, predsednika slovenskega izvršnega sveta, in organizacijskega odbora pod predsedstvom Janeza Gartnarja, predsednika Temeljnega sodišča v Novem mestu, na katerem so med drugim podelili nanovo ustanovljena priznanja.

Zlato plaketo samorastnik je dobilo dvajset posameznikov. To so:

Jutta Borchert iz Bielefelda v ZRN, Gonzalo Endara Crow iz Quita v Ekvadorju, Ali Guedouchi iz Alžirije v Alžiriji, Jan Hruška iz Brna v ČSSR, Dušan Jevtović iz Beograda, Martin Kopričanec iz Molev, Sandi Leskovec z Mirne, Greta Pečnik iz Pirana, Jože Peternelj in Konrad Peternelj, oba iz Žirov, Tomislav Petranović iz Nove Gradške, Ivan Rabuzin iz Ključa in Ivonaldo Veloso de Melo iz Sao Paola v Braziliji, razen Leskovec, ki je lipar, vsi slikarji, ter Zoran Kržišnik, predsednik umetniškega sveta tabora, umetnostni zgodovinar dr. Mirko Juteršek, Damijan Mlakar, sekretar skupščine tabora in podpredsednik organizacijskega odbora, in Bogdan Osolnik, vsi iz Ljubljane, Janez Gartnar, predsednik skupščine tabora, in mag. Ciril Pevec, podpredsednik organizacijskega odbora, oba iz Trebnjega, ter Gerhard Ledič, novinar iz Zagreba.

Dobitniki plakete samorastnik (podeljenih 29) pa so: Alex Borchert iz ZRN, Carlo Eskenazi iz Italije, Jože Falkner iz Trebnjega, Vesile Frunzete iz Romunije, Tone Gošnik iz Novoga mesta, mag. Avgust Gregorič z Mirne, Petar Grgec iz Karlova, Hamdija Hadžić iz Ljubljane, Tone Hočevar iz Puščave, Stepan Ivanec iz Kladar, Boris Lavrič iz Kranja, Dobrosav Milojevič iz Svetozareva, Iztok Ogrič iz Ljubljane, Emil Pavalescu iz Romunije, Ivanka Pavlin iz Trebnjega, Petar Ristić iz Kopra, Mara Rupena — Osolnik iz Ljubljane, Vladimir Silvester z Mirne, Matija Skurjeni iz Zaprešiča, Sava Stojkov iz Sombora, Slavka Šringer iz Trebnjega, Ivo Tavčar iz Ljubljane, Franc Tavčar iz Čabrač, Nebojša Tomašević iz Beograda in Rezka Uhan iz Trebnjega — kot posamezniki — ter Dana Mirna, ŽKO Trebnje in Tesnila Velika Loka.

I. Z.

RAZSTAVA ZNAMK

ČRNOMELJ — V črnomaljski ljudski knjižnici bo do 17. julija na ogled razstava poštinskih znamk. Razstavo je v sodelovanju s knjižnico pripravilo in 3. julija v počastitev dneva boreca odprlo dr. mače filiatistično društvo »Oton Župančič«.

Zakon gre v »predelavo«

Do prihodnje jeseni nov zakon o usmerjenem izobraževanju

LJUBLJANA — V letih izvajanja usmerjenega izobraževanja je prišlo na dan toliko najrazličnejših problemov, da jih na podlagi zakona iz leta 1980, ki je to izobraževanje pravno uvedel, ni moč več obvladovati in razreševati. Izkazalo se je, da so potrebne nekatere sistemske spremembe in ne samo »lepotni« posegi v zdajšnje zakonske rešitve.

Zakon o usmerjenem izobraževanju je torej treba spremeniti oziroma ga dopolniti z vsem tistim, kar se je pokazalo kot pomanjkljivo. Pomanjkljive pa so bile zlasti rešitve v zvezi z vlogo univerze, ki ni samo pedagoška, ampak tudi znanstveno-raziskovalna vzgojno-izobraževalna organizacija. Postopek za spremembe se bo predvidoma začel to jesen, nov zakon pa naj bi potem dobil v enem letu.

O prečih vprašanjih, ki bi jih morali tem zakonom razrešiti, je pred kratkim razpravljali republiški komite za vzgojo in izobraževanje.

Sandi Leskovec: REŠEVANJE RANJENEGA KURIRJA, lipovina — relief, 1977

Spet središče kulture

V kapucinskem samostanu v Krškem bo imela prostore tudi Valvasorjeva knjižnica — Kapucinska knjižnica je bila obnovljena in zavarovana pred tremi leti

KRŠKO — Leta 1634 so mestni očetje povabili kapucine v Krško in jim s prostovoljnimi darovi ljudstva zgradili samostan s cerkvijo. Temeljni kamen so položili 3. junija 1640. Blagoslovlj ga je novomeški prošt Nikolaj Mrav. To je bilo pod papežem Urbanom VIII. in cesarjem Ferdinandom III. Krško je takrat spadalo pod cerkveno upravo oglejskih patriarhov. Zato je cerkev leta 1644 posvetil patriarhov namestnik, pičenski škof Anton Marenc, bivši toplički župnik in nekdanji dvorni kaplan. Oglejski patriarh je bil tedaj Marko Gradiški.

Kapucini so zelo zaslužni za kulturo v Krškem. Gojili so šolstvo in zdravstvo. Že od začetka so imeli bogato knjižnico, ki je v glavnem še danes ohranjena. Pred tremi leti je bila obnovljena in spomeniško zaščitena bo zaradi občinske kulturne skupnosti in pod strokovnim vodstvom prof. Jara Dolara. Letos je obnovljena tretjina samostana, ki služi redovnikom. Občinska kulturna skupnost je vzela v najem dve tretjini prostorov, ki jih bodo obnovili in preuredili za vselitev Valvasorjeve knjižnice in čitalnice. Tako bo samostan spet središče slovenske kulture na ozemlju Krškega.

Kapucini so bili poslani v Krško, da bi z lepim življenjem in pridiganjem izvedli med ljudstvom katoliško reformo po reformaciji. Znanje je, da so Lutrov nauk oznanjali v Krškem najboljši protestantski pridigarji: Primož Trubar, Sebastijan Krejč, Adam Bohorič in Jurij Dalmatin, krški rojak.

SEMINAR ZA TUJE SLOVENISTE

LJUBLJANA — Na Filozofski fakulteti Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani poteka že 23. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Udeležujejo se ga predvsem tuji slavisti in študentje slovensčine, skupaj okoli 150 slušateljev. Seminar bo trajal do 18. julija.

DVE ZLATI LIRI V SLOVENIJO

Zveza združenj glasbenih umetnikov Jugoslavije je zlato liro, najvišje priznanje za dosežke na glasbenem področju, podelila tudi dvema slovenskima umetnikoma: opernemu pevcu basistu Ladku Korošcu in dirigentu Antonu Nanutu. Zlato liro podeljujejo vsaka štiri leta.

V NOVEM MESTU GOSTUJE ZBOR IZ BARKOVELJ

NOVO MESTO — Na povabilo Zveze kulturnih organizacij v Novem mestu bo v soboto, 11. julija, tu gostoval mešani pevski zbor »Milan Pertot« iz Barkovelj pri Trstu. Gostje se bodo zvečer ob 20.30 v Domu kulture predstavili s koncertom, ki so ga pripravili ob 5-letnici delovanja zbora. Ta jubilej obhajajo letos. Prireditelji vabijo na čim večji obisk prireditve.

Po bogastvu prav na vrhu

Velike težave pa ŠK Mirana Jarca dela prostorska stiska

NOVO MESTO — Študijska knjižnica Mirana Jarca, v okviru katere delujejo še ljudska, pionirska in potujoča knjižnica ter oddelke za dolensko domoznansko bibliografijo obsega okoli 220.000 enot knjižničnega gradiva. S tolikšno količino se uvršča na tretje mesto v Sloveniji. Poleg tega pa ima 150.000 enot posebnega knjižničnega gradiva, kar jo uvršča na drugo mesto v republiki. Stanje temeljne knjižne zaloge je dokaj ugodno, saj dosega študijska knjižnica že tri knjige na prebivalca (v novomeški občini). Ima kakih 6.000 članov, ki si na leto izposodijo 170.000 knjig in periodik. Njeno dejavnost ovira velika prostorska stiska, saj bi morala po normativih in standardih imeti 3.200 kvadratnih metrov prostorov, jih ima pa le 1.244 ali eno tretjino.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 10. VII.

16.40 — 00.00 TELETEKST
16.55 POROČILA
17.00 DOLGA BELA SLED, 10. del češkoslovaške nadaljevanke
17.30 UNIVERZIADA 87: Plavanje
19.10 RISANKA
19.24 NE PREZRITE
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 LULU, 2. del italijanske nadaljevanke
20.55 ZGODOVINA IZUMOV: IZUMI ZA VSAKDANJE ŽIVLJENJE, 1. del dokumentarne serije
21.50 DNEVNIK
22.05 POLETNA NOČ
22.10 NEZVESTA ŽENA, francosko-italijanski film

S tem filmov se začne ciklus 11 filmov francoskega režiserja Clauda Chabrola. Nevesta žena je kriminalka, vrhunec zgodbe je absurden umor, hkrati pa je film tudi psihološka drama. V podeželski vili vlada na prvi pogled družinska idila, vendar vzdušje ob obisku moževe matere daje slutiti, da to ne bo dolgo trajalo. Mož preseneči ženo sredi skrivnostnega telefonskega pogovora. To v njem zaneti nemir, ki se stopnjuje z vsakim ženinim korakom.

DRUGA TV MREŽA

16.55 Test — 17.10 Dnevnik — 17.30 Simon in Sara — 18.00 Znanstveni razgovori — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 Univerziada

87: Gimnastika — 21.30 Rezerviran čas — 22.00 Univerziada 87, dnevni pregled

TV ZAGREB

8.55 Poročila — 9.00 Nogomet Jugoslavija: Južna Koreja (posnetek) — 10.30 Disko folk — 11.15 Ulica bede (film) — 15.30 Poročila — 15.40 Program plus — 17.25 Poročila — 17.30 Simon in Sara — 18.00 Znanstveni razgovori — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV koledar — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Cagney in Lacey (serijski film) — 21.00 Dubrovniške poltne prireditve — 21.45 Dnevnik — 22.05 Kulturni magazin — 23.35 Program plus — 01.05 Poročila

SOBOTA, 11. VII.

13.40 — 00.00 TELETEKST
13.55 POROČILA
14.00 ZNAK, ponovitev 1. dela otroške oddaje
14.30 HATARI, ameriški film
17.00 ŠPANSKA DRŽAVLJANSKA VOJNA, 6. del dok. serije
17.30 UNIVERZIADA 87: Plavanje
19.00 KNJIGA
19.10 RISANKA
19.24 NE PREZRITE
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
19.50 ZRCALO TEDNA
20.15 NARCIS BREZ ZRCALA, ponovitev dokumentarca meseca
21.00 ZAGREB: SLOVESNI KON-

CERT OB ROJSTVU PETMILJARDNEGA PREBIVALCA ZEMLJE
22.10 DNEVNIK
22.25 POLETNA NOČ
ALO, ALO
NEZGODNI CENTER

DRUGA TV MREŽA

13.10 Kako biti skupaj — 13.40 Nadja (kanadski mladinski film) — 15.10 Šibenik 87 (predstava za otroke) — 16.10 Dallas — 17.00 Poročila — 17.05 TV koledar — 17.15 Narodna glasba — 17.45 Sedem TV dni — 18.30 Prirčno vaši: Leon Štukelj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Univerziada 87: Gimnastika — 23.00 Univerziada 87: Dnevni pregled

TV ZAGREB

8.25 Poročila — 8.30 Bijelo dugme — 10.00 Charlie Chaplin — 10.50 Program plus — 13.10 Kako biti skupaj — 13.40 Nadja (kanadski film) — 15.10 Šibenik 87 — 16.10 Dallas — 17.00 Poročila — 17.05 TV koledar — 17.15 Narodna glasba — 17.45 Sedem TV dni — 18.30 Prirčno vaši: Leon Štukelj — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.05 Video klub — 21.00 Slovesni koncert ob rojstvu petmilijardnega prebivalca Zemlje — 22.10 Dnevnik — 22.25 Nočni program — 00.05 Bančni rop (ameriški film)

NEDELJA, 12. VII.

8.55 — 13.25 in 14.35 — 23.25 TELETEKST
9.50 POROČILA
9.55 ŽIV ZAV
10.50 DOLGA BELA SLED, ponovitev 10. dela
11.20 DOMAČI ANSAMBLI: Ansambl Ivana Ruparja
13.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POLKICI: SIN, ZA KMETASE BOŠ ŠOLAL

13.20 POROČILA
14.50 PAGANINI, 2. del nadaljevanke
16.00 RENSKO ZLATO, nemški film
17.25 POROČILA
17.30 UNIVERZIADA 87: Plavanje
19.00 KINO
19.10 RISANKA
19.24 NE PREZRITE
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 TRETJE OBDOBJE, 3. del nadaljevanke

20.55 POLETNA NOČ ZDRAVO

DRUGI PROGRAM

8.55 Poročila — 9.00 Danes za jutri in Svadba (jugosl. film) — 12.00 Anglupe (oddaja v romščini) — 14.05 Test — 14.20 Nedeljsko popoldne — 16.50 Portreti igralcev — 17.20 Superman — 18.55 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Univerziada 87: Gimnastika, finale (Z) — 22.30 Rezerviran čas — 23.00 Univerziada 87: Dnevni pregled

PONEDELJEK, 13. VII.

15.50 — 00.00 TELETEKST
16.05 POROČILA
16.10 ŠOLA TENISA
16.20 RADOVEDNI TAČEK
16.35 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
16.40 ŠEDEM STOPNIC DO GLASBE: Plašček za Barbaro
17.00 UNIVERZIADA 87: Plavanje

19.00 RISANKA
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 ČIGAV OTROK, 2. del avstralske nadaljevanke
21.00 AKTUALNO
21.40 DNEVNIK

21.55 POLETNA NOČ UNIVERZIADA 87 — dnevni pregled

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Hihitavčki — 17.45 Sprehod s pesnikom — 18.00 Beograjski TV program — 19.00 Univerziada 87: Atletika — 20.30 Rezerviran čas — 21.05 Dokumentarna serija — 21.50 Rezerviran čas OPOMBA: 20.30 — 22.00 Košarka

TOREK, 14. VII.

16.35 — 00.00 TELETEKST
16.50 POROČILA
16.55 ZNAK, 2. del otroške serije
17.25 UNIVERZIADA 87: Plavanje
19.00 RISANKA
19.24 IZ TV PROGRAMOV
19.26 VREME

19.30 DNEVNIK
20.00 BONBONI NA VELIKO, francoska drama
21.30 INTEGRALI
22.10 DNEVNIK

22.25 POLETNA NOČ UNIVERZIADA 87 — dnevni pregled

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Kdor hoče, ta zmore — 18.00 Mostovi-hidak — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 Univerziada 87: Atletika — 20.00 Slikarske tehnike — 20.30 Vaterpolo ali nogomet — 21.30 Pregled ostalih dogajanj — 21.55 Zrebanje lota

SREDA, 15. VII.

18.25 — 00.00 TELETEKST
18.40 POROČILA
18.45 PRAVLJICE IZ LUTKARSKEGA VOZIČKA
19.10 RISANKA
19.24 IZ TV PROGRAMOV
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: SOVRAŽNIK LJUDSTVA, ameriški film
Scenarij za film je napisan po Ibsno-

vi dram. Dr. Stockmann živi srečno družinsko življenje, krajani ga cenijo, njegov brat Peter je župan. Brata sta pripomogla, da so zažele lokalne toplice. Tik pred sezono, od katere župan precej pričakuje, dobi dr. Stockmann od univerze podrobno analizo termalne vode — le ta je onesnažena z bakterijami. Objava take vesti ni pogodu županu, zato pritiska na zdravnikove sodelavce in zdravniki ostane sam. Toda odločen je, da se bo boril zoper brata in nekdanje prijatelje, ne

oziraje se na izzid boja. Pomembna je samo resnica.
21.50 PORTRET: prof. Drago Ulaga
22.20 DNEVNIK
22.35 POLETNA NOČ UNIVERZIADA 87 — dnevni pregled VIDEOSTRANI

DRUGA TV MREŽA

15.55 Univerziada: Atletika — 20.00 Univerziada: Nogomet — 21.30 Rezerviran čas

ČETRTEK, 16. VII.

18.20 — 00.00 TELETEKST
18.35 POROČILA
18.40 GRADIMO MESTO ŽIV ZAV
18.55 DVE PLESNI SLIKI
19.10 RISANKA
19.24 NE PREZRITE
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 ZABAVA VAS DORIS DRAGOJEVIČ
20.45 MAUPASSANTOVE NOVELE, 1. del francoske nanizanke
Nanizanka je nastala po šestih Maupassantovih novelah. Maupassant je snov za svoje novele črpal iz življenja na Cauchoiški planoti, to je kruta dežela, posebnih skrivnosti osamljenih duš, celih družin, dežela nezacejenih ran in neizpoljenih sanj, sovraštva in ljubezni. Iz te bogate zakladnice je avtor črpal snov za svojih štiristo novel in povesti, med katerimi so za televizijsko ekranizacijo izbrali šest najznačilnejših.
21.45 DNEVNIK
20.00 POLETNA NOČ UNIVERZIADA 87 — dnevni pregled VIDEOSTRANI

OBČINSKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST TREBNJE

razpisuje za šolsko leto 1987/88 naslednji štipendiji:

1 štipendijo za študij dvopredmetnega programa matematika-fizika na PA
1 štipendijo za študij glasbene pedagogike

Vloge na obrazcih DZS (Obr. 8,4) pošljite najkasneje do 25. 7. 1987 na naslov:
OBČINSKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST TREBNJE, Baragov trg 1, 68210 TREBNJE.

KOORDINACIJSKI ODBOR OIS TREBNJE 557/27

Družboslovna in ekonomska srednja šola Novo mesto, Ulica talcev 3a,

razpisuje prosta dela in naloge
snažilke
za nedoločen čas

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na svet delovne skupnosti Družboslovne in ekonomske srednje šole Novo mesto.

575/27

Igralec Dare Ulaga je bil priljubljen med mladino. Tudi na Dolenjskem je (takole) delil avtograme.

Igralec Ulaga je utihnil

S slovenskega gledališkega odra je za vedno odšel še en velik igralec, Dare Ulaga. Življenje se mu je izteklo v 57. letu. Umrl je v ljubljanski bolnišnici, kjer je ležal v isti sobi in na isti postelji kot minulo jesen Bojan Štih, tudi gledališki človek. Žaro z njegovim pepelom so položili v zemljo v Lovrencu na Pohorju, v grob ženinne družine. Kako čudna je usoda! Tam počiva tudi Stane Sever, s katerim je imel Ulaga nekaj skupnega. Oba sta zadnja leta, pred smrtjo, nastopila v »gledališču enega«. Ulaga je izvajal predvsem monodrame in monokomedije. Slovenski dramatik, še posebej Partljič, so taka dela pisali nalašč zanj.

Zadnjo premiero je imel minulo jesen, oktobra. Pripravil je Jančarjevo delo Lex moralis Primoža Trubarja ali Vsi tirani, mameluki so hud konec vzeli. S tem delom je nastopil tudi na otvoritvi nove stavbe SDK v Novem mestu. Večkrat je gostoval tudi v drugih krajih na Dolenjskem. V Trebnjem je bil tako rekoč »aboniran«. Sam Dolenjec, rojen v Škočjanu v novomeški občini, se je na Dolenjskem počutil bolj domače kot kje drugje. Včasih se je pošalil, da je sicer dolenjski Stajerc. (Njegova mati živi v Slovenski Bistnici, žena pa je prava Stajerka.)

Ulagovo matično gledališče je bilo Mestno gledališče ljubljansko. Pa ni držal ves čas v njem. Ko je začutil, da je nevarno bolan, je kolebal med gledališčem, svobodnim poklicem in invalidsko upokojitvijo.

Na odru je oblikoval vrsto pomembnih likov. Starejši obiskovalci se gotovo še spominjajo Rablja v Strniševem Samorogju pa viteza Tobija v Shakespeareovi igri Kar hočete, Kantorja v Čankarjevem Kralju na Betanovini in še vrste odličnih Ulagovih vlog, da ne naštevamo vseh. Slovenci pa poznajo njegov obraz tudi iz filmov in televizije, ko je bil npr. Danijel v nadaljevanju Cvetje v jeseni, Oskar v Erazmu in potepuhju itd. Do zadnjega je bil nepogrešljiv v Trefaltovi Košnikovih gostilni.

Res, ob izgubi tako velikega in popularnega igralca imajo vsi pravico do žalovanja.

I. Z.

Slovenija
Moja dežela.

Bo vlada pustila Novoles izkrvaveti?

Še pred štirinajstimi dnevi smo na osnovi obravnave položaja v straškem Novolesu (ki je lani zašel v izgube) v novomeškem občinskem izvršnem svetu poročali, da se težave v tej delovni organizaciji z dobrimi tri tisoč zaposlenimi še večajo, da bodo prvo letošnje polletje zaključili z izgubo najmanj na ravni prvega tromesečja (dobrih 707 milijonov dinarjev), verjetno pa še z večjo, da sanacijskega programa ne uredimo v celoti, pri čemer sta se podprli prav dve njegovi temeljni postavki, povečanje prodaje na domačem trgu in zmanjšanje zalog. V izvršnem svetu so bili tudi zaskrbljeni nad ugotovitvami, da je za vsak ukrep, vsako spremembo treba vsaj dva meseca, da speljejo v praksi, kar se je nekaj časa dogajalo tudi v IMV, ko mu je šlo najtežje, in kar je v današnjih, skoraj vsakodnevno spreminjajočih se gospodarskih razmerah prav res zaskrbljujoče.

Kaj se je v štirinajstih dneh tako spremenilo, da spet na dolgo pišemo o Novolesu? Gre za razveseljive novice, posebno, ker v Novolesu zagotavljajo, da nalivajo čistega vina. Predstavnikom novomeške občine in družbenopolitičnega življenja, pa tudi delegatom zbora združenega dela občinske skupščine so Novolesovci prejšnji teden razložili, da se izgube v Novolesu zmanjšujejo, da kolektiv ob polletju vendar ne bo posloval z rdečimi številkami in da jim je sanacija, prihodnost Novolesa vseskozi, v vseh potezah pred očmi ter da je vzdušje v Novolesu vendar dobro, kljub izgubam, pa razmeroma slabim osebnim dohodkom. Njihov cilj je pozitivno poslovanje, socialna varnost delavcev, prihodnost kolektiva, likvidnost, kako to doseči, pa jim narekujejo vsak dan drugačne programe, zaradi česar naj bi sprejeti sanacijski program v vseh ocenah gledali kot cilj, medtem

ko naj bi poti do njega smele biti fleksibilne, kot rečeno prilagojene vsak dan drugačnim pogojem in razmeram gospodarjenja.

V prvih petih mesecih letošnjega leta so v Novolesu v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za 7 odstotkov povečali proizvodnjo, produktivnost pa je bila večja za 3 odstotke. Pri proizvodnji so ohranili oz. celo povečali z manjšim številom delavcev. Konec junija je bilo v Novolesu 146 manj zaposlenih kot v začetku leta. Odhodov niso nadomeščali z novimi delavci, ampak s prerazporeditvami med temeljnimi organizacijami, pri čemer so delno tudi že začeli z načrtovanim zmanjševanjem režije. Veseli pa so, da so vendar v večini odhajali delavci iz proizvodnje, da se jim niso razbežali kadri, s tehničnimi iz proizvodnje vred. Seveda je nekaj kadra odšlo in jim sedaj nekaterih profilov zelo manjka (so, na primer, brez pravnikov). Upajo, da jim bo pri reševanju kadrovskih zagat pomagala tudi širša skupnost. Izgub so imeli v Novolesu v petih mesecih za dobro milijardo dinarjev, ob polletju pa je po zagotovilih ne bo. Gre za prve finančne rezultate vključitve Novolesa v skupni jugoslovanski izvozni pohašteni program AKA, ki bo prinesel precej olajšav in lažjega dihanja v izvozu tudi v prihodnje, v Novolesu pa trdijo, da jih to ne uspava, ampak zadevo jemljejo kot predah za nove ukrepe.

Dejstvo je, da jim temeljnih postavk iz sanacijskega programa — povečanje prodaje na domačem trgu na račun nepovečevanja izvoza, zmanjšanje zalog — v petih mesecih ni uspelo uresničiti, zakaj, je jasno. Intervencijska dogajanja na področju osebnih dohodkov so povzročila realno zmanjševanje kupne moči prebivalstva. Nič novega ni, da pohoštvo spada v tisto vrsto artiklov, ki to najhitreje občutijo. Sredi

aprila je prodaja Novolesovih proizvodov (pa ne le lesnega, ampak tudi ostalih programov, ki so bili steber prodaje doma in Novolesova rešilna bilka) na domačem trgu začela naglo padati. V primerjavi s prvimi tremi meseci, ko je bila sicer skoraj za tretjino večja kot lani, se je v naslednjih treh več kot prepolovila. V juniju je bila verjetno ni računati, sredstva za kreditiranje prodaje, ki bi to lahko precej spremenila, pa je treba najprej imeti. Da jih Novoles nima, verjetno ni treba posebej poudarjati. Zaloge so se v petih mesecih v celoti zmanjšale za 5 odstotkov (načrtovali so jih 20), a gre za zmanjšanje zalog surovin, medtem ko so bile zaloge nedokončane proizvodnje in končnih izdelkov seveda večje. V Novolesu zatrjujejo, da vedo, kako zelo pomembno je zmanjšanje zalog za boljše likvidnostne razmere in dohodkovno učinkovitost proizvodnje, le da to, žal, ne more biti samostojen ukrep. Če hočemo Novoles sanirati, pravi njegov prvi mož Vili Pavlič, moramo proizvajati, povečevati proizvodnjo, izvažati, zmanjševanjem in ukinjanjem proizvodnje in programov si le manjšamo manevrski prostor.

Vse to utemeljuje podatke o letošnjem Novolesovem izvozu. V prvih petih mesecih so izvozili za skoraj 10 milijonov dolarjev, kar je 16 odstotkov več kot lani in 5 odstotkov nad letošnjim planom. Izvoz, v katerem se izgube relativno vendar nekaj manjšajo, čeprav zaradi nerealnega tečaja še vedno dohodkovno nikakor ni zanimiv, v Novolesu še povečujejo. V tretjem tromesečju nameravajo izvoziti za 7,5 milijona dolarjev. Naročil jim ne manjka. Pri vsem tem upajo, da bo zvezna vlada ob vse močnejših pri-

tiskih in glasovih kolektivov vendar ukrepala, da izvoznikov ne bo pustila izkrvaveti, toliko bolj, ker gre pri tem tudi za biti ali ne biti vse naše družbe. Upajo, da bodo vendar kaj pomagale vse kritike na račun finančne nediscipline države pri poravnavanju izvoznih spodbud.

Upajo, da jim bodo banke bolj naklonjene pri odobranju in nakazovanju posojil za izvoz, da jim bodo priskočile na pomoč 15. julija, ko bodo morali plačati okrog 2 milijardi dinarjev obresti za kratkoročne kredite, pa bodo sami prekratki za polovico te vsote; upajo, da bodo 960 milijonov dinarjev posojila iz skupnih republiških rezerv vendar lahko vrnili do konca leta, ne pa takoj, kot je nenadoma zahtevano od njih. Prav tako upajo, da bo že kmalu kaj od obljub ZIS, da bodo imeli prednost pri plačilu uvoza aktivni izvozniki. Kljub temu da so Novolesovci v petih mesecih imeli več kot štirikratno pokritje uvoza z izvozom, so vsa plačila navzven namreč stala, kar jim seveda povzroča neznanske težave.

Sele ob vsem tem bodo vsi notranji ukrepi v Novolesu, vse izkoriščanje notranjih rezerv, optimalizacija proizvodnje, uporabe surovin, organizacije, uporaba informatike, preusmerjanje v nove, manjše, nelesne programe, varčevanje, nagrajevanje itd. itd., za kar vse že imajo ali pripravljajo programe (tudi v sodelovanju z zunanjimi strokovnimi institucijami), resnično prispevali k preseganju sedanjih Novolesovih težav, tako podobnih težavam drugih naših lesarjev, k njegovi boljši prihodnosti. Je pač tako, da si kolektivi vse manj pišejo svojo usodo sami. V Novolesu bodo tisti del, ki ga lahko, aktivno oblikovali sami, tako vsaj zatrjujejo, za ostalega računajo, da bodo pomagali vsaj zahtevati spreminjati v širšem okolju.

KAVA IN UGLED PO 700 DIN

astronomskih 700 din, z žličko smetane pa celo 900. Vest se je širila z nadzvočno hitrostjo, sicer zelo obiskani lokal je v treh ali štirih dneh, kolikor je vladala omenjena cena kave, popolnoma opustel, osebe je lahko računalo le na redke žrtve iz vrst naključnih prihajalcev. Ko sem natakario v ekspresu vprašal, kako se je pri njih minuli teden pila kava, je odgovorila, da se je to zgodilo le, če je hotel kdo koga zajeb...

Kdo je koga hotel, zakaj in kako, je skušala pojasniti Patricia Gerbec, direktorica hotela Metropol, ki spada pod Gorjance, tem pa se v zadnjem času bolj slabo piše. Gerbčeva je izjavila, da je sklep o podražitvi kavesprejel delavski svet, vendar je niso podražili na 700, ampak le na 450 din. Kavo so prodajali ne-

kaj dni po 700 din zato, ker se je v sklep o podražitvi prikradla tipkarska napaka, namesto 450 se je zapisalo 700. Ko so napako opazili, se je delavski svet ponovno sestel in kavo »pocenil«.

Ker je dejstvo, da jugoslovanski tipkarski stroji namesto 450 zelo radi pišejo 700, splošno znano, je treba pojasnilo odgovorne osebe pač sprejeti brez zadržka. Nekoliko čudno je le, dani bila tipkarska napaka tudi nova cena turške kave v Metropolovem ekspresu. Skodolica te opojnosti stane po novem in starem 1000 din! Samo primerjava: v restavraciji hotela grad Otočec, ki ima 5 zvezdic, bele prte in spodobne natakario, stane turška kava 800 din.

Pa pogledjmo malo po tem Metropolovem ekspresu, ki hoče na vsak način priti v zgodovino novomeškega gostinstva. Stekljena vhodna vrata so bila v torek, 7. julija, ob 7.30 zaradi številnih odtisov rok še komajda prosojna, po tleh so cveteli cigaretni ogorki in pepel, v stranišču te sili na bruhanje, vratca zračnika odtrgana, na radiatorju prilepljene žvečke, na oknih prah desetletij. Vse to ob skodolici turške kave po 1000 din.

Zgodbi o tipkarski napaki lahko verjamemo ali pa tudi ne. Jeziček na tehtnici bo vse-kakor nekoliko premikal tudi tisočak, ki ga je treba še vedno odšteti za turško. Sicer pa vse to ni važno. Pomembno in edino odločujoče je, da se je izkazalo, da beznice in javna stranišča, med katere nedvomno spada tudi Metropolov ekspres, ne morejo kuhati kave po 700 ali 1000 din. Čejo, se jim na daleč v velikem loku izogne tudi najbolj okoreli kavopivec. Na najnižjem nivoju v Jugoslaviji torej že veljajo tržne zakonitosti. Škoda je le, da je Metropol to spoznanje plačal z enim od zadnjih koščkov ugleda.

MARJAN BAUER

Novica dneva in dnevov minulega tedna v Novem mestu je bilo neverjetno dejstvo, da stane ekspresna kava v ekspresnem bifeju hotela Metropol na avtobusni postaji

mala enciklopedija neverjetnosti

Bitko pri Buironfossea v Franciji imajo za enega prvih spopadov v Stoletni vojni. Pravzaprav pase sploh nizgodi. Takole je bilo. Leta 1339 sta si stali francoska in angleška vojska nasproti v bojnem razporedu. Boj bi se moral vsak trenutek začeti, armadi sta že izmenjali običajne uvodne žaljivke. Takrat je na prazen prostor med armadama priteknel zajec, za njim pa še zajklja. Začela sta se burno ljubiti, kar je vojščake obestrani spravilo v nezadržan smeh. Mirno so se razšli vsak na svojo stran.

Leta 1890 je bila v pariški Operi Comique premiera opere Harold in Jeanette angleškega skladatelja Huberta Ecclestonea. Na premiero je prišlo 15 poslušalcev, dvakrat manj, kot je bilo članov orkestra. Imeli so še tri predstave, na katere je prišlo 7, 11 in 15 poslušalcev. Takrat so sklenili, da bodo priredili še eno — brezplačno predstavo. Nanjo je prišlo 5 ljudi, nakar so opero za vedno umaknili s sporeda.

Pariško vedeževalko, posebej izučeno za preroko-

vanje usode, je leta 1795 obiskal mlad francoski častnik in jo vprašal, ali bo uspel v vojaškem poklicu, saj se sicer namerava obleči v civila. Vedeževalka je seveda zagostolela, da bo naredil veliko kariero in postal celo general. Tako mladi častnik ni šel med civile. Ime mu je bilo Napoleon Bonaparte.

Romanova (ruski car), Harolda II. (angleški kralj), Edvarda II. (kralj Anglije) in še bi se jih našlo.

Kapitan Percival Drayton, poveljnik fregate Pocahontas, je v ameriški državljanski vojni zavzel otok Hilton, ki ga je branil garnizon južnjakov. Poveljeval jim je južnjaški general Thomas Drayton, Percivalov brat. Po končni vojni sta brata ustanovila banko v Oklahoma Cityju. Ustanova je bankrotirala v letu dni.

George Washington, prvi ameriški predsednik, je na vseh slikah vpadljivo slabe volje. Nekateri menijo, da je to zaradi lesenih zob, ki jih je moral nositi, drugi pa pravijo, da zato, ker je portretiranju vedno prisostvovala tudi njegova nadvse jezična žena.

VSE O KABELSKIM TV

MUSIC BOX IN OBLAST

Na kar precej tehničnih vprašanj smo v tem našem kotičku že poskusili vsaj v grobem odgovoriti. Kabelska in še zlasti satelitska televizija pa burkata tudi politične, pravne in poslovne duhove.

Ce je vsaj do končane gradnje omrežja kabelska televizija last tistih, ki so zanjo zbrali denar, se pravi pretežno občanov, oziroma krajevnih skupnosti, ki so se v njihovem imenu in za njihovo dobro podale v naložbo — se zna stvar zapletiti pozneje, ko začne stvar delovati in jo je seveda treba tudi vzdrževati. Čeprav do danes to še ni urejeno, smemo vsaj do jeseni pričakovati sprejemljivo rešitev. Eni predlagajo, naj bi z antenami in sprejemnimi napravami upravljala Radiotelevizija, z omrežjem, se pravi s kabli, pa pošna organizacija.

Bolj zapletena so zadeve na političnem, če hočete kar idejnem področju. Te težave se potem delno mešajo s pravnimi pristopi, kar pa posredno vpliva tudi na poslovne, se pravi lastniške odnose. O vsem tem so se izčrpno pogovarjali 12. maja letos na seji Tiskovnega sveta pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije v Ljubljani najuglednejši modreci teh strok. Nekaj misli povzemamo:

Marjan Šiftar, predsednik republiškega komiteja za informiranje je menil, da je treba podpreti smotno in organizirano gradnjo kabelskih omrežij v občinah, predvsem pa pobude, ki se pojavljajo v naseljih in krajevnih skupnostih, saj so pomemben način samoupravnega delovanja in zbiranja potrebnega denarja.

Mojmir Ocvirk je rekel, da morajo gradbeni odbori predvideti možnost poznejših povezav med omrežji v občini, zato bimo morali usklajeno graditi. Usklajeno pome-

ni, da morajo biti predvsem merila za npr. opremo — enotna (merila kakovosti, obsega frekvenčnega spektra ipd.), da pa nobeno usklajevanje ne more biti ovira za katerokoli pobudo, saj je čakanje na »koordinacijo« kvečjemu izgovor za zavlačevanje gradnje ob očitni nemoči tistih, ki si želijo monopol nad kabelsko televizijo.

Slavko Splichal je govoril o nevarnosti, da bi boljši tuji (satelitski) programi odtegnili naše gledalce od gledanja domačih programov. Omejevanje možnosti za gledanje tujih programov je dolgoročno nemogoče, v vsakem primeru pa politično kratkovidno. Edina smiselna rešitev je razvijanje alternativnih in krajevnih (lokalnih, regionalnih) postaj, ki lahko v mnogo večji meri kot osrednje postaje zadovoljujejo zanimanja in potrebe ljudi.

Vlado Janžič je poudaril, da bomo morali v bodoče imeti za sporazumevanje odprt, necenzuriran prostor. Slovenska narodna televizija ne more biti le ena postaja (npr. TV Ljubljana), ampak skupek vseh programov v Sloveniji, narejenih ne glede v katerem kraju. Ne moremo pokrivati le forumov, pokrivati moramo človeka z vsemi potrebami in ustvarjalnostjo v okolju, kjer živi.

Jože Smole, predsednik republiške konference SZDL, je sklenil razpravo z mislijo, da bo šel razvoj nedvomno v smeri krajevnih TV. Podpirali bodo vse pobude, ko žele občani sami graditi kabelska omrežja ob upoštevanju tehničnih standardov.

Stališča in usmeritve Tiskovnega sveta so nekakšna politična podlaga za razvoj kabelskih omrežij v Sloveniji. Na tako naprednih pogledih (ki jih je podpisani izbral iz 12 strani gosto tipkanega zapisnika te seje!) bo tudi pravne in druge zaplete mnogo lažje reševati, kot je videti do zdaj. Seveda si nihče ne domišlja, da bo šlo brez težav, saj vemo, da ima tisti, ki tišči informacijo v svoji pesti, neomejeno oblast. Kabelska televizija pa ni samo Music Box!

M. MOŠKON

Glasba

THE CULT

Tudi v naših trgovinah bo že v kratkem na voljo novi album Electric angleške skupine The Cult. Gre za tipične predstavnike rocka osemdesetih let, vendar je zvok njihovih pesmi precej drugačen od sicer prevladujočega zvoka osemdesetih. Zvok je rockerski krik po starih časih, ki so odvihrali mimo, po šestdesetih letih, ko je kitara še zvenela kot kitara, pravi Billy Duffy, član skupine The Cult.

Že za njihov prvi album je značilna prav neverjetna podobnost z vzorniki — Led Zeppelini. Njihovo kasnejšo kariero so obeležili hiti She Sells Sanctuary in Rain, potem pa leto in pol o njih ni bilo slišati nič novega. Njihov zadnji album Electric je spet predstavnik bazičnega rocka trdega zvoka, kakršnega je bilo moč poslušati pred petnajstimi in več leti. Ta zvok je zasluga producenta Ricka Rubina, ki kroji tudi zvok skupine The Beastie Boys.

Album Electric je skupina snemala dolgo časa. Potem so The Cult šli v New York, da bi ploščo zmiksali in pripravili za izdajo, kjer pa jih je Rubin peljal v studio Electric Ladyland, kjer se je celotno delo, snemanje, začelo znova. Ian Astbury pravi, da jih je Rubin postavil pred ogledalo, da jim pokaže, kakšni so videti, in postalo jim je jasno, da morajo tako tudi zveneti. Njihova

plošča Love Removal Machine zveni prav kot Start Me Up legendarnih Rolling Stonesov. Dejstvo je, da se oboževalci skupin, kot je The Cult ali The Mission, vračajo k ploščam Led Zeppelinov in Jimija Hendixa, saj jim sodobna glasbena produkcija pač nudi zelo malo glasbe, podobne glasbi njihovih ljubljencev.

Skupina se jezi, ker jih glasbeni tisk brez milosti neprestano opozarja na njihove vzornike in jih s primerjavami razporeja na raven skupin, ki ne prinašajo nič novega. Vprašanje je, koliko je skupini do česa novega. Ian Astbury pravi, da ne poje kot Mick Jagger, Billy pa ne igra kot Jimmy Page, oni so The Cult in komur so všeč, so, komur niso, ni treba, da jih poslušajo. Njihova formula je zelo enostavna, dejstvo pa je, da gre njihov album Electric v Veliki Britaniji zelo dobro v prodajo.

PETJE JE KOT STVARJENJE

Ko sta letos maja v Obrigueimu gostovala moški pevski zbor Svoboda iz Brestanice in mešani pevski zbor »Viktor Parma«, je bil to za tamkajšnje koncertno občinstvo prvovrsten kulturni dogodek. Poznavalci zborovskega petja iz Obrigueima, ki prijateljsko sodeluje s Krškimi, niso mogli verjeti, da sta oba zbora amaterska. Ko sta oba zbora letos sodelovala pri sprejemu vlaka bratstva in enotnosti v Krškem, kjer sta skupaj s pihalnim orkestrom Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj izvedla Gobčevo kantato Od punitov do Tita, je k zborovodji Janku Avsenaku pristopil predsednik republiške konference SZDL Jože Smole in mu čestital za izjemno interpretacijsko moč obeh zborov. Skratka, oba pevka zbora, ki ju že dalj časa vodi 38-letni strojni tehnik Janko Avsenak iz Brestanice, sta dosegla vrh amaterske poustvarjalne kulture vsaj v Posavju. Za kaj več pa Janko Avsenak meni, da bo treba še in še vaditi, kajti v Sloveniji je konkurenca med zbori velika. Pogovor s tem neutrudnim kulturnim delavcem smo zabeležili v času, ko zborovsko petje s taborom v Šentvidu in srečanjem oktetov v Šentjerneju praznuje svoj največji praznik. Z Avsenakom se je pogovarjal Jože Simčič.

DL: Kdaj in kako ste začeli z amaterskim kulturnim delovanjem?

Avsenak: »S petjem sem zadihal že doma. Oče je bil glasbenik samouk, nekaj časa celo organist. Tako seveda ni bilo nobeno naključje, da smo vsi štiri otroci obiskovali glasbeno šolo. Jaz sem se učil klavirja in violine, sestra Meri pa je v Ljubljani končala glasbeno akademijo. In tako ni bilo čisto nič nenavadnega, če smo veliko prepevali. Oče, ki je bil po poklicu mizar, je pel že doma. Spominjam se, kako mi je pripovedoval o tem petju. Njegov brat je vodil vaški oktet in moji oče je pel v njem pri šestnajstih letih. Ko pa so se zbrali očetovi bratje in sestre, bilo jih je deset, je bil to pravi pevski praznik. Nasploh so včasih ljudje izredno veliko prepevali. Če se prav spominjam, sem jaz imel svoj prvi pevski zbor že v osnovni šoli. Svoje sošolce in sošolke sem naučil triglasnega in štiriglasnega petja. Kasneje sem ustanovil še mladinski pevski zbor. V začetku sedemdesetih let sem opazil v Krškem precej mladine, ki se ni imela kam dati. Na eni strani so bili fantje in na drugi dekleta, med njimi pa ni bilo nobenega pravega sodelovanja. Fantje so igrali karte in preizkušali svojo moč ter spretnost tudi na druge načine, dekleta pa so jih zamorjeno opazovala. Šel sem od enega do drugega in jih povabil v mladinski pevski zbor. Zbralo se je 37 pevk in pevcev iz Krškega, Brestanice, Senovega. V hipu so se odnosi med mladimi spremenili, čez noč so mladi imeli cilj, lahko so se srečevali med sabo, zborje bili tudi priložnost za družabna srečanja. Takrat sem prvič doživel vznemirljiv občutek, ki te prevzame, ko se posamezni glasovi zlijejo v lepo harmonijo. To je občutek kot ob stvarjenju.«

DL: Vi ste po poklicu strojni tehnik, človek pa bi pričakoval, da se boste odločili za šolanje na glasbeni akademiji?

Avsenak: »Jaz med tehniko in glasbo ne vidim nobenih nasprotij. Glasba je v osnovi fizika in matematika, mene pa so od nekdaj veselile vse tri dejavnosti. Sicer pa je za to, da sem se odločil za šolanje na srednji tehnični strojni šoli, »kriva« mama, ki je hotela, da si zagotovim eksistenco. Vsi ostali, bratje in sestra, so odšli v Ljubljano, zame pa je nekako zmanjkalo denarja, ker smo tedaj v Brestanici živeli zelo skromno. Pa tudi oče je pričakoval od mene, da ostanem doma. No, že tedaj sem okusil, kaj pomeni polna zaposlenost. Ko sem prihajal v šolo v Krško, sem tam ostal tudi po 12 ur dnevno. Najprej sem seveda prebil pol dneva v tehnični šoli, popoldne pa sem bil na glasbeni šoli. Dvakrat na teden sem obiskoval pouk klavirja, dvakrat na teden pa violine. Sodeloval sem tudi v šolskem orkestru. S takim življenjem sem začel tako rekoč že v osnovni šoli. Zdise mi, da sam zase nisem nikoli znal nič narediti. Vedno sem delal za potrebe drugih. Koliko let že imam parcelo za hišo, pa se gradnje še nisem lotil iz preprostega razloga, ker mi vedno manjka časa.«

DL: Pa vendar se niste ukvarjali ves čas samo z zborovskim petjem, ampak tudi z zabavno glasbo?

Avsenak: »Že v mladinskem pevskem zboru smo prepevali črnske duhovne pesmi. Zanimala pa me je seveda tudi sodobna zabavna glasba. In tako sem kot vodja ansambla Steb leta 1975 odšel celo na Švedsko, kjer smo gostovali pol leta.«

DL: In po vrnitvi?

Avsenak: »Ko sem se vrnil s Švedske, sem prepeval v mešanem pevskem zboru »Viktor Parma«. Tedaj je bil pevovodja in njem Adolf Moškon. Že tedaj sem sprejel vlogo korepetitorja, katerega naloga je učenje nekaterih glasov, vaje ipd. In v tistem času so kar nenadoma potrebovali pevovodjo v brestaniškem moškem pevskem zboru (ustanovil ga je moj oče leta 1945). Zaposlil so mene in to je bil močan izziv. Voditi odrasle pevce, pa še dokaj znan pevski zbor, je bila težka in odgovorna naloga. To se je zgodilo leta 1976. Potem pa je šlo naprej kar samo od sebe. Naslednje leto so me za vodjo sprejeli v Šentjernejskem oktetu. Leta 1983 pa sem prevzel še mešani pevski zbor »Viktor Parma« v Krškem, ker je dirigent Adolf Moškon odšel na novo dolžnost.«

DL: Kako pa je pri nas organizirano izobraževanje za amaterske zborovodje?

Avsenak: »Povedati moram, da glasbena šola sama po sebi za vodenje pevskega zbora ni dovolj. Da ti teorijo, vendar to za dirigenta ni dovolj. Jaz pa sem že od nekdaj čutil močno nagnjenje do zborovskega petja. Že v glasbeni šoli sem obiskoval pouk solo petja. Na seminarje za zborovodje v Celju pasem hodil že prej, preden sem sploh imel svoj zbor. Skratka, nekaj predizobrazbe sem imel že prej, preden sem stopil pred zbor. Sicer pa grem najmanj dvakrat na leto na seminarje v Ljubljano. Ko sem bil prvič na takem seminarju, me je bilo po malem kar strah. Čutil sem, da imam premalo izkušenj, zato pa sem predavanja kar požiral. In še danes pomeni tak seminar pomembno obliko nabiranja znanja. Žal pa pri nas razpolagamo z dokaj zastarelo literaturo za zborovsko petje, ki izvira še iz čitalniških časov. Mislim, da bi jo morali posodobiti. Poleg tega, da redno hodim na seminarje, se veliko izobražujem tudi sam. Ko je sestra Meri študirala v Ljubljani, sem predelal vso njeno literaturo, vso harmonijo in kontrapunkt. Še vedno

gojim željo po študiju na glasbeni akademiji, a kaj ko mi vedno zmanjka časa. Pravzaprav bi se moralo v tem primeru vse korenito spremeniti. Vsekakor bi moral opustiti vso svojo dejavnost, jaz pa bi težko pustil oba pevka zbora na cedilu.«

DL: Je petje, predvsem množično, samo slovenska nacionalna posebnost?

Avsenak: »Petje samo ni kakšna nacionalna posebnost. Vendar pa smo nekaj posebnega zaradi večglasnega petja, saj je znano, da Slovenci ne prenesemo enoglasnega petja. Vendar pa me pri nas boli nekaj drugega. Petja narodnih pesmi je vse manj, zelo malo ljudi zna pesmi v celoti. Do konca osnovne šole še nekako gre, v srednji šoli pase preseka in potem mladi pozabijo narodne pesmi. Raje pojejo angleške.«

DL: Slovenci smo ponosni na naša pevka srečanja. Tu se manifestira prizrženost do zborovskega petja, kaj vi menite o teh srečanjih?

Avsenak: »Zgrešeno bi bilo trditi, da taka pevka srečanja poznamo samo pri nas. Tudi v tujini jih imajo, vendar pa so bolj tekmovalne narave. Tudi odnos do zborovskega petja je drugačnejši, pevci, ki so pripravljivi amatersko peti v pevskem zboru, so zelo cenjeni. Če bi se mi, na primer, primerjali z Madžarsko, potem skoraj ne bi smeli reči, da je pri nas zborovsko petje cenjeno. A pustimo to. Lahko pa rečem, da je srečanje pevskih zborov v Šentvidu pri Stični praznik vseh slovenskih zborovskih pevcev. Vsakdo, ki ga vidiš tam, je pevec. Tam me vedno znova obide čudovit občutek, kakor da smo vsi bratje. In jaz mislim, da ljudje prihajajo pet v Šentvid zaradi tega občutka, ne pazardi TV, ki sicer čez leto povsem prezre zborovsko petje. Podobno pa je tudi v Šentjerneju, kjer se srečajo pevski oktet.«

DL: Amatersko kulturno delovanje vzame veliko prostega časa, marsikdaj nalete pevci tudi na težave v svojem delovnem okolju?

Avsenak: »Vsak dan najmanj dve uri prebijem na vajah, če odštejem priprave in vožnjo na vaje. V ponedeljek in četrtek sem v Krškem, v torek in petek v Brestanici, v sredo v Šentjerneju, vmes pridejo še nastopi, oktetovci pa bi radi vaje tudi ob sobotah. Reči moram, da je tak tempo kar težko zdržati, saj vodenje

zborov vzame veliko energije. Ko pridem iz službe (Avsenak zelo vestno izpolnjuje svoje delovne dolžnosti, op. pis.), se začnem pripravljati na vaje in za kakšno drugo delo nisem, ker me vrže iz koncentracije. To, kar počnem jaz, je že zdavnaj preraslo amatersko kulturno delo, ki ga nekateri pojmujejo kot nekakšen hobi. Tu gre več za to, da na vaje grem, če se mi da, sicer pa ne. To je odgovorno delo, saj me čaka 50 ljudi. Na vaje moram priti svež, dobro pripravljen, celo dobre volje. Pevski zbor je kot živ organizem, ki takoj začuti, kadar je s pevovodjo kaj narobe. In če je narobe, propade lahko vaja ali celo nastop.«

DL: In kakšno je denarno nadomestilo za vaše razdajanje?

Avsenak: »Najprej moram povedati, da zame denar sploh ni bil nikoli motiv. In če že dobim denar, so to zgolj simbolične vsote, nekaj omembe vrednega dobim le od Šentjernejskega okteta. Največjo nagrado mi pomeni, kadar moji pevci zapojejo tako, kakor znajo, da nastop uspe.«

DL: Ali ste dobili druga, moralna priznanja?

Avsenak: »Ob letošnjem kulturnem prazniku sem dobil srebrno Prešernovo plaketo krške ZKO.«

DL: Kako pa sprejemajo vašo kulturniško dejavnost v SOP, kjer ste zaposleni?

Avsenak: »Zavedam se, da živim v okolju, ki se ne ukvarja s poslom, s kakršnim se jaz. V SOP skoraj ni kolega, ki sploh obiskuje kulturne prireditve. Tu me je tako rekoč sram, da se ukvarjam s kulturo, jaz sem v svojem delovnem kolektivu črna ovca. Pa svojih kolegov ne obsojam, ker nisem kulturniški fanatik, dovolj bi že bilo, ko bi ne bilo posmeha.«

DL: S pevskima zboroma, ki ju vodite, ste dosegli že veliko, zagotovo pa imate še večje ambicije?

Avsenak: »Za oba pevka zbora si ne bi upal trditi, da sta med najboljšimi v Sloveniji. Zato imamo željo, da bi zbora tako napredovala in se udeležila tekmovalnih pevskih zborov v Mariboru. Računamo, da bomo do naslednjega leta toliko napredovali. Čutim, da bi se to dalo doseči. Da pa se bom obema pevskima zboroma še bolj posvetil, bom moral zapustiti Šentjernejski oktet. Zelo veliki prijatelji smo bili in za ta korak sem se odločil zelo težkega srca, a takih naporov, zlasti pa vožnje v Šentjerneju, ne prenesem več. V Posavju razmišljam tudi o tem, da bi ustanovili šolo za pevovodje, ki jih zelo primanjkuje. Tega podjetja se namravam lotiti s sodelovanjem vseh glasbenih šol v Posavju. Ker sva malo prej govorila o nagrajevanju, naj povem še tole anekdoto, ki mi jo je povedal eden izmed znancev. Fantje so peli v gostilni, pa negostilničnik, ampak prav lepo in ubrano. Temu mojemu znanцу se je to zdelo čudno, pa jih je malo bolje pogledal. Spoznal je, da so sami moji pevci. Vidite, to je največja nagrada zame, to je največja ambicija.«

DL: Slišati je bilo, da ste imeli težave pred gostovanjem v Obrigueimu v ZR Nemčiji. Zdi se, da zbora delita usodo z vami?

Avsenak: »Zveza kulturnih organizacij dobi tako malo denarja za amatersko kulturno dejavnost, da je to prav smešno. Oba pevka zbora, ki ju vodim, dobita na leto okoli 150.000 dinarjev. Nasrečo imajo v združenem delu razumevanje za naše delo. Vendar večino ne bomo mogli čakati na to, da bodo v združenem delu dobre volje. Mislim, da bi morali pomoč pevskim zborom drugače organizirati. Nasploh pa bi se moral odnos do zborovskega petja spremeniti.«

Tridesetletnica

ORKESTER BREZ PROSTIH SOBOT IN NEDELJ

Člani krškega pihalnega orkestra so s slavnostnim koncertom, ki je bil 29. maja v Delavskem kulturnem domu Edvard Kardelj Krško, zaključili tri desetletja trdnega dela, za veliko pripravljenostjo in kakovostno predstavo pa so poslušalcem pokazali visok nivo igranja.

Ideja o ustanovitvi pihalne godbe se je porodila leta 1956 ob otvoritveni slovesnosti prvega jugoslovanskega stroja za proizvodnjo roto papirja. Pobudo za nakup instrumentov in ustanovitev godbe je dal inž. Vladimir Šega, ki so mu ob obletnici orkestra podelili posebno spominsko priznanje. Od ustanovitve dalje se je orkester redno predstavil na proslavah, koncertih in drugih prireditvah ter zvezrajno napredoval po zaslugi prejšnjega dirigenta Maksa Umeka. Številčni in kakovostni vzpon se je stopnjeval, ko je orkestru začel dirigirati profesor Drago Gradišek. Profesor Gradišek je doma iz Raven na Koroškem, kjer je že pri desetih letih začel igrati pri domači godbi. V glasbeno šolo je šel že v drugem razredu OŠ. Najprej se je učil klavirja, potem pa še roga. Bil je študent Slovenske filharmonije in je zato po končani srednji glasbeni šoli v Ljubljani (rog) pet let igral pri filharmoniji in hkrati diplomiral na Glasbeni akademiji. Pred enajstimi leti ga je pot zanesla v Krško in od tedaj je njegovo ime pa tudi življenje tesno povezano s pihalnim orkestrom TCP Djuro Salaj Krško. Profesorja Gradiška smo prosili za pogovor.

Trideset let je doba, v kateri se lahko marsikaj spremeni. Če se hoče neka skupina obdržati toliko let, se mora prilagajati času, napredovati. Kakšne so v zadnjem desetletju spremembe v orkestru?

Gradišek: »Ko sem prišel k orkestru, je ta štel le okrog dvajset članov. Izrednega pomena za večjo številčnost orkestra je bil koncert na osnovni šoli, ki je vzbudil že takoj po mojem prihodu zelo veliko zanimanje med učenci, kar jih je tudi privabilo k sodelovanju. Od takrat nimamo problemov z mladimi kadri. Število članov je zdaj 71. Orkester ima polno zasedbo vseh instrumentov, posebej za koncerte pa imamo sestavljen tudi plesno-zabavni orkester.«

Verjetno ste se trudili tudi glede kakovostnega napredka?

Gradišek: »Seveda. Uvedli smo izobraževanje za mlade kadre. Naš pouk je od leta 1981 obiskovalo že več kot šestdeset učencev, od teh jih v orkestru sodeluje že dobrih trideset. Dva godbenika, Franci Arh (poznava) in Liljana Mastikosa (saksofon), sta že diplomirala na srednji glasbeni šoli, Robert Pirc (klarinet) pa je tudi vpisan nanjo. Tako si zagotavljamo kadre za naprej,

poudariti pa moram, da se v naslednjih letih iz praktičnih razlogov številčno ne bomo širili. Število učencev bomo na osnovi selekcije celo zmanjšali, zato pa bomo večjo pozornost posvetili kvaliteti. Namesto dvakrat tedenskega individualnega pouka bodo učenci obiskovali pouk štirikrat na teden. Poudarek bomo dali teoretični izobrazbi naših članov in v tej smeri že tečejo pogovori s krško glasbeno šolo, kjer bi mladi lahko dobili vsaj najosnovnejše teoretično znanje za igranje v godbi. V načrtu imamo tudi tečaje za starejše godbenike.«

Ali se spremembe v kakovosti kažejo tudi na vrstni glasbe, ki jo izbirate za izvajanje?

Gradišek: »Rekel bi, da je najtežje sestaviti program za orkester. Izbirati moram različne vrste skladb, upoštevati širok spekter — od zabavne do klasične glasbe, hkrati pa tudi izbrati tiste, ki imajo dober aranžman za tak sestav orkestra, kot je naš. Prilagajati se moramo času in okoliščinam. Ljudje nas najbolj poznajo po koračnicah, himnah in žalostinkah, ki jih slišijo na proslavah, pogrebih. To je naš stalni program, ki ga vsako leto obnavljamo. Na drugi strani imamo še koncertni program, ki ga vsako leto spreminjamo. Nanj se posebej pripravljamo in ravno z njim lahko pokažemo svoje prave zmogljivosti in znanje, saj vanj lahko uvrstimo tudi težje skladbe, kot je npr. Slovenski ples št. 8 Antonina Dvořaka. Kljub temu da so koncerti na visokem nivoju in zelo dobro obiskani, nas ljudje s te strani še premalo poznajo.«

Gotovo sodelujete tudi z drugimi slovenskimi pihalnimi orkestri. Kako bi ocenili stanje in kvaliteto na tem področju v naši republiki?

Gradišek: »Naš orkester sodeluje s številnimi drugimi orkestri. Ob jubilejih si izmenjujemo nastope in tako smo tudi sami ob naši obletnici gostili godbe iz Raven na Koroškem, s Senovega, iz Domžal, Kapel in Radeč ter mažoratke iz Radeč. Vsaka štiri leta sodelujemo tudi

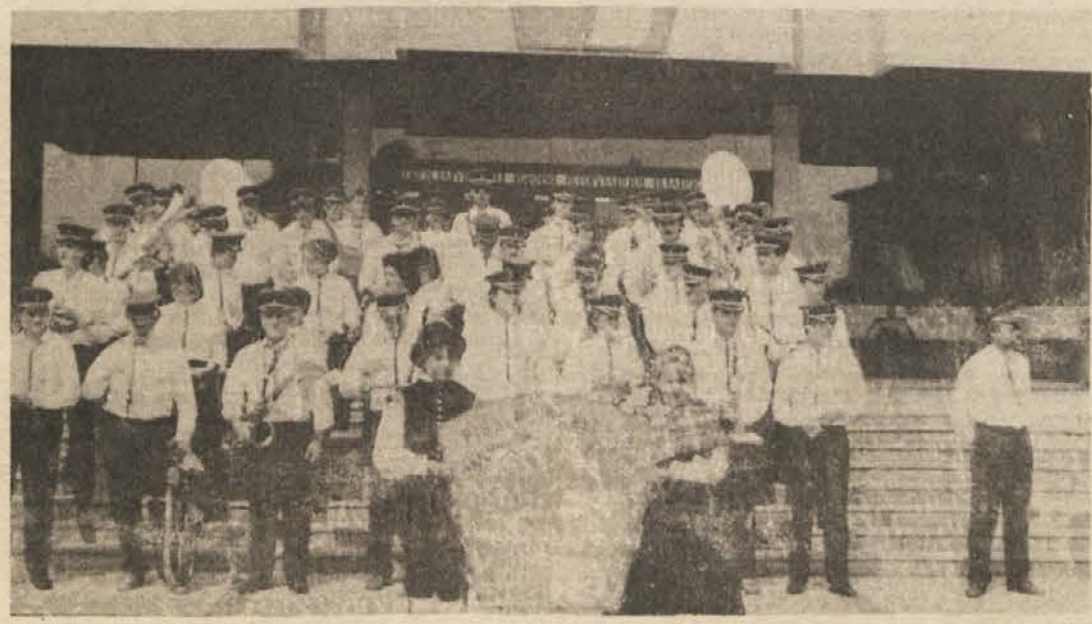
na republiškem tekmovanju, kjer dosegamo lepe rezultate. V jugoslovanskem merilu ni posebnih tekmovanj, saj kvalitetni amaterski orkestri iz Slovenije v glavnem nimajo konkurence. Naš orkester bi uvrstil med boljše od prek sto slovenskih pihalnih orkestrorov. Poudariti pa moram, da je s povprečno starostjo 23 let naš orkester še zelo mlad in ima še priložnost za uspehe. Doba desetih let, kolikor delam z orkestrom, je prekratka, da bi se že postorilo vse potrebno. Posebno oviro v kvaliteti predstavlja mladost članov, ki je vzrok nestalnosti v naših vrstah. Odhajajo na šolanje v druga mesta, v vojsko, se poročajo, spreminjajo bivališče.«

Za seboj imate številne nastope — kar prek šestdeset ste jih imeli v prejšnji sezoni — s tem pa tudi ogromno ur vaj, veliko vloženo delo in odrekanja zasebnemu življenju.

Gradišek: »Ljudje potrebujejo nekaj, da jim zapolni prosti čas. Vse večja nujnost dopolnilnega popoldanskega dela jih odvrta od aktivnosti in družbenem življenju. Na srečo pri nas to ni bistveni problem. Naši godbeniki so izredni ljubitelji glasbe, so sami vestni ljudje, ki so pripravljeni vlagati veliko truda in še več prostega časa. Trdno sem prepričan, da nobena amaterska skupina ne dela toliko kot naš pihalni orkester. Za primer naj navedem, da od srede aprila naprej nismo imeli nobene proste sobote in nedelje. V maju je devet dni nismo bili skupaj, na leto pa smo povprečno skupaj vsak drugi dan. Lahko bi rekel, da smo glede obveznosti že kar nekaj polprofesionalni orkester. Vaje imamo po sekcijah (instrumentih) in skupno. Vsak ima tako po dve vaji tedensko, pred nastopi tudi do štirikrat na teden!«

Verjetno se morate tudi vi kot dirigent marsičemu odreči?

Gradišek: »Če imaš glasbo rad, potem vse teče, kot je treba, brez ljubezni do takega dela pa ni prvih uspehov. Treba je ogromno zagnanosti in navdušenja, ki

KAKO SO SE SLOVENCITEPLI ZA BOSANCE

Od devetnajstega zleta bratstva in enotnosti, te največje prireditve zadnjih nekaj let na Dolenjskem, je minilo natanko mesec dni. »Najtanjše niti živijo«, pisma s fotografijami potujejo v vsa zletna mesta in se od tam vračajo z zahvalno vsebino. Zlet tako zapuščata trdno vez med mladimi in družinami, seveda pa so govorice o zletu in okoli njega lahko tudi drugačne vsebine. O zletu smo se pogovarjali s sekretarjem organizacijskega odbora zleta Jožetom Pečnikom, »deklici za vse«, ki je dobrih šest mesecev skupaj sodelavci snovali to veliko prireditev.

● Kako so potekale priprave na zlet?

»V organizacijskem odboru, sekretariatu, v desetih komisijah in enajstih podkomisijah je delalo skoraj 180 ljudi iz štirih občin. Se posebej velja pohvaliti vojak iz Bršljina, ki so v pripravah na zlet opravili kar 4698 delovnih ur. Delo ni bilo lahko, saj so bili proti zletu tudi nekateri pomembni ljudje na položajih, na koncu pa je le nekako steklo. Kritika velja predvsem telesnokulturnim delavcem, ki so skorajda pozabili, da z zletom praznujemo tudi 100-letnico organizirane telesne kulture v Novem mestu. Več nagajanja kot pripravljeno za pomoč je bilo tudi s strani občinske konference ZSMS, organov občinske telesnokulturne skupnosti in zveze telesnokulturnih organizacij. Tako je nazadnje zlet ostal stvar občinske uprave.«

● Precej besed je bilo izrečenih tudi okoli porabljenega denarja.

»Celoten predračun je bil 57 milijonov din in ne bo presežen. V tem denarju je vrednost propagandnega materiala 10 milijonov din. Vsa oblačila nastopajočih iz

dolenjske regije so veljala prek 21 milijonov in ostanejo v lasti nastopajočih. Kupili smo tudi nove obleke novomeških godbenikom, zastave in še marsikaj, kar bo ostalo skrbno varovano za druge prireditve. Največ denarja iz drugega žepa je zahtevala rekonstrukcija stadiona in njegove okolice. Končna cena opravljenega dela je okrog 770 milijonov din. Zbrana je le dobra polovica potrebnih sredstev, ostalo smo plačali s premostitvenimi krediti, ki jih je potrebno takoj vrniti. Tartanska prevleka bo morala žal počakati lepših dni, saj bi za dokončanje celotne investicije potrebovali še 300 milijonov din. Če bi z deli na stadionu pričeli leto dni prej, bi bilo na voljo več časa in lepšega vremena; da bi bila dela dovolj kvalitetno opravljena. Brez pridnih rok vojakov bi bil prenovljen stadion na zletu videti kaj klavrno. Veliko denarja se je potopilo tudi v morju stroškov pri nabavi, prevozu in polaganju travne ruše, ki so jo prepeljavali iz Bosanskega Grahova.«

● Veliko pripomb je bilo tudi glede informiranja.

»Res je, tisk in televizija zletu nista bila preveč naklonjena. Televizija je posnetek z zletne prireditve pokazala šele po ostri intervenciji, pa tudi Dolenjski liste pri pripravah na to največjo prireditev ni najbolje pokazal. Zlet je manifestacija, ki bi zagotovo zanimala 60.000 ljudi iz 50 občin sedmih zletnih območij. Dru-

ma opravili za več kot 215 milijonov din vredno delo. Prav tu so brigadirji delali v prvi dekadi prek 6.500 učinkovitih ur in močno preseglji norme, na udarni dan celo skoraj za 170 odstotkov. To so uspehi, ob katerih se bosta morebiti pri kom prebudila vest in kesanje zaradi skoparjenja z denarjem. Denarja je namreč premalo, čeprav je prišla v Suho krajino že druga izmena. To dejstvo grozi, da se bodo morali brigadirji tudi v bodoče voziti na delovišča le z enim avtobusom in da bo imeo vodstvo akcije tudi posledaj na voljo le en službeni avtomobil, čeprav so na zadnji skupščini ZMDA Suha krajina menili, da sta nujna še en avtobus in osebni avto. Prav na tem sestanku so se zaskrbljeno ozirli še na

Prva dva razloga se da opravičiti z naravo proizvodnih procesov, v katerih težko nadomestijo manjkajoče delavce, čeprav je najbrž posredi tudi denarno nadomestilo za nekoga, ki ga ni tu. Tretji vzrok postane razumljivejši spričo družbene stiske, v kateri lahko šolarji z dijaškimi in študentskimi štipendijami drobijo največ le osušene kose kruha, za maslo pa morajo zasluziti sami med počitnicami. Vendar tu negre zanemariti namigov, da je nenaklonjenost do mladinskega prostovoljnega dela v veliki meri zrasla iz v zadnjem času močnejše izražene težnje po prevrednotenju veljavnih družbenih vrednot. Če so takoj po vojni brigadirji sami cenili disciplino v brigadah in uniformiranost v brigadah, so danes pripravljene na akciji s štrajkom razbijati po vojaškem zgledu vpeljan red v naselju in na trasi. Hkrati se brigadirskega dela lotevajo z vse manj prizanesljivo kritičnostjo tekmovalnega značaja. Zdi se, da se ostri protislovje med tekmovaljem in sodelovanjem in da so mladi vse manj naklonjeni tekmovalju. Tekmovalje nekateri razlagajo kot breme, ki si ga brigadirji naložijo s prihodom v naselje in si ga vse bolj trdno pripenjajo na hrbet z delom na trasi, s sestavljanjem biltenov, s pesmijo na kulturnih večerih in drugače. Najbrž je res, da so lahko tekmovalja krivična in zaradi tega neprivlačna za mladega človeka: brigadirji šibke zrasti se bojijo zadnjih mest pri krampanju, tisti, ki jim ne teče najbolj gladko pisanje, so zaskrbljeni zaradi biltenov. V središču vsega pa so točke in ocene, ki prinašajo zveneče nazive in priznanja. Zaradi takega tekmovalnega duha se pri brigadirjih lahko spreobrne vsemogočen občutek pripadnosti bratski skupnosti brigadirjev v zadržto sebičnost in škodoželjnost.

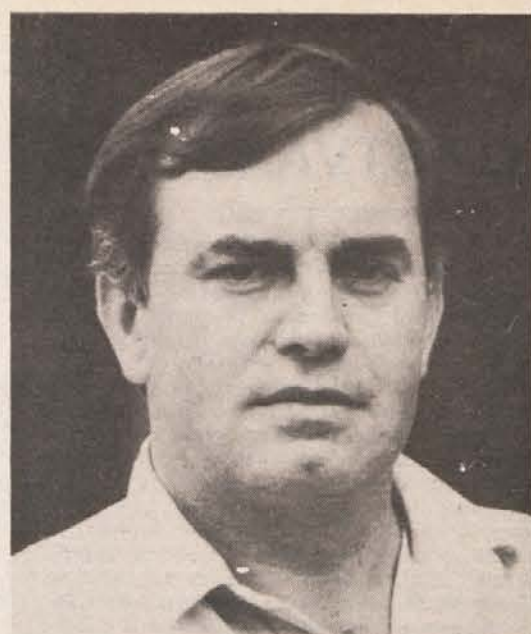
Takih pomislekov, ki jih nizajo brigadirji in organizatorji brigad, je še več in bili naj bi vodilo pri ustvarjanju nove podobe mladinskih delovnih akcij. Vendar samo novi veter te vrste še ne bo dovolj. Dejstvo je namreč, da je za akcije odločno premalo družbenega denarja in skupne dobre volje.

To najeda vrsto stvari, med drugim trpijo prostčasne dejavnosti. Nekateri sicer ocenjujejo, da bi se morale vsote v te namene občutno zmanjšati. To naj bi bilo potrebno zaradi tega, ker nekateri sodijo, da je edini vzrok prihoda mladincev na delovne akcije le prostčasno delo. Da gre v resnici še za kaj več, med drugim dokazujejo vrednosti opravljenih del s pogodovanjem, kopanjem vodovodov, urejanjem cest in drugega. V Suhi krajini bodo brigadirji letos predvido-

gače kot slovenski novinarji so se pokazali novinarji iz jugoslovanskih listov. O zletu je pisalo v 30 časopisih, več prispevkov pa je bilo tudi na radiu in televiziji.«

● Je kakšen dogodek naredil na vas poseben vtis?

»Na Grmu smo pri razdeljevanju mladincev novomeškim družinam slišali tudi te besede predstavnika iz Bihača: »Pa ljudi, vidite, Slovenci se tuku za Bosance«. Resnično, veliko ljudi se je razočaranih vračalo domov. Mnoge mlade, ki so bili namenjeni njim kot gostiteljem, so raje poslali v vojašnice, internat in še kam drugam. Tako je velika žalost zaobjela tudi gostitelje iz Stopič, ki so mladim iz bratskih republik pripravili pravo, fešto, ostali pa so sami. Ne nazadnje so bile zaradi takšnih nerazumljivih odločitev pripombe tudi s strani gostujoče mladine, ki je želela, da bi se bratstvo sklepalo po domovih. Bili so primeri, ko so se ljudje vozili po mlade v Črnomelj in se vračali s praznimi vozili. Zaman so stali tudi pred vrati vojašnice. Mislim, da so se vsi tisti, ki so sprejeli mlade v svoje družine, nadvse potrudili, da jim bo ostalo bivanje v Sloveniji še dolgo v spominu. Posebno in nedeljo dopoldan je bilo videti vse polno, povečanih družin na Trški gori, Otočcu, v Šmarjeških in Dolenjskih Toplicah, nekateri pa so mladim iz zletnih mest pokazali Novo mesto in okolico tudi iz zraka.«

● Kaj menite o takšnem druženju mladih?

»Zlet ni samo množičen nastop na stadionu, je celovitost prireditev, ki težijo kot medzletna aktivnost, stopnjujejo pa se do zaključnega zletnega nastopa. Koliko lepega je v teh nastopih mladih in kako je na novomeškem stadionu to sprejela množična publika, ste lahko videli. Vse, kar so ob tem doživeli tudi mladi, pa zasenči ves dril stotih in stotih ponovitev zletnih vaj, ki so jih mladi opravili pred zletom. Takšnemu zletu, ki ima več kot štiri desetletja staro tradicijo, je težko menjati vsebino. Zaključni nastop je mogoče le popestriti, s čim, pa naj povedo mladi. Zlet je potrebno doživeti in vsega, kar se je velikega dogodilo v tistih dneh na Glavnem trgu, v novomeški športni dvorani in na stadionu, se ne da kar tako pozabiti in izbrisati.«

JANEZ PAVLIN

Mladinske delovne akcije

ČAS ZANOSNEGA UDARNIŠTVA JE MIMO

Lani je v Jugoslaviji delalo na deloviščih 930 mladinskih delovnih brigad, od katerih jih je bilo 186 nepopolnih. Trideset brigad je celo odpovedalo sodelovanje. Medtem ko so bile nepopolne brigade in odpovedi do nedavnega le slovenska posebnost, ugotavljajo zdaj podobno stanje še v nekaterih delih države. Vse kaže, da je nekaj zmotilo brigadirstvo in ga zavilo v tancico vprašanj, kar se je znova pokazalo ob letošnjem začetku mladinskih delovnih akcij. Po letošnjih podatkih so občinske konference Zveze socialistične mladine razen črnomajške poslale na trase v prve izmene nepopolne delovne sestave. Iz Vrhnike so prispeli na Kobansko le štirje brigadirji, iz Laškega v Suho krajino od 4^{le} 7.

Težave s pridobivanjem prostovoljcev je imela tudi novomeška občinska konferenca. V njenem predsedstvu so ob iskanju odgovora glede vzrokov za tako stanje dobili vtis, da prijavljanje na prostovoljno delo opazno zavirajo delovne organizacije od katerih mnoge ne želijo, da bi njihovi delavci odhajali iz proizvodnje v brigade. V večini primerov gre le za želje, naj ne bi odhajali, medtem ko v nekaterih delovnih organizacijah sploh nočejo slišati za kakršnekolj dopuste v podobne namene. Res pa je tudi, so menili v predsedstvu, da nekateri mladinci sami ne želijo v mladinske delovne brigade.

Azbest in Trebanjci

STROGO NADZOROVANA ZNANA NEVARNOST?

»Če hočemo današnjo krizo prebroditi, moramo delati, ne govoriti. Z dejanji moramo dokazati, da je možna varna uporaba azbesta. To naj bo naloga proizvajalcev, pa tudi vlad in sindikatov. Uporaba azbesta mora biti kontrolirana. Zato bi bilo nujno ratificirati konvencijo ILO (mednarodna organizacija dela) o uporabi azbesta ob primernih meritvah in kontroli azbestnega prahu in vlaken. Izdelati je treba program zdravniškega nadzora in zagotoviti varno in čisto delo v rudnikih, tovarnah in povsod v okolju,« je dejal predsednik Azbestnega inštituta, ki ima sedež v Montrealu, na majski 6. konferenci AIA (Asbestos International Association), ta pa je bila nadaljevanje svetovnega simpozija o azbestu in zborovanj o zaščiti pri uporabi azbesta iz prejšnjih let.

Ko je na junijski okrogli mizi na Otočcu inž. Betka Travnik z Donitovega inštituta poročala predstavnikom jugoslovanske azbestne industrije o potovanju na konferenco v Montreal, ki se je udeležilo 280 predstavnikov iz 42 držav, največ iz Kanade, je dejala, da tudi vrsta mednarodnih organizacij (WHO — zdravstvena, ILO, OECD — za gospodarsko sodelovanje in razvoj) priporoča o. zahteva sistematično kontrolo uporabo azbesta. Še več, nekateri celo menijo, da je boljše strogo nadzorovati znano nevarnost, kar pa po vsej sili uporabljati nadomestke, katerih škodljivost ni znana.

Obolenja zaradi azbesta so azbestoza, mesothelioma in druge oblike obolenj, ki pa niso akutna, ampak kronična, največkrat skrita 30 in več let. Bolezni, ki so se

pokazale zadnja leta, imajo torej korenine daleč nazaj, ko so bili delavci močno izpostavljeni azbestu in ni bilo nikakršne zaščite. Danes so delavci zelo malo izpostavljeni nevarnostim zaradi azbesta, če so delovna mesta v rudnikih in tovarnah sodobno opremljena in zaščitena. Zagovorniki uporabe azbesta celo trdijo, da je na takih delovnih mestih riziko za rakasto obolenje na pljučih enak, kot če delavec pokadi eno cigareto dnevno! Kadilci so mnogo bolj izpostavljeni pljučnemu raku oz. azbestozi, zato so v mnogih rudnikih in tovarnah že prepovedali kajenje. Statistike in študije so pokazale, da je pri nekadilcu, ki je izpostavljen azbestu, riziko 4 do 5-krat večji, pri kadilcu, ki ni izpostavljen azbestu, je riziko 10-krat večji, pri kadilcu, ki je izpostavljen azbestu, pa je riziko kar 55-krat večji! Za ostale ljudi v okolici, ob uporabi azbesta in azbestnih izdelkov, naj bi bil riziko minimalen, če sploh obstaja.

Zaradi odličnih lastnosti ima azbest celo vrsto praktičnih namenov uporabe. Sedaj si industrija prizadeva razviti proizvode, ki bi bili varni, četudi bi vsebovali azbest. Azbest v brizganih izolacijah, v tekstilnih izdelkih in neimpregniranih papirjih je najbolj nevaren. Te oblike proizvodov bi morali opustiti. Azbest, ki je prevečen oz. impregniran z nekim vezivom (na primer s cementom ali smolami, to so azbest-cementni izdelki, frikcijski materiali), je manj nevaren, ker pri obdelavi in uporabi ne odpadejo fini delci, ampak večji, ki so obdani z neko nenevarno snovjo. Pri obdelavi teh proizvodov bi morali paziti, da se vlakna ne sproščajo v zrak. Vsako orodje mora biti opremljeno z vakuumskim odsosovanjem. Obdelava mora biti strokovna. Boljše je uporabljati ročna orodja kot strojna, ker je pri ročnih manj finega pršenja.

Se manj nevaren je azbest v tistih izdelkih, kjer je ezan z asfaltom, lateksom ali kavčukom. To so bimenske strešne kritine, talne obloge, tesnilni materiali. Z uporabo primernih orodij, s strokovnim delom, uvedbo vseh varnostnih ukrepov in zaščitnih sredstev je azbest lahko dalje varno uporabljal. AIA (Mednarodno azbestno združenje) ima nalogo, da svetuje, pomaga in priporoča; tudi vse dosedanje rezultate meritev in metod bi morali ponovno pregledati in proučiti dosedanje delo. Treba je razviti hitrejšo metodo meritev, merit vsak dan, delavce pa seznanjati z vrednos-

tmi meritve. Žal pa strokovnjaki še vedno niso enotni niti glede velikosti delcev azbesta, ki so nevarni, niti glede dovoljene koncentracije. Predlog, da bi bila koncentracija azbesta nič, je neprimeren, ker je azbest skoraj povsod v našem okolju. Zagovorniki nadaljnje uporabe azbesta navajajo, koliko različnih snovi, tudi karcinogenih, se pravi takih, ki povzročajo raka, uporabljamo. Leta 1935 je bilo izdelano milijon ton kemikalij, letos pa bo proizvedenih 400 milijonov ton kemikalij. Od teh jih je 5 do 10 odstotkov škodljivih oz. 150 do 200 karcinogenih. Menijo tudi, da so vlaknine, ki naj bi bili nardomestki azbesta, škodljive, celo še bolj. Tako je že dokazana škodljivost steklenih, keramičnih, mineralnih, fosfatnih in aramidnih vlaken, atapulgita, volastonita in ksonatilita.

Za dežele v razvoju predstavlja azbest najcenejši material v gradbeništvu in kot kaže, se mu še lep čas ne bodo mogli kar tako odpovedati. Po drugi strani pa se razvitejši Angleži, Švedci, Nemci boje azbesta kot kuge in aida. Kot smo zvedeli na okrogli mizi na Otočcu: če slišijo za izdelek iz azbesta, se na hitro »zahvalijo«.

Toda povsem se mu tudi ne morejo izogniti, čeprav razviti, kolikor je le mogoče, selijo ekološko vprašljivo industrijo na nerazviti jug. Žal se po raznih kazalcih in mnenjih ekonomistov in drugih izvedencev tudi Jugoslavija bolj približuje »rnskim« deželam. Tudi na pogovoru vodilnih občinskih mož in predstavnikov krajevne skupnosti Trebnje z vodilno ekipo Tesnil in Veliki Loki o predvideni proizvodnji azbestnih pletenic v hali GKP v Trebnjem so tekle besede v to smer. Edo Žganjar iz Trima, eden najbolj zagnanih Trebanjcev pri porajajočem se društvu za varstvo okoljav Trebnjem, ki ga »ustanavlja«, prav namera Tesnil, da prične proizvodnjo azbestnih pletenic v mestu, je pribil, da ni »črnc« in da to noče biti. Predstavniki Tesnil pa je odvrnil, da nas včasih obravnavajo še slabše kot »črnce«.

Zakaj gre? V Trebnjem so za razburilo duhove govorice, da nameravajo Tesnila pričeti izdelovati azbestne izdelke v najožjem središču mesta. Po določenem času je na delegatsko vprašanje Novolesovega TAP — 4 le prispel odgovor, s katerim pa zvečine, zlasti v Labodu, niso bili zadovoljni. Matere in mlade družine so se ustrašile namere, da v bližini stanovanjskih blokov, vrtca in šole dobijo ekološko sporno in po mnenju ljudi tudi

nevarno proizvodnjo. Do prihodnje seje občinske skupščine, ki bo sredi julija, so terjali od Tesnil popolne strokovno mnenje. Medtem so Tesnila že namenila v prenovljeno halo rabljene stroje zahodnonemškega partnerja, nekaj opreme je izdelal SOP Krško. Stali so z montažo vred nekaj čez 250.000 mark. Po pogodbi za 5 let naj bi za kilogram azbestnih pletenic, ki jih bodo »spredli« iz azbestnih niti (prav tako jih bo zagotovil Nemeč), dobili 11 in pol marke plačila. Obetajo si dober devizni zaslužek in predvsem naj bi se v Tesnilih oborožili z novo tehnologijo, ki omogoča čez čas tudi uporabo neazbestnih materialov. Ob strojih naj bi zaposlili še 25 delavcev in tako občini pomagali rešiti težaven položaj delavcev tozda Gradbeništvo GKP. Tako menijo na izvršnem svetu v Trebnjem.

Po zagotovilih bodo uporabljeni precej strožji zahodnonemški standardi dopustnosti onesnaževanja. To naj bi bilo neznanost, ker bo potekal »mokri« tehnološki postopek, zaprti stroji so povezani z odsosovalno napravo prek filtra z okrog 100 litri vode, kjer naj bi se delci azbesta zaustavili. Po besedah direktorja Tesnil Toneta Hočvarja gre za miligrame azbesta, Ciril Logar pa je dodal, da je na trebanjskem smetišču več azbesta. Krajanje Trebnjega pa vse to dogajanje okoli azbesta komentirajo, da je nesprejemljivo, ker je proizvodnja prišla v mesto čez noč, ne da bi odgovorni poskrbeli za pravočasno informacijo. Razumejo, da so Tesnila paradni konj trebanjskega gospodarstva, toda zanj nočejo plačati previsoke cene, še manj pa dovoliti, da bi bilo ogroženo zdravje ljudi. V Tesnilih odgovarjajo, da dokler ne bo ustreznih dovoljenj, ne bodo pričeli proizvodnje pletenic v Trebnjem. Še prej bodo opravili meritve vsebnosti azbesta na križišču pred občino in še kje, kajti po nekaterih podatkih lebdi na naših cestah okoli 600 ton azbesta od izrabljenih zavornih oblog. Vsekakor pa bodo na zboru krajanov, nekakšni tribuni o azbestu in načrtovani proizvodnji pletenic v Trebnjem, drevi, v četrtek ob 20. uri v trebanjskem kulturnem domu gotovo spet tudi razna neprijetna vprašanja. Če bo dialog strpen in kulturn, pa je odvisno od obeh strani. Največ pa od tistih, ki včasih kar preveč zviška zagovarjajo podjetniški in »občinski interes«.

PAVEL PFRC

KALVARIJA POSLEDNJE KOČEVARKE

Črmošnjice so bile več stoletij, vse do začetka druge svetovne vojne, največji kočevarski kraj na dolenski strani Kočevskega Roga. Pred vojno je bila tu občina, fara, imeli so orožniško postajo, tri trgovine in pet gostiln. Veliko kočevarskih vasi je bilo vezanih na Črmošnjice: Resje, Ribnik, Štale, Smrečnik, Komarna vas, Topli vrh in druge. To je bilo zlasti videti ob nedeljah, ko so Kočevarji iz teh vasi prišli v Črmošnjice k maši in jih je bilo vse polno. Takoj na začetku vojne pa se je vsa stvar povsem spremenila. Kočevarji so se izselili, tako rekoč čez noč so zapustili svoje domove, zemljo, gozdove, kjer so stoletja živeli kot trdna in avtohotna nemška skupnost v osrčju Slovenije. Pripravljeni na prihod Hitlerja in podžgani od njegove propagande so v glavnem z veseljem in pesmijo odšli v svoj Reich. Vendar ne v Nemčijo, ampak v Posavje, ki ga je Hitler po »Blitzkriegu« priključil tisočletnemu Reichu in od koder so takoj izselili slovenske družine. Tako so Kočevarji prišli s svojega nate.

Od pravih Kočevarjev sta takrat v Črmošnjicah ostali samo dve ženski s svojimi družinami: Medenova in Matkovičeva. Ne ena ne druga nista bili poročeni s Kočevarjem, Medenova s Slovencem iz Notranjske, Matkovičeva pa s Hrvatom. Obe še danes kot edini Kočevarici živita v Črmošnjicah.

Lojzka Matkovič prebiva v hiši, v kateri se je pred 80 leti rodila. »Hiša je bila last mojega brata, ki je takrat odšel in je bila kasneje zaplenjena, jaz pa sem jo leta 1953 kupila, kasneje pa smo jo preuredili in danes živim tukaj s svojim sinom in njegovo družino.« Matkovičeva — pred poroko se je pisala Kump — se dobro spominja, ko so v Črmošnjicah delali vodovod in gradili šolo, čeprav ji je bilo takrat komaj štiri leta. Pri hiši se je rodilo deset otrok, samo s kmetijo se tako velika družina ni mogla preživljati, zato so občasno imeli še gostilno, tako imenovani pušen šank, in trgovino z mešanim blagom. »Očeta ni bilo skoraj nič doma, po celo leto je hauziral po Nemčiji, se pravi, da je razne drobnejšije nosil v škatli pred sabo in jih prodajal od hiše do hiše. Domov je prišel samo ob košnji in vsaki dve leti se je rodil otrok. Ko mi je bilo osem let, je umrl oče, deset let zatem pa še mama.« Mala Lojzka je seveda hodila v kočevarsko šolo. »Naredila sem osem razredov, pouk je bil v nemščini, le eno uro na dan smo imeli slovensčino. V šoli smo se učili v knjižni nemščini, med sabo pa smo govorili samo kočevarsko. Danes le redkokoli še zna kočevarsko. Tudi tisti Kočevarji, ki živijo v Avstriji in Nemčiji in prihajajo sem na obisk, med sabo ne govorijo več po naše, ampak po nemško, in to v narečju, kakršnega govorijo tam, kjer živijo. Jaz znam pa še pravo kočevarsko govorico. Znam pa tudi pravilno nemško, in to govoriti in pisati. Se veliko dopisujem in se v pisavi skoraj ne zmotim. Ko sem jaz hodila v šolo, je bilo na šoli kakih dvesto otrok, pa še kočevarski vrtec je bil. Poleg tega so bile kočevarske šole še na Štalah, Lazah in v Vrčicah.«

KOČEVARJI SO SE UKVARJALI Z LESOM

Čeprav so bile kočevarske kmetije dokaj trdne, življenje v tistih časih le ni bilo lahko. »Kočevarji so se veliko ukvarjali z lesom, vsaka hiša je imela po pet host, delali so škafe, brente, barilce in podobno in to prodajali po semnjih ali zamenjevali za žito, ki v teh krajih ne uspeva. Denarja ni bilo, da bi zaslužila kakšen dinar, sem ob nedeljah, ko je bilo v Črmošnjicah polno ljudi, kelnarila pri Klemenu, v gostilni pri lipi. Za cel dan sem dobila 15 dinarjev, toliko, kot je stalo blago za en predpisan. Imela sem 12 predpisanov, vse sem si sama sešila, strašno rada sem šivala in ko mi je bilo 23 let, sem si v Črmošnjicu kupila šivalno mašino, stala je pet jurjev, dote sem imela pa deset tisoč dinarjev in eno njivo. Še

danes imam to mašino in še vedno kaj zašijem za dcmače.«

Matkovičeva se še živo spominja prvega avtomobila v teh krajih. »Kupil ga je Rauch iz Srednje vasi in je z njim vozil ljudi v Črmošnjice. Do Črmošnjic je 17 kilometrov, voznja je stala 17 dinarjev. Pa mu ni šlo, ljudje niso imeli denarja. Kolikokrat sem šla peš v Črmošnjice in nazaj! Kočevarji so bili dokaj zaprti skupnost, v glavnem so se tudi ženili med sabo. »Za tiste iz Komarne vasi so rekli, da se ženijo kot kokoši, samo s sosedi,« se zasmije Matkovičeva. Nekako so še prenesli, da se je primožila Slovenka, zelo zelo redko pa je bilo, da bi se Kočevar priženil k Slovenki. Kumpova Lojzka je bila ena redkih, ki ni vzela Kočevarja. »Moj mož je bil Hrvat, živeli so v Metliki, potem pa se priselili v Črmošnjice. Njegov oče je bil frizer, prav tako trije sinovi. Vendar sem kmalu ostala sama z dvema otrokoma. Moža so mi 1942 ubili in šele lani sem izvedela, da je njegov grob tu blizu, pod Toplim vrhom. Čudno je to, da je bil takrat, ko so Kočevarji odhajali iz teh krajev, moj mož, Hrvat in priseljenec, še kar za to, da bi šli tudi mi, jaz pa nikakor nisem hotela oditi od doma. Saj še marsikdo ne bi šel, a je bila propaganda tako huda, da se niso upali upreti. Tistim, ki so omahovali, so tudi grozili. Najhujši je bil kulturbundovec Frank, on je bil glavni za te stvari v Črmošnjicah. Tudi mene so silili, naj grem, ampak sama, brez moža. Meni je kar nekaj reklo, da to ne bo dobro. Sedaj, ko pridejo na obisk, pa jadikujejo nad izgubljen domovino. Kaj bo izgubljena, saj so jo sami zapustili, če ne bi hoteli iti, jih ne bi mogel nihče, odtrati! Eden mojih bratov je pred vojno delal v Nemčiji, med vojno se je zatekel k stricu v Globoko, po vojni pa se je tudi vrnil v Črmošnjice in še danes tukaj živi.«

OBSTRELUJEJO JIH NEMŠKA LETALA

Celo vojno je Matkovičeva z otrokoma in moževimi starši preživela v Črmošnjicah. Dase je zasilno preživljala, je imela gostilno, ves čas pa je delala za partizane. »Lado Ambrožič je bil pred vojno nadučitelj na črmošnjiški šoli, potem je bil partizanski oficir in je veliko hodil k nam, pa Nikolaj Pirnat, slikar, to je bil zelo dober človek, Adamov Ivan, frizer iz Novega mesta, partizanski intendant, je bil tudi zmeraj pri meni. Jaz sem za partizane nabavljala material, skrbela, da so imeli tobak, sol in take stvari. Po tobak sem hodila k Dergančevi gospe v Semič, ona pa ga je hodila skrivaj iskati na Hrvaško. Ko sem šla nekoč z otrokoma v Občice po sol, bi kmalu izgubili življenje, ko so nas obstreljevali iz nemških avionov. Poleg svoje družine sem skrbela še za tujega otroka. Starše so likvidirali, ostalo je šest otrok, meni so prinesli najmlajšega, pol leta je bil star. Tri leta je ostal pri nas.«

Po vojni, ko naj bi tudi Matkovičeva s svojo družino zaživela mirneje in bolj srečno življenje v vasi, v kateri se je rodila in v kateri je ostala, čeprav so jo vsi drugi zapustili, pa se je zanj začela trnova pot, prava kalvarija, boleča in krivična. Kot da bi ona morala plačati za tiste, ki so poslušali Hitlerja.

»Nikoli ne bom pozabila, zima je bila 29. januarja 1946, ko so v hišo prišli udbovci. Nič nam niso povedali,

za kaj gre. Dali so nam deset minut časa, denar smo lahko vzeli in za preobleč in mene z otrokoma stirali ven. Tudi tistega malega, ki je bil pri meni tri leta, nisem smela vzeti s seboj. Pred hišo je stal hlapec, blizu 80 let je bil star. Neka ženska, ki je bila z njimi, je pokazala nanj: »Ta je tudi Kočevar!« In tako so še njega stlačili v avto. Našega malega posvojenčka je obdržala služkinja, preselila se je v Travni dol in tam skrbela zanj. Še preden so nas odpeljali v novomeške zapore, so udbovci pobrali mast, klobase, cigarete. Osem dni smo bili zaprti v Novem mestu, ne da bi nam kdo povedal, zakaj. Le to sem slisala, da se imamo za to zahvaliti našemu vaškemu predsedniku. Jaz se nisem imela česa bati, saj nisem bila nič kriva. V zaporu sem dala pazniku listek za uro, ki sem jo imela v popravilu v mestu, da bi jo šel iskati. Ta pa je dal listek svojemu šefu in ure nisem nikoli več videla.«

NAZAJ SO PRIHAJALE PRAZNE KRSTE

Po osmih dneh so Matkovičeve iz Novega mesta odpeljali v Maribor. »Zaprli so nas v stavbo bogoslovja, tam je bilo še ogromno drugih, mislim, da nas je bilo več tisoč. Pol leta smo bili tam. Kakšno življenje, kot v taborišču! Po več deset jih je umrlo vsak dan, bedna hrana, griza je razsajala.« Sin Marjan se spominja, kako so mrtve naložili na tovornjak, nazaj pa pripeljali prazne krste. To je trajalo pol leta. »Potem so nas odpeljali v Dravograd. Tam smo se prvič dobro najedli, za zdajno večerjo smo dobili golaž in polento. Potem so nas po progi peljali do avstrijske meje, kakih trideset nas je bilo, in nas nagnali čez mejo. »Zdaj pa pojdite s trebuhom za kruhom!« so nam rekli za popotnico.«

Avstrijci so jih prijeli in jih odpeljali v taborišče pri Beljaku. »Nas so dali v slovenski lager, hlapca pa v kočevarski. V kočevarskem lagerju je bil lagerfirer moj svak, kulturbundovec, ki je 1941 odšel iz Črmošnjic. Prišel je k nam in se smejal. Celo vojno ste za Tita delali, sedaj vas je pa v rit brnili!« Simisliše, kako nam je bilo pri srcu!« Taborišča so nadzorovali Angleži.

Ker je sin Marjan zbolel na pljučih, so ga poslali v otroško okrevališče 150 kilometrov stran od mame in tudi hčerko so dali v drugo taborišče. »Osem mesecev nisem videl mame, ko sem se vrnil, me ni spoznala, tako so me Angleži zredili,« se spominja Marjan.

Ves čas, odkar so Matkovičeve odpeljali, si je Božo Matkovič, brat Lojzkinega moža, partizanski kapetan, trudil, da bi jih izpustili, saj niso bili ničesar obdolženi. »Naredil je prošnjo na maršalat, na katero se je podpisalo še sedem partizanskih oficirjev, v kateri je pisalo, da sem ves čas vojne delala za partizane. Sam jo je nesel v Beograd. Takrat so bili taki časi, da se je bal, da ne bo prišel nazaj. Ampak pravica je zmagala. Če bi samo še dva dni ostali v Mariboru, pa bi nas dobil ven, tako smo morali pa še leto dni preživeti v taboriščih v Avstriji. Iz tistih taborišč so se izseljevali po vsem svetu, v Ameriko, Kanado, Avstralijo so odhajali. Moja sestra je šla v Ameriko in tudi mi bi lahko šli, kamor bi hoteli. Ampak nas je vleklo domov, še zlasti hčerko. 11. junija 1947 smo se, obloženi z unra paketi, z vlakom čez Jesenice

vrnil v Ljubljano. A so nas na železniški postaji spet spravili za žico. Do Novega mesta nas je spremljala policija, potem smo bili končno spet svobodni.

PRAVICA JE ZMAGALA

Prišli pa smo kot raztrganci. Šest tednov smo živeli pri moževem bratu, ki je bil frizer v Dolenskih Toplicah, na dnino sem hodila, da sem dobila nekaj živeža. Ko smo prišli v Črmošnjice, mi je odbornik, tisti, ki je bil kriv naše nesreče, ponudil nekaj denarja, ki da ga imajo za siromake. Pa se je moj svak postavil: »Lojzka ni prišla kot siromak, ampak je prišla nazaj na svoje!« V naši hiši je stanovala že neka družina, tako dasmo se v tisti majhni hišici stiskali vsi skupaj. Ko so nas odpeljali, so hišo zapečatili, a mi je nekdo skozi okno ukradel šivalno mašino. Možev brat Božo jo je čez eno leto izsledil v Šentvidu pri Ljubljani in tisti, ki jo je ukradel, je bil kaznovan. Tako jo imam še danes, 57 let po tistem, ko sem jo za 5.000 dinarjev kupila v Črmošnjicu in še mi prav pride.«

Matkovičevi so prišli v povsem izropano hišo. »Gole zidove smo dobili, tudi žlice nismo imeli. Ko so nas odpeljali, so nam vse pobrali, krave, prašiče, vse. Ko smo dobili prve pločevinaste krožnike, smo mislili, da imamo bogastvo.« Lojzka se je zaposlila v menzi državnega posestva. »Nekaj časa sem bila sama in sem kuhala za 60 ljudi. Od štirih zjutraj do polnoči sem delala, bila me je sama kost in koža. Zaslužila sem po 2.200 dinarjev na mesec in dobila po 175 dinarjev doklade za vsakega otroka. Za hrano pa sem plačala po 600 dinarjev za vsakega na mesec.« Potem je delala na posestvu in še kasneje kot čistilka na gozdni in v šoli. »Solo sem čistila skupaj 35 let. Že pred vojno sem bila tam čistilka. Zaslužila sem po 1.000 dinarjev na leto, toliko je takrat stala krava, in tri šolske njive sem lahko obdelovala. Skupaj pa imam priznane 20 let delovne dobe.«

REHABILITACIJA IZ BEOGRADA

Po nekaj letih je Lojzka odkupila zaplenjeno bratovo hišo. »1953 so jo ocenili na 90.000 dinarjev, dali pa so mi jo na kredit, plačevala sem po tri jurje na mesec.« Čez dve leti, leta 1955 je iz Beograda prišel ukaz, da ji morajo povrniti vse, ob kar je bila ob aretaciji pozimi 1946. »Povrniti vse do igle, je pisalo. Dobila sem 200.000 dinarjev odškodnine, a s tem ni bila plačana niti polovica tistega, ob kar sem bila.« Od leta 1968 je Matkovičeva upokojena in dobiva borbeško pokojnino. »Podpisali so mi sami partizani, ki so me poznali in so vedeli, kaj sem delala med vojno.«

In tako Lojzka Matkovič, ki ni hotela s Kočevarji zapustiti Črmošnjic in ki se po hudi krivici, ki ji jo je prizadela nova oblast, ni hotela izseliti v Ameriko, še danes živi v svoji rojstni vasi, v svoji rojstni hiši. V svoji rojstni vasi živita tudi oba njena otroka, sin Marjan in hčerka Slavica, in oba njuna sinova. Slavčin sin si je v tem kraju že zgradil hišo, Marjanov jo gradi sedaj. Lojzka ima tri pravnuke. Po kočevarsko pa govori le še takrat, ko njeni znanci, ki so leta 1941 tako na hitro in radevoljno zapustili te kraje, pridejo na obisk in jokajo nad nekdanjo njihovo zemljo.

A. BARTELJ

Legende športa

REKORDI SLEPEGA TEKAČA

»Čisto jasno se spominjam trenutka, ko sem se odločil, da se bom resno lotil teka. Ko sem bil še v Nansenovi šoli za slabovidne v Plumsteadu, sem nastopil v teku na 1 miljo in zmagal s prednostjo okrog 150 metrov. V Londonu je bilo takrat pet šol za slabovidne in imeli smo športni dan na stadionu West London. Preden naj bi tekel 1 miljo, sem nastopil še v teku na 400 m, toda ker sem med vsemi šolarji videl najmanj, sem pri začetku drugega zavoja zgrešil črte, ki so označevale steze.

Nenadoma sem pred seboj zagledal črno-belo gmoto vodne zapreke. Zapustila me je vsa odločnost, ker sem se zbal, da bom zadel obnjo. Odločil sem se, da v teku na 1 miljo ne bom nastopil, in fant, ki sem ga premagal na šolskem športnem dnevu za 150 metrov, je pritekel na cilj četrti, le kakih 30 metrov za zmagovalcem. Takoj sem vedel, da bi bil lahko zmagal. Ta misel me je odteje živo žgala. Zdaj je vse moje življenje podrejeno teku. Preden sem začel teči, nisem v svojem kraju poznal skoraj nikogar, če odmislim tistih nekaj ljudi iz krajevne gostilne, do koder je segalo moje tedanje družbeno življenje. Odkar tečem, sem si pridobil prijatelje po vsem svetu. Srečo sem spoznal, ko sem se vključil v atletski klub, kjer so tekači pripravljani žrtvovati svoj čas za to, da tudi meni dajo priložnost.

Dosegel sem veliko svetovnih rekordov za slepe in osvojil tri medalje na lanskem svetovnem prvenstvu in še tri na olimpijskih igrah invalidov. Rad se pomerim tudi s tekači, ki vidijo, in nikakor ne želim tekovati le z uro. Ko sem prvič zmagal, sem bil neskončno navdušen. To je bilo leta 1983 v Woodfordu Grenu, v teku na 3000 m. Vodil me je eden od klubskih tekačev, Glenn Piper. Ker nisva vedela, kaj lahko pričakujemo od nastopa, sva začela na koncu skupine in se postopno prebijala naprej. Glenna sem vprašal, kje sva, a mi ni hotel povedati, ker je mislil, da se bom sesedel, če bom zvedel, da vodim. Dejstvo, da sem premagal tekače, ki vidijo, je bilo zame neznansko pomembno in to se mi je posrečilo še enkrat lani v teku na 1500 m. Večina ljudi pravi, da je prva zlata medalja največje doživetje, zame pa je bila že onstran vrha. Na evropskem prvenstvu za slabovidne, ki je bilo leta 1983 v Bolgariji, sem v zadnjih 300 metrih teka na 1500 m z lahkoto pospešil in brez težav zmagal. Ni bilo tako težko, kot sem pričakoval, da bo. Osvojil sem tri zlate medalje: v teku na 800 m s časom 2:06,0, na 1500 m s 4:27,5 in na 5000 m s 17:13.

Treniram vsak dan, zvečer z Vicom Smithom, ki je član atletskega kluba, ali opoldne, med odmorom ali pa kosilo, s sodelavcem Jimom Stelfoxom. Vic je britanski veteranski prvak v teku na 1500 m, Jim pa maratonec s časom 2 uri 40 minut. Z sotekačem sem povezan z vrvcos. Zelo težko je najti ustreznega tekačevodnika. Pomembna stvar je sinhronizacija pa vodnikova hrabrost, da odloča. On mora meni zaupati enako močno kot jaz njemu in vedeti mcra, da hom storil tisto, kar mi reče.

Vic je izvrsten ne le zato, ker mi posveča toliko časa, ampak tudi zato, ker je izkušen. Imam srečo, da ga poškode ne pestijo prav pogosto, kajti če ne more teči, se moj trening prepelovi.

Poleti pretečem 65 do 80 km na teden. Moj najhujši trening je 8 x 200 m teka z zelo kratkim odmorom ali pa 4 x 600 m v minut in 33 sekundah s tremi minutami vmesnega odmora. Še nikoli nisem v enem tednu pretekel več kot 110 km, toda če je zima dobra, pretečem povprečno 90 do 110 km na teden. Najpomembnejši enoti mojih zimskih treningov sta fartlek

in 16 x 400 m. To so intervalni teki s kratkimi odmori. Ob nedeljah pretečem včasih tudi 30 km v enem zamahu.

Moja najljubša disciplina je tek na 800 m, ker trpljenje tekaškega napora najboljše premagujem, če traja okrog dve minuti. Prav nič me ni strah hitro začeti

Bob Matthews (right) out training with his guide runner, Vic Smith.

v prvem krogu in potem zdržati stiske drugega. Tako je bilo, ko sem v Brightonu dosegel svetovni rekord 1:59,9. Prvi krog je bil hiter, 57,5 s, in nato je bilo treba telo le še siliti, da je zdržalo do cilja.

Mislim, da bi 1 miljo lahko pretekel v štirih minutah, toda za to bi moral biti moj vodnik sposoben teči 3:50. To pa je posebna ovira že zaradi tega, ker atleti na tej ravni spadajo med deset najboljših na svetu in razmišljajo o svojih karierah. Trener Dava Moorcrofta, John Anderson, pravi, da bi se, če ne bi bil slep, lahko potegoval za nastop na olimpijskih igrah.

Na krosih sem včasih padel po petkrat ali šestkrat, preden sem prišel do cilja. Leta 1982 sem začel trenirati s Crisom Newmanom, trenerjem v medweyskem atletskem klubu, in ko sem z njim nastopil na nekem krosu, mi je zakričal, da je pred nama pobočje. Mislil sem, da se teren spušča, a se je dvigal, in ko sem se zapodil vanj, mi je stisnilo noge, da sem se sesedel.

Zadnja leta manj padam, ker sem spoznal proge, po katerih tečem, in sem tudi precej bolje pripravljen. Tudi moji sotekači me zdaj vodijo spretnije in vedo, kaj morajo storiti, da lahko dam vse od sebe.

Zaposlen sem v Lloydovi banki. Vstajam ob pol sedmih in na delo se odpravljam ob 7.20. Do najbližje postaje je dva kilometra in pol. Z vlakom sem v Londonu ob 8.50, delati pa začnem pet minut pozneje. Ker sem svoje čase vedel in sem oslepel postopoma, sem vaje podzemeljske železnice in potovanja.

Vendar sem že doživel nekaj grdih pripetljajev. Nekoč sem se sprehajal po peronu v Herefordu pa mi je pod nogami zmanjkalo tal. Znašel sem se počez na tračnicah. Nekaj minut pozneje je mimo pridrvel vlak. Zdaj imam psa vodnika, ki mi močno lajša gibanje.

Poleg čisto očitnih vsakdanjih nevednosti slepote sem tudi na stezi v strateško slabšem položaju od svojih tekmecev. Ne le da moram zaradi tekačev, ki mi presekajo pot, krajšati korak, tudi če kdo to stori mojemu vodniku, zgubim ritem še jaz. Toda tek z Vicom je dodatna spodbuda.

Če tedaj, kadar imam že čisto lesene noge, začutim, da umira tudi on, vedno najdem še kanček dodatnih moči.«

Pripravil: J. P.

Straža pri Novem mestu

razpisuje po sklepu DS TOZD TES

JAVNO LICITACIJO

za prodajo rabljenih osnovnih sredstev:

Zap. št.	Naziv	Izklicna cena
1.	pnevm. hidr. pretvornik MARTONAIR tip GOE 860 (6 kom)	20.000 din (1 kom)
2.	naprava za vtiskanje žigov	5.000 din
3.	črpalka	6.000 din
4.	viličar ALLMACAR	200.000 din
5.	kopirni rezkar ZUCKERMANN	2.500.000 din
6.	nanašalec lepila	20.000 din
7.	podstavek vrtalke	5.000 din
8.	nosilec za stiskalnico (2 kom)	16.000 din (1 kom)
9.	plošča za potapljanje v lakirnici	180.000 din
10.	pnevm. cilindri MARTONAIR tip SRM 940 (3 kom)	20.000 din (1 kom)
11.	ročna stružnica za les	300.000 din
12.	linija za brušenje sedežev SITOMAT — ZUCKERMANN	8.000.000 din
13.	kalorifer	100.000 din
14.	priprava za nabijanje veznikov	6.000 din
15.	zasun (2 kom)	20.000 din (1 kom)
16.	liti podstavek črpalke (3 kom)	2.000 din (1 kom)
17.	transportna veriga	3.000 din
18.	hidravlični cilindri	3.000 din (1 kom)
19.	hidravlične cevi	5.000 din
20.	rezervni deli Zuckermann	10.000 din
21.	mizni rezkar	1.000.000 din
22.	trikotna brusilka	15.000 din
23.	naprava za lakiranje veznikov	50.000 din
24.	agregat Zuckermann	1.000.000 din
25.	debelinka	2.000.000 din
26.	transporter	200.000 din
27.	polivalec laka Bürkle	300.000 din
28.	prema prikolice	80.000 din
29.	podnožje pogona HACKEMAG	15.000 din
30.	polavtomatska vertikalna razrezovalka ALPLES	3.000.000 din
31.	avtomatska formatna krožna žaga SCHWABEDISSEN	6.000.000 din
32.	korpusna stiskalnica	300.000 din
33.	dvojna prirezovalka	800.000 din
34.	nanašalec laka Bürkle	1.800.000 din
35.	elektro omarica	400.000 din
36.	stroj za brušenje oboda sedeža Zuckermann	450.000 din
37.	roka tračne brusilke Sitomat — Zuckermann	250.000 din
38.	reduktor	100.000 din
39.	agregat Zuckermann — 7 kom	1.000.000 din (1 kom)
40.	vibracijska brusilka FROMIA	2.500.000 din
41.	ventilator	350.000 din
42.	ventilator	300.000 din
43.	ventilator	150.000 din
44.	ventilator	150.000 din
45.	ventilator	150.000 din
46.	ventilator	150.000 din
47.	zobniška črpalka	100.000 din
48.	mešalna posoda	150.000 din
49.	podstavek ZUCKERMANN	20.000 din
50.	položni reduktor SEW	100.000 din
51.	položni reduktor G. ELLI	150.000 din
52.	rezkalna glava za Carusel BROOCK MOTORS	250.000 din
53.	valji tračne brusilke Bogesund — 5 kom	20.000 din (1 kom)
54.	tračni transporter	100.000 din
55.	mešalec laka — kpl.	100.000 din
56.	priprava	50.000 din
57.	agregat Zuckermann — 3 kom	20.000 din (1 kom)
58.	tlačna posoda	20.000 din
59.	tlačni regulator pare	50.000 din
60.	transportni valji Ø 60 x 500	1.000 din (1 valj)
61.	transportni valji Ø 60 x 500	1.000 din (1 valj)
62.	naprava za mozničenje	50.000 din
63.	veriga	10.000 din
64.	priprava za čepjenje palic	2.000 din
65.	hidr. cevi in spojke	1.000 din (1 kom)
66.	hidr. cilindri 1=2400	2.000 din
67.	dvižna miza	10.000 din
68.	zobniško gonilo BAUKNECHT 0,37 KW/1410 min ⁻¹	20.000 din

69.	zobniško gonilo BAUKNECHT 0,37 KW/1410 min ⁻¹	20.000 din
70.	položno gonilo POLYMOTOR 200 W/2000 min ⁻¹ 1 : 19	20.000 din
71.	zobniško gonilo BAUKNECHT 0,37 KW/1410 min ⁻¹	20.000 din
72.	položno gonilo S.I.T.I. 0,33 KW/1400 min ⁻¹ 1 : 80	20.000 din
73.	položno gonilo (brez EM)	10.000 din
74.	ohišje zobniškega gonila	5.000 din
75.	ventilator SIEMENS 2 kom	20.000 din (1 kom)
76.	zobniška črpalka KRICHT (brez EM)	10.000 din
77.	hidr. črpalka PRVA PETOLETKA	2.000 din
78.	vibrator TIBA 0,28 KW/3000 min ⁻¹	20.000 din
79.	reduktor (brez EM)	20.000 din
80.	dvižna miza	50.000 din
81.	voziček — dvigos	100.000 din
82.	ventilator za zračenje	5.000 din
83.	lupilni stroj BRAUN	8.000.000 din
84.	pretočna brusilka TAGLIABUE	8.000.000 din
85.	sušilni kanali lakirnice	10.000 din (1 kom)
86.	pocinkane cevi, kolena, segmenti raznih dimenzij 1 m ²	5.000 din
87.	pocinkane plošče 1 kom	5.000 din
88.	ventilator — 2 kom	300.000 din (1 kom)
89.	elektromotor RADE KONČAR 15 KW/1650 min ⁻¹	100.000 din
90.	RADE KONČAR — el. m. 10 KW/1440 min ⁻¹	100.000 din
91.	elektromotor 11 KW	100.000 din
92.	el. m. RADE KONČAR 8 KW/1440 min ⁻¹	100.000 din
93.	el. m. SEVER 11 KW/1460 min ⁻¹	100.000 din
94.	el. m. SEVER 11 KW/1456 min ⁻¹	100.000 din
95.	el. m. ENERGOINVEST — VARNOST 3,7 KW/710 min ⁻¹	100.000 din
96.	el. m. ENERGOINVEST — VARNOST 3,7 KW/710 min ⁻¹	100.000 din
97.	el. m. ENERGOINVEST — VARNOST 0,75 KW/915 min ⁻¹	50.000 din
98.	el. m. ENERGOINVEST — VARNOST 0,75 KW/915 min ⁻¹	50.000 din
99.	el. m. LOHER 1 KW/1410 min ⁻¹	50.000 din
100.	el. m. LOHER 1 KW/1410 min ⁻¹	50.000 din
101.	el. m. LOHER 1 KW/1410 min ⁻¹	50.000 din
102.	el. m. SEVER 5,5 KS/2886 min ⁻¹	50.000 din
103.	el. m. ASEA 7,5 KW	100.000 din
104.	el. m. SEVER 55 KW/1480 min ⁻¹	450.000 din
105.	el. m. RADE KONČAR 28 KW/1470 min ⁻¹	300.000 din
106.	el. m. RADE KONČAR 28 KW/1470 min ⁻¹	300.000 din
107.	el. m. SEVER 7,5 KW/953 min ⁻¹	200.000 din
108.	el. m. BONANI 0,37 KW/1400 min ⁻¹	20.000 din
109.	elektromotor BAUER 0,37 KW/1330 min ⁻¹	20.000 din
110.	el. m. VARVEL 0,37 KW/1400 min ⁻¹	20.000 din
111.	el. m. ASEA 0,37 KW/1400 min ⁻¹	20.000 din
112.	el. m. BAUKNECHT 0,37 KW/1410 min ⁻¹	20.000 din
113.	el. m. MEZMOHELNIZE 0,37 KW/1370 min ⁻¹	20.000 din
114.	el. m. MGM 0,5 KW/1405 min ⁻¹	20.000 din
115.	el. m. CARPANELLI 0,185 KW/1380 min ⁻¹	20.000 din
116.	el. m. MEZMOHELNIZE 0,37 KW/1370 min ⁻¹	20.000 din
117.	el. m. CARPANELLI 0,185 KW/1380 min ⁻¹	20.000 din
118.	el. m. BBC 0,37 KW/1400 min ⁻¹	20.000 din
119.	el. m. BBC 0,37 KW/1400 min ⁻¹	20.000 din
120.	el. m. CARPANELLI 0,185 KW/1380 min ⁻¹	20.000 din
121.	el. m. VARVEL 0,37 KW/1400 min ⁻¹	20.000 din
122.	el. m. RADE KONČAR 3 KW/1400 min ⁻¹	50.000 din
123.	el. m. BAUKNECHT 7,5 KW/2890 min ⁻¹	100.000 din
124.	el. m. 5 KW	100.000 din
125.	el. m. 15 KW/964 min ⁻¹	400.000 din
126.	batni kompresor TRUDBENIK Dobj, tip. EK 10, vodno hlajenje, letnika 1967, obnovljen 1985, zmogljivosti 9,2 Nm ³ /min, delovni tlak 7 bar, s pog. mot. 60 kW ter vodnim hladilnikom izklicna cena	900.000 din
127.	elektromotor OPS 40/4 55 kW, 1450 0/min izklicna cena	60.000 din
128.	elektromotor OPS 30/2 50 kW 2950 0/min izklicna cena	60.000 din
129.	elektromotor oblika B3, 11 kW 900 0/min	70.000 din
130.	kovinska cisterna vol. 6 m ³ Ø 160 x 3.700	32.500 din
131.	plöčevinasta cisterna Ø 500 x 3700	10.000 din
132.	kombi IMV 1600, leto proizv. 1980 — vozen	500.000 din
133.	tovornjak ZASTAVA 645 — nevozen	1.200.000 din
134.	viličar INDOS, nos. 2,5 t	1.600.000 din

Licitacija bo v torek, dne 14. 7. 1987, ob 8.00 uri v Straži v upravni zgradbi TOZD TES. Oglede osnovnih sredstev je možen v ponedeljek, 13. 7., od 6. do 14. ure, v torek, 14. 7. 1987 1 uro pred licitacijo. Polog kavicije v višini 10% je treba plačati pri blagajni TOZD TES 1 uro pred pričetkom licitacije. Nakup osnovnih sredstev je po sistemu »videno — kupljeno«, kasnejših reklamacij ne bomo upoštevali. Kupnino je treba vplačati ob prevzemu, ki mora biti opravljen do 18. 7. 1987, sicer vplačana varščina ostane prodajalcu. Prometni davek plača kupec. Informacije dobite po tel. (068) 84-530, int. 252 ali 84-638. 571/21

objavlja

JAVNO DRAŽBO

nepremičnin, na Zadružni cesti v Črnomlju, in sicer zemljišče parc. št. 293/3, stavbišče v velikosti 1414 m², z naslednjimi objekti:

- lesena lopa (skedenj) s površino 117,45 m²,
- stara mizarska delavnica s površino 168,48 m²,
- garaža, skladišče in pomožni prostori s površino 174,30 m²,
- garaža skladišče, odprta hala s površino 222,95 m².

Prodajni pogoji:

Izklicna cena zgornjih nepremičnin znaša 30.900.911.— din. Pravico do sodelovanja na javni dražbi imajo vse pravne in fizične osebe, ki do začetka javne dražbe nakažejo jamstvo v znesku 10% izklicne cene na žiro račun 52110-601-13320 pri SDK Črnomelj. Kupcu bo jamstvo upoštevano v ceni, vsem drugim pa takoj vrnjeno.

Javna dražba bo v ponedeljek, 27. 7. 1987, ob 10. uri na sedežu TOZD KOMUNALA na Belokranjski cesti. Nepremičnine, ki so naprodaj, so na ogled vsak delovnik od 7. do 14. ure.

Javna prodaja bo potekala po načelu »videl — kupil«. Naknadne reklamacije ne pridejo v poštev. Prepis nepremičnin na kupca je mogoč takoj po nakazilu celotnega zneska. Stroške prepisa prevzame kupec. V prodajni ceni ni upoštevan prometni davek.

DEŽURNE PRODAJALNE OB SOBOTAH DO 19. URE OD 1. 7. DO 31. 12. 1987

V NOVEM MESTU

MERCATOR — Standard

- Potrošniški center Ločna — 15. 8., 24. 10.,
- Potrošniški center na Zagrebški — 22. 8., 31. 10.,

EMONA—Dolenjska TOZD Engro-detajl

- Market Drska — 29. 8., 7. 11.,
- Samopostrežba pri mostu — 5. 9., 14. 11.,
- Market Ljubljanska — 12. 9., 21. 11.,
- Market Ragovska — 11. 7., 19. 9., 28. 11.,
- Market Cesta herojev — 18. 7., 26. 9., 5. 12.,
- Market Kristanova — 25. 7., 3. 10., 12. 12.,
- Samopostrežba Šmihel — 1. 8., 10. 10., 19. 12.,

MERCATOR-KZ Krka TOZD Oskrba

- Blagovnica Žabja vas — 8. 8., 17. 10., 26. 12.,

V ŠENTJERNEJU

MERCATOR — Standard Samopostrežba — 10. 7., 1. 8., 15. 8., 29. 8., 12. 9., 26. 9., 10. 10., 24. 10., 8. 11., 21. 11., 5. 12., 19. 12.

EMONA — Dolenjska Market — 11. 7., 25. 7., 8. 8., 22. 8., 5. 9., 19. 9., 3. 10., 17. 10., 31. 10., 14. 11., 28. 11., 12. 12., 26. 12.

V DOLĚNJSKIH TOPLICAH

M-KZ Krka, prodaj. Vrelec — 18. 7., 1. 8., 15. 8., 29. 8., 12. 9., 26. 9., 10. 10., 24. 10., 7. 11., 21. 11., 5. 12., 19. 12.

M-Standard, prodajalna Rog — 11. 7., 25. 7., 8. 8., 22. 8., 5. 9., 19. 9., 3. 10., 17. 10., 31. 10., 14. 11., 22. 11., 12. 12., 26. 12.

V ŽUŽEMBERKU

EMONA-Dolenjska Market — 18. 7., 1. 8., 15. 8., 29. 8., 12. 9., 26. 9., 10. 10., 24. 10., 7. 11., 21. 11., 5. 12., 19. 12.

M-KZ Krka — 11. 7., 25. 7., 8. 8., 22. 8., 5. 9., 19. 9., 3. 10., 27. 10., 31. 10., 14. 11., 28. 11., 12. 12., 26. 12.

V STRAŽI

M-KZ Krka — 18. 7., 1. 8., 15. 8., 29. 8., 12. 9., 26. 9., 10. 10., 24. 10., 7. 11., 21. 11., 5. 12., 19. 12.

EMONA-Dolenjska Market — 11. 7., 25. 7., 8. 8., 22. 8., 5. 9., 19. 9., 3. 10., 17. 10., 31. 10., 14. 11., 28. 11., 12. 12., 26. 12.

TRGOVINE Z ŽIVILI BODO OB DELOVNIH SOBOTAH: 1. 8., 5. 9., 3. 10., 7. 11., 5. 12. odprte do 15. ure, ostale sobote pa do 13. ure.

566/27

CESTNO PODJETJE NOVO MESTO, Ljubljanska 8, komisija za delovna razmerja DSSS

objavlja prosta dela in naloge

1. vodja nadzorne službe

Pogoji: visoka ali višja izobrazba gradbene smeri in tri leta delovnih izkušenj, opravljen strokovni izpit in izpit iz VD.

2. snažilka

Pogoji: končana ali nedokončana osnovna šola.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v petnajstih dneh po objavi na naslov: Cestno podjetje Novo mesto, DSSS, Ljubljanska 8, 68000 Novo mesto.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 8 dneh po sprejemu sklepov komisije za delovna razmerja.

573/27

ISKRA ELEMENTI TOZD UPORI ŠENTJERNEJ

objavlja

JAVNO LICITACIJO

za prodajo brusilnega stroja za zunanje okroglo brušenje TIP AFB/UFB od proizvajalca »Livnica željeza i tempera Kikinda«. Brusilni stroj je v dobrem stanju.

Izklicna cena je 4.500.000 din. Licitacija bo v torek, 14. 7. 1987, v Iskri TOZD UPORI Šentjernej ob 12. uri. Interesenti morajo pred začetkom licitacije položiti 10% varščino na blagajni DO. Prometni davek ni vračunan in ga plača kupec.

568/27

Zbor delovne skupnosti Računovodski biro Kočevje

razpisuje prosto delovno mesto

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA OZD

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- višja šola ekonomske smeri in 4 leta delovnih izkušenj ali
- srednja šola ekonomske smeri in 6 let delovnih izkušenj
- da je strokovno usposobljen za to delovno mesto
- da ima organizacijske sposobnosti, ter je moralno-politično neoporečen

Delo se združuje za 4 leta.

Stanovanja ni. Kandidati naj pisne vloge z dokazili o izobrazbi in kratkim življenjepisom pošljejo v 8 dneh na naslov: RAČUNOVODSKI BIRO KOČEVJE, LJUBLJANSKA C. 8, z oznako »za razpisno komisijo«. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po izbiri. Razpisna komisija ne bo obravnavala vlog, ki jim ne bodo priložena dokazila, ki jih zahteva razpis.

570/27

Olzoria

MARKOV EVANGELIJ

Roman Markov evangelij, ki je nedolgo tega izšel pri Cankarjevi založbi, predstavlja preokretnico v ustvarjanju slovenskega pisatelja in esejista Marjana Rožanca. Kot je izjavil avtor sam, se z njim odmika od pisateljstva, ki ga je močno obarvala avtobiografija, in začenja z »bolj sproščenim« pisateljstvom.

Markov evangelij je sorazmerno novo besedilo, pisatelj ga je napisal

Pred tremi leti, vendar pa ima že kar malo zgodovino za seboj. Odklonili so ga pri dveh založbah, dokler ni Cankarjeva založba pokazala dovolj razumevanja za Rožančev novost. Lahko pa pričakujemo, da ga nekaj malega zgodovine še čaka, saj je delo svojevrstna zmes esejistike, kriminalke, publicistike in morda še česa.

V okvirih zgodbe o iskanju izginele velike oltarne slike Riharda Jakopiča Markov evangelij 1/8 namreč tečejo pisateljeva razmišljanja, položena v misli glavnega junaka pripovedi, o Bogu, slovenstvu, narodu, smislu življenja, o smrti, samomorilnosti, umetnosti, srednjeevropskega, da, celo o nogometu in športu, da o ta čas aktualnem členu 133 in o drugih aktualnih vprašanjih sedanjosti in te družbe ne govorimo.

Odgovori in premisleki romanesknega junaka so kritični, podoba sedanjosti pa neusmiljeno trda. Družba (slovenska in jugoslovanska) je »družba pred razslomom«, družbeni sistem iz dneva v dan poraja samo materialno in duhovno mizerijo ipd. To so tisti elementi, ki zagotavljajo Rožančevemu romanu morda še nekaj »zgodovine«, kot jo je njegov roman že okusil v svojem kratkem življenju.

Novost romana je za naše razmere tudi ta, da dogajanje poteka v samem republiškem političnem vrhu, saj je glavni junak pripovedi notranji minister. Opravi ti imamo torej z okoljem, ki se ga slovenska literatura doslej skoraj ni ali pa se ga je vsaj zelo poredkoma lotevala. Vernost podajanja okolja je seveda vprašljiva, vendar je najbrž treba Rožančev besedilo brati tako, kot se bere literatura — kot avtohtono stvaritev, ki razlag in svojega smisla nima zunaj sebe same. Verjetno pa je, da bo prav obremenjenost pripovedi z esejističnimi vložki brisala umetniško naravo teksta in odpirala možnosti drugačnega razumevanja in interpretacije.

Kakorkoli že, Markov evangelij je zanimivo in vznemirljivo delo, vredno branja.

M. MARKELJ

PRVI DVE KNJIGI ZBRANIH DEL B. KIDRIČA

Sredi junija so v Ljubljani predstavili prvi dve knjigi Zbranih del Borisa Kidriča. Po oceni Sergeja Kraigherja gre za veliko založniško dejanje in pomemben dogodek v našem kulturnem in političnem življenju. Jugoslovanski javnosti, vsakomur po njegovih potrebah in interesih, odpirajo novo, izjemno možnost, da seznanijo z osebnostjo, delom in ustvarjalnostjo enega od najuglednejših jugoslovanskih revolucionarjev in tvorcev nove Jugoslavije, je zapisal Kraigher v uvodu v prvi knjigi.

Prva knjiga, za katero je opravil raziskovalno delo France Filipič, vsebuje dela, nastala od jeseni 1932 do aprila 1941. Tokratna, slovenska izdaja, vključuje poleg Kidričevih prispevkov, ki jih je zajela dobro leto prej srbohrvaška, še 12 nanovo odkritih tekstov Borisa Kidriča. Druga knjiga besedi, ki jih je zbral dr. Tone Ferenc, obsega povečini politično-direktivne članke. Kidrič jih je napisal za Slovenskega poročevalca, Ljudsko pravico, Slovenskega partizana, Osvobodilno fronto in Delo od maja 1941 do konca 1943. Ferenc je na predstavitvi povedal, da je v knjigo uvrstil

samo tista dela, za katera je bil trdno prepričan, da so Kidričeva. Poudaril je, da je prizbiranju gradiva ostajal zvest kriteriju znanstvene resnice.

Tako gradivo, uvrščeno v zbrana dela, prihaja na knjižne police kot dokument nekega časa. Je kamenček v mozaiku narodove in državne polpretek-le zgodovine ali, kot je rečeno v že omenjenem Kraigherjevem uvodu, nazoren prikaz načinov, poti in sredstev za uresničevanje idej revolucije, ki so jih opredeljevali položaj, interesi in zahteve najširših ljudskih množic, narodov in narodnosti ter na drugi strani sposobnost in prodornost organiziranih subjektivnih sil. Sporočila preveva Kidričeva brezmejna predanost revoluciji, kot je dejal med predstavitvijo prve knjige France Filipič.

Prvi dve knjigi Zbranih del v slovensčini, ki prinašata poleg Kidričevih tekstov še izbor okrožnic, navodil, poročil, razglasov in slikovnih dokumentov in sta opremljeni s stvarnim in imenskim kazalom, sta v nakladi 1.000 izvodov izdali Državna založba Slovenije in ČZDO Komunist.

M. LUZAR

O PRAHU, KI OPRAŠUJE

So pesmi in pesniške zbirke, ki bralca izvedejo k razmišljanju o poeziji, o njenih brezmejnih poligonih in načinih, na kakršne se dogaja in zapisuje. Tudi najnovejša zbirka Milana Dekleve Zapriseženi prah, ki je izšla pred kratkim pri Mladinski knjigi, in sicer v knjižni zbirki Nova slovenska knjiga, katere urednik je Janez Mušič, je takšno delo.

V središču pozornosti te Deklevove zbirke je pesniški »mit« o prahu. O prahu, ki oprahuje stvari in pomeni dotik z njim začetek novega stanja. Oprahujevanje se dogaja tiho, na samem, pa vendarle tu pred nami. Z vsem, česar se dotakne zapriseženi prah, se nekaj dogaja. Prah povzroča spremembe, je gibalo nečesa novega. Kajti volja poezije je taka, da je treba ta naš vsakdanji in edini zemeljski svet spremeniti. To je pogoj, da se poezija sploh lahko razvija.

»Začetek je v miru in v red/zazibani svet«, pravi pesnik. Mir in red pa motita, mrtvičita duha in misel. V miru in redu se vse, kar je dano, izteče v konec, v smrt. Zato je potrebno svet razgibati, z oprahujevanjem začeti rojstvo, ki bo zagotovilo drugačno nadaljevanje bivanja. Tudi za človeka, ki je postal »iztrošeno seme« v svojem »razsutom vztrajanju«.

V svetu, ki ga ustvarja Deklevova poezija, ni končnosti, je le približevanje območju zadnjih meja. Ni izginevanja. Nič ne izgine, le presnovi se lahko. In kadar se kaj presnovi v molk, je treba ta molk uglasiti v pesem. Tu pa poezija naleteva na problem: kako to napraviti, ali z besedo zaprisežena prahu ali s prahom zaprisežene besede. Stiska je neznansko velika, a ko je to rešeno, ko je to za pesnikom, je pesem poslednja letina človeškega pehanja. Najslajši mošt, kot pravi pesnik.

In še tole sporočilo je razvidno iz te poezije: da človeku ni nič podarjenega na dlan, do vsega se mora dokopati sam, s svojo slo in umom. Vse tisto pa je daleč, dosegljivo le v daljavi, ki je edino pomembna.

I. ZORAN

PRAVICA DO SMRTI

Današnji čas je tak, da odpira številna vprašanja, od tistih manj pomembnih, a vseeno perečih in potrebnih odgovorov, do takih, ki posegajo v same temelje človekovega bivanja. Med slednja gotovo sodijo vprašanja o pravici do »blage smrti«, kot bi lahko prevedli v slovensko strokovni izraz evtanazija.

V razvitem zahodnem svetu, kamor po tradiciji, če ne že več po

O SLOVENSKEM NARODU

Položaj slovenskega naroda dandanes mnoge zaskrbljuje; tistega optimizma in vere v dokončno urejenost narodnega vprašanja, ki je prevevalo javnost v obdobju po zmago vitem narodnoosvobodilnem boju, že dolgo ni več, kot že nekaj časa tudi perspektive niso tako jasne in čiste. Narodno vprašanje ostaja odprto, na odprta vprašanja pa je treba iskati odgovore. A čemu iskati samo nove, čemu ne pogledati, kaj so naši misleci in zgodovinarji dorekli v času, ko je bilo to vprašanje prav tako odprto, položaj naroda pa mnogo bolj kritičen? Zanimiv sklop razmišljanj, ugotavljanj zgodovinskih dejstev ter odpiranj perspektiv, ubran tako, da je aktualen tudi ta hip, je mogoče najti v knjigi Boga Grafenauerja Slovensko narodno vprašanje in slovenski zgodovinski položaj, ki je izšla pri Slovenski matic.

Gre za ponatis člankov, ki jih je od leta 1938 do 1945 napisal mladi Grafenauer, takrat še študent, vendar pa dobro okrepjen z znanjem, zrelem razmišljanjem in metodami zgodovinske vede. Njegovo pisanje je bilo posvečeno dvema ključnima vprašanjema: razjasnjevanju slovenskega narodnega položaja v gospodarskem, socialnem, političnem, antropološkem in zgodovinskem pogledu ter posebej vprašanju položaja koroških Slovencev. Osnovno izhodišče vsega pi-

razmerah, sodimo tudi mi, razmišljajo o evtanaziji in tehtajo argumente za in proti nji že več kot sto let. Zanj so se zavzemali znani veliki duhovi, a tudi proti so bili prav tako vsega spoštovanja vredni misleci. Še sveža zgodovinska izkušnja barva evtanazijo z mračnimi toni, za kar imata zasluge nacizem in mračnjaška Hitlerjeva ideologija, ki je »blago smrt« strahovito zlorabila za uničevanje duševno bolnih, homoseksualcev, Ciganov, neozd-

ravljivih bolnikov, psihopatov, epileptikov, ipd. Moderna medicina, ki je silovito napredovala, pa je po drugi strani, ko je omogočila reševanja življenj iz prej brezupnih stanj, prav vprašanje evtanazije znova postavila v središče mnogih razmišljanj. Je bolje, da bolnik, ki le vegetira ob pomoči številnih medicinskih naprav, umre, ali da še naprej živi. In podobno se ob primerih velikega trpljenja, ki ga med drugim prinašajo boleznin sedanjega časa, zastavlja vprašanje, s čim troščemu

iz izložbe

sanja pa je bila misel o prirodni in zgodovinski slovenski narodni skupnosti, o prvinskem pomenu slovenstva in njegove samobitnosti ter pomembnosti te zavesti za življenje naroda ter zavračanje nadrejenosti katerekoli ideologije.

Vsi teksti so ponatisnjeni po časovnem zaporedju objav in v izvorni obliki, se pravi, da jih avtor ni popravil, dopolnjeval ali kako drugače spreminjal. Edini poseg v besedila je bilo vstavljanje od cenzure izbrisanih delov besedila, kjer je to še bilo mogoče opraviti, ter popravek očitnih tiskarskih napak.

Knjigo je uredil Jako Prunk, ki je tudi pisec spremne besede in opomb, medtem ko je Grafenauer prispeval še uvodno pojasnilo.

M. MARKELJ

pomagati: s podaljševanjem agonije ali z evtanazijo? In kaj storiti, da bi ne prišlo ob morebitnem legaliziranju evtanazije do zlorab, odločanja mimo volje posameznika? Takih in podobnih vprašanj je veliko, odgovori nanja pa so v veliki meri odvisni od tega, kako samo evtanazijo razumemo in dojamemo, na kako široki človeškosti jo sprejememo.

Kogar zanimajo vprašanja v zvezi z evtanazijo, bo z velikim zanimanjem vzel v roke knjigo, ki je nedolgo tega izšla pri Cankarjevi založbi. Gre za obsežen esej Pravica do smrti, ki ga je napisal profesor filozofije James Rachels. Knjiga je v izvorniku izšla lani, torej velja založbo pohvaliti za hiter prenos dela v naš jezikovni prostor. Avtor v knjigi predstavi zahodno tradicijo gledanja na evtanazijo oziroma na ubijanje in pravico do smrti, nato predstavi vzhodno, nato pa še poglede, ki jim sam pravi alternativni. V središču teh pogledov je misel o moralni zapovedi »ne ubijaj!« kot zaščiti življenj in interesov bitij, ki so subjekti življenj. Osnovni pojem subjekt življenja je hkrati tudi kriterij, ki z moralnega in filozofskega stališča dopušča legalizacijo in uporabo evtanazije v sodobni družbi.

V spremni besedi, s katero je urednik opremil prevod, naš strokovnjak dr. Lev Milčinski kritično preišča o Rachelsovem delu in o evtanaziji sploh, pa ga je vsekakor tudi vredno prebrati, kar knjiga v celoti sploh zasluži.

M. MARKELJ

PUŠKIN IN KOVAČIČ

V počastitev 150-letnice smrti slovitega ruskega literata

Aleksandra Sergejeviča Puškina je Mladinska knjiga kot 239. zvezek Knjižnice Kondor izdala njegov »roman v verzih« Jevgenij Onjegin, torej delo, ki sodi med najbolj znane umetnine v svetovni literarni zakladnici.

Slovenci imamo kar nekaj prevodov te obsežne pesnitve, da ne omenjamo nekaterih poskusov, ki so ostali nedokončani, vendar je tržaški slavist Ivan Verč, ki je uredil Kondorjevo izdajo Jevgenija Onjegina, presodil, da je Puškinovi umetnini kljub nekaterim pomanjkljivostim še najbližji prevod Mileta Klopčiča in ga izbral za jubilejni ponatis.

Posebnost te izdaje je v zelo obsežnem spremljajočem gradivu, ki ga je prispeval Ivan Verč. Pripravil je zelo zanimiv in dokaj nenavaden Pomensko informativen potopis po kiticah Jevgenija Onjegina, notranjo kronologijo Puškinovega romana v verzih, kronološka pregleda umetnikovega življenja in dela ter nastanka in izdaj Jevgenija Onjegina, napisal tudi spremno besedo, pojasnilo o izbiri prevoda ter sestavi bibliografska pregleda literature in knjižnih izdaj Puškinovih del pri Slovencih. Tako se je nabralo skoraj za polovico knjige gradiva, v katerem bo vsakdo našel

veliko zanimivega in pomembnega za boljše in globlje dojetje Puškinove umetnine.

Kot 242. zvezek Kondorja pa je izšel še en zanimiv ponatis oziroma kar nova knjiga, sestavljena iz drobcev že izdanih knjig slovenskega pisatelja Lojzeta Kovačiča. Izbor je pripravil pisatelj sam. Ko je »iz kosov skorajda vseh doslejšnjih knjig sestavil berilo v drugačni razpostavi in novi medsebojnosti tekstov«, kot je zapisal v Pripombi avtorja, je nastala kar nova knjiga. Pisec spremne besede Tiranija resničnosti in rezervat svobode Aleksander Zorn, ki bralca popelje v avtobiografski opus Lojzeta Kovačiča, tudi opaža, da gre za novo, enovito, enotno in samostojno knjigo, kar omogoča svojevrstnost Kovačičeve poetike.

M. MARKELJ

MIM

SMRTNA KAZEN ALI 30 LET JEČE

Srečujemo se, pozdravljamo in mislimo, da se poznamo, v resnici pa zelo malo vemo drug o drugem. Živimo v sedanosti, družijo nas sprotne opravki in sprotne skrbi in za pogovore o preteklosti niti ne iščemo priložnosti. To hranimo za najbližje in za prijatelje, s katerimi nas vežejo skupna doživetja. Zatorej ni nič nenavadnega, če za Marjana Božiča le redki Brežičani vedo, da je tržaški Slovenec in da je bil med vojno v skupini letalcev druge eskadrilje NOV, ki

predstavlja začetke jugoslovanskega vojnega letalstva in protizračne obrambe. Od ustanovitve eskadrilje bo 1. julija minilo 45 let. Pripadniki enote se vsako leto ob tem času srečajo na letališču v Cerkljah. To so trenutki, ko jih spomini pomladajo, ko pozabijo na leta in na vsakdanje težave.

Marjan Božič se vedno znova veseli srečanj s soborci, med katerimi je bilo veliko Primorcev. Njegova pot v eskadriljo se je začela v Tomšičevi brigadi l. 1943. Nekega večera so ga poklicali v štab in mu dejali, da mora med letalce. Po poklicu je bil mehanik-letalec. S skupino mornarjev in letalcev je krenil na Vinico, od tam na Hrvaško do Otočca, kjer so se jim pridružili Hrvatje. Ponoči so jih prepeljali s čolni čez reko Sano in potem so pešali naprej do Drvarja. Tik po drugem zasedanju AVNOJ so prispeli v Jajce. Tam so se na

Titov ukaz očistili in znebili nadležnih uši ter peš nadaljevali pot do morja, dokler niso konec decembra prišli v marino pri Trogiru. Od tam so jih 3. januarja odpeljali na Hvar, s Hvara na Vis in 6. januarja z ladjo v Bari na italijanski obali. Naselili so se v Carovini južno od mesta in takoj ustanovili šole, vsak za svojo stroko.

Aprila so se vkrcali na angleško ladjo v konvoju in po štirih dneh pristali v Aleksandriji vendar še niso bili na cilju. Popeljali so jih v Libijo, na letališče Benina v Bengaziju, kjer so jih Angleži začeli usposabljanje za spopade s sovražnikom. Šolanje je trajalo štiri mesece. Izurili so jih za akcije z letali znamke Hurricane. Ti avioni so nosili po osem raket in so bili oboroženi s štirimi topovi.

Jugoslovanske fante so nato poslali v Italijo, od koder so se piloti eskadrilje podajali na dalmatinsko obalo in obstreljevali nemške konvoje na morju ter kolone in druge cilje na kopnem. Po besedah Marjana Božiča so bili najbolj dramatični, najbolj napeti trenutki, ko so čakali na povratek letal, minute, ko so trepetali za življenja svojih tovarišev pilotov.

»Bili smo nepopisno srečni, če so prišli vsi nazaj,« je pripovedoval. »Bivanje v eskadrilji je bilo izredno bogato, polno najrazličnejših dejavnosti in ustvarjalnosti. Vsi smo pisali članke, izdajali biltene in po eno kopijo pošiljali v Vrhovni štab. Imeli smo tudi svoj pevski zbor. Razvili smo izredno živahno kulturno in politično delo, najbrž zato, ker je bilo vzdušje tako prijetno, tako spodbujajoče. Bili smo složni kot eden, čeprav smo prišli iz vseh delov Jugoslavije. Kulturne prireditve smo prirejali tudi na osvobojenem ozemlju, najprej v Zadru, potem še v drugih krajih. Marca 1945 smo se tudi mi z eskadriljo preselili v Zadar in od tam napadli sovražnika,« se spominja Marjan.

Spomini so ga nato popeljali v otroška leta v Trstu. Oba starša sta bila Tržačana. Oče je bil delavec in je še pred koncem prve svetovne vojne pobegnil v Slovenijo, kjer se je pridružil koroškim borcem. Nato se je naselil in zaposlil v Celju, kake dve leti pozneje pa je pripotovala za njim žena s sedmimi otroki. Marjan je v Trstu hodil v slovensko šolo. Naredil je tri razrede in nadaljeval šolanje v Celju. Leta 1928 se je prijavil kot prostovoljec v pomorskoletalsko šolo v Boki Kotsorski. Šolo se je pozneje selil v Divulje pri Splitu in tam so ga odredili na ladjo Zmaj, ki je nosila hidroavion; z njim je letal kot mehanik — letalec. Med šolanjem je do potankosti spoznal vso jugoslovansko obalo. Tri mesece so dijaki prebili s profesorji vred na ladji in vedeli so za vsak svetilnik in za vsak otoček, pa tudi zgodovino Dalmacije so temeljito predelali. Po končanem študiju je Marjan delal v šolski eskadrilji. Letal je na šolskih letalih, malo pred začetkom vojne pa so ga premestili v Boko Kotsorsko. Tam se je poročil z Ljubljanko, novinarko pri Jutru. Žena mu je po treh mesecih nenadoma umrla.

V Boki Kotsorski je dočkal začetek vojne. Šestega aprila 1941 je bil 24 ur v službi in on je sprožil alarm. Začela se je evakuacija poveljstva in iz Boke je odletel v zadnjem letalu. Vojno bazo so imeli v Kotoru. Od tam so bili vsak dan na izvidniških poletih ob obali in v zraku so prebili po štiri do pet ur. Napadli so italijanske ladje, ki so prevažale material za vojsko, da so jih naši mornarji lahko zajeli. To je trajalo do kapitulacije 17. aprila. V kotsorskem pristanišču so bile zasidrane vojne ladje Kotor, Dubrovnik in podmornice. Nekega dne jih je napadlo dvajset nemških štuk. Marjan je s pilotom pravkar pristajal na vodi in tedaj so Nemci poškodovali tudi njun avion. Odnosla sta celo kožo, letalo pa so morali dva dni popravljati, da je bilo sposobno za ponoven vzlet. Po kapitulaciji je Marjan svoje letalo

Piloti II. eskadrilje NOVJ julija 1944 na aerodromu Benina

onesposobil, da ga je napol zalila voda, vendar so Italijani vztrajali, da so ga izvlekli na kopno.

V Kotoru se je Marjanu pridružila sestra in povedala, da so v Celju Nemci. Poleti je iz slovenskega časopisa zvedel, da so ustrelili šest mladih fantov, med katerimi je bil tudi Marjanov brat Josip; klicali so ga Pino in je bil sekretar Skoja. V stari gimnaziji, kjer je družina stanovala, je imel skrivališče za prepovedano literaturo. Nekdo ga je izdal, vendar so našli tam samo neko knjigo Maksima Gorkega. Kljub temu so fante obsodili na smrt.

Za družino je bil to hud udarec in Marjana je to privedlo med aktiviste NOB. V odporiško gibanje se je vključil, ko se je začela vstaja v Črni gori. Službo je dobil pri gasilcih, ki so jih organizirali Italijani. Dobra stran tega dela je bila, da so imeli fantje dovolilnice za gibanje, da so lahko raznašali propagandni material in razna obvestila. Tudi na izdajalce so budno pazili in jih o pravem času onemogočili, tako so preprečili žrtve v svojih vrstah. Marjana in sestro so zaprli, ko je izginila žena njegovega stanodajalca. Ta jim je bila zagrozila, da jih bo prijavila oblastem, zato so jo na skrivaj odpeljali v gozd, na sedež štaba, kjer so ji sodili. Italijani pa so mislili, da se je pridružila partizanom. V zapor so z njima vred vtaknili tudi njenega moža. Po enajstih dneh so Božičeva izpustili, njega pa poslali v internacijo. Po tistem Marjan v službi ni bil več zaželen. Priskrbeli so mu potni list in ga s sestro poslali nazaj v Trst. Tam je imel še strica, ki mu je oče odstopil stanovanje v njihovi hiši, in Marjan se je spet udomačil.

Takoj se je povezal z OF, kjer je že delal njegov sošolec in prijatelj. Zaposlil se je v avtomehanični delavnici za vojaške automobile. Tu so mu najprej prepovedali govoriti slovensko. Potem je spoznal, da tam delajo razen dveh sami Slovenci. Vse je organiziral v Osvobodilno fronto. Redno so se sestajali, včasih pri njem doma, še pogosteje pa pri družini Udovič. Delili so propagandno literaturo in organizirali za vojsko

godne letnike za odhod v partizane, še preden so jih vpoklicali Italijani. Nekoč je skupina takih fantov naleteela na patroljo in enega ranila. Potem so zvedeli, da stanuje pri Božiču, zato so Marjana in sestro aretirali. V zaporu sta imela na izbiro samo smrtno kazen ali 30 let ječe. Tako so jima povedali pred sojenjem. Na srečo je Italija propadla in takrat so zaporniki zahtevali izpustitev. Zapore je stražila vojska. Zaporniki so se uprli in organizirali žene in dekleta, da so glasno demonstrirale pred celicami in zahtevale izpustitev svojih mož. Marjanu in prijatelju Blažini je uspelo vreči vrata s tečajev, pobrati pazniku ključce in ga prisiliti da je odpiral celice. Tudi drugi so ju posnemali in tako se je rešilo iz ječe okoli tisoč zapornikov.

Marjan se je z devetimi fanti sestel še isti večer in šli so skupaj v partizane. Blizu Lipice so prenočili in nadaljevali pot do Kozine in na Snežnik. Na gradu Mašu je Božič prevzel poveljstvo nad nekdanjo italijansko postojanko ter sprejemal in pripravil prostovoljce za brigado. On sam se je med VI. ofenzivo priključil Tomšičevcem kot obveščevalec. Po ofenzivi je na Dakijev ukaz zažgal grad Mašun.

O ponovnem srečanju s Tomšičevo brigado je tekla beseda že na začetku. To je bilo takrat, ko so ga poklicali v štab in ga poslali med letalce.

Takoj po vni je šel spet v pilotsko šolo in postal komisar druge eskadrilje v Zadru. Šolo se je selil v Zrenjanin in se odločil za tehnično službo. V Brežicah je bil prvič nekaj mesecev 1946, kjer je spoznal bodočo ženo in se leto dni pozneje z njo poročil. Za stalno se je naselil tu 1958, medtem pa je prebil še deset let v poveljstvu vojnega letalstva v Beogradu. Zdej vrtnari. V tem delu uživa in ženi je vedno rad pomagal, dokler je živel. Tudi sina ima vrtnarja. Eden je gostinec, eden avtomehanič, hčerka administratorka. Vsi živijo v Brežicah, le Dušan, ki igra in trenira rokomet, je večinoma v Italiji in Španiji.

JOŽICA TEPPEY

MAMA V KAMRI PRED ČAS

Kronovo v soparini julijskega dopoldneva. Vas je kot izumrla, Krka pa šumi mimo, obogatena z vodami iz naličev poletnih neviht. Včasih je bilo na plitvinah ob tem letnem času vse polno vaške

mladeži, ki je veselo čofotaje iskala hladnega zavetja. Letos pa je poletje izrojeno. Soparina je, voda pa je hladna in neprijazna kot strup. Izza nizkih otočkov na reki se kdaj pa kdaj prikaže ribiški čoln in izgine za bližnjim grmovjem, više ob reki pa švrkajo v vodo vabe desetih ribičev, ki so se zbrali na tekmovanju za republiškega prvaka. Krka počasi umira, nerada daje iz sebe zadnje utripe življenja. Njeni morilci se skrivajo v senci obmorskih letovišč.

Ferkoljeve mame vročina ne doseže. Pred njo je skrita v hladu svoje kamre. Že od osemdesetega leta starosti, letos pa jih je dopolnila petinosemdeset, je le poredkoma zapustila stene domače hiše, saj jo boljijo noge, da se komaj postavi na njih. Težko kmečko delo in napor kmečke gospodinje, dolgih osem desetletij, so pustili svoje sledove. Vendar se mama Ivana le ne da. Samoto ji krajša pogled na veliko fotografijo njenih sinov, petih postavnih fantov, ki visi nad posteljo. S skrbjo in ljubeznijo jih je vzgojila in pripravila za svet, kjer imajo dobro in pomembno delo. Štirje so odšli proti Ljubljani, Rudi pa je ostal doma in se oprjel lepe Ferkoljeve kmetije. Letos, prav za njen petinosemdeseti rojstni dan, je materino srce v žalosti zatrepetal. Zavedno jo je zapustil njen najstarejši sin Slavko.

»Tako je pač življenje,« pravi Ferkoljeva mama, »čas pa hiti tako hitro naprej. Deset vnukov ima

že, dva od njih tudi poročena, pa dva pravnuka.« Njen blagi nasmeh kaže sprijaznjenost z neumljeno hitrostjo časa in minevanja. Dvakrat na leto zavzoni v bližnji podružnični cerkvi maši, in že je leto naokoli.

Vnuček Andrej rad prisede k babici ob postelji in poslušajo zgodbe o življenju na kmetih nekoč. Bil je precej drugačno kot sedaj, ko je pri vsaki domačiji veliko strojev za vsako opravilo, le rok bolj malo. Prej so ljudje potrebovali drug drugega, si pomagali in živeli bolj pristno drug z drugim. V njenih besedah oživi vaški potoček in pralni kamen v njem, danes porasel z mahom in pogreznjen v blato. Včasih pa so po njem natepale svoje perilo vaška dekleta in žene v hladu poletnega večera, pa tudi pozimi, v hudem mrazu, ko so roke otrple in je perilo sproti zmrzvalo. Oživi tudi vinograd v Klobotah, kamor so se zgodaj zjutraj skozi gozd odpravili številni kopači in s sabo ponesli malico, ki jim jo je prej pripravila gospodinja, potem pa se ob mraku utrujeni, toda dobre volje vračali zopet na večerjo. Uro hoda je bila za tiste čase malenkost, gospodinj pa je čakalo doma še vse delo pri živini in v hiši, ponoči in ob nedeljah tudi šivanje, saj je bilo treba vsaj za otroke sešiti marsikaj doma, da je bilo življenje cenejše.

Oživi tudi čas groze, trepeta in negotovosti, tesnobnih noči med drugo svetovno vojno, ko so

v daljavi gluho odmevali strelji in ropot strojníc. Pri Ferkoljevi mami je bilo vedno moč dobiti la-tvico mleka, kos kruha ali še kaj boljšega za pod zob in za popotnico, ko je ponoči potrkala na okno partizanska patrolja, pa tudi toplo peč za premaržene kurirje in ranjence, ki so jih partizani prek Krke prevažali prav pod njihovo domačijo in jih prenašali ali prevažali naprej v zavetje skritih bolnišnic.

Oživi podoba kmečke ženice, ki ji je bilo življenje vedno napolnjeno z delom, s skrbjo za družino, za dom, za številno živino. Ivana se je rodila pri Poljančevih v Šmarjeti. Tudi doma so imeli močno kmetijo in že kot dekletce je morala prijeti za vsako kmečko delo. Ko se je s triindvajsetimi leti pridožila v Kronovo in si ustvarila lastni dom, je torej že dobro vedela, kaj jo čaka. Danes se morda le premalo zavedamo, da so prav te pridne, nemirne in neutrudne roke kmečkih ženic postavile temelje modernemu slovenske mu narodu.

In kaj dela Ivana, ko so ji obnemogle noge in ne more več pomagati pri domačih opravilih. Njene zgarane roke ne mirujejo: plete in plete za sinove, za vnuke, za snahe, in veze in veze gobeline za sinove, za vnuke, za snahe. Le malo obdrži zase, tako, kot je kmečka žena in mati vedno delala in dajala, in le redkokdaj pomislila nase.

TONE JAKŠE

KEM. SIMBOL ZA OBLIK	LETNI ČAS CERKVENEGA LETA	NEPRIJETNA SITUACIJA	ORIENT. PRASEK ZA LAŠE	JANŠA ANTON	SESTAVIL J. UDIR	PRAZNO GOVORICE	GL. STEVNIK	PLOD BUKVE	OCJE
					SILA MASE NA PODLAGO/IGRALEC ULAGA				
VANADIJ-VA RUDA									
MESTO V BAČKI				PAPIGA/SKORJAST SNEG					
AVT. OZN. TURČIJE/PTIC DEZEVIK			OSVEŽILNA PIAČKA/TOVARNA V MIRNI				PERJE PRI REPI	POSMEH	GORILNO OLJE
					PRITOK RENA V SVICI/ANTICNO FENICANSKO MESTO				
DL	DRNEC	SL. SLIKAR SURREALIST/IGRALKA PAPS							
NEKDANJI PREDSEDI-NIK INDIJE			FRANC. PISATELJ/RIZEVO ZGANJE			TRENJE/SKR. OBLI-KA M. IMENA			
NIZOZEM. ANTILSKI OTOK			JANEZ/POD				NUMERO/HIMALAJ-SKA KOZA		
NASELJE V SLOV. GORICAH				VNETJE SARENICE/PRIPOVED-NA PESNIT.					
OS. ZAJMEK		ANGL. FILM. IGRALEC GUINNESS				ROD INDIJAN-CEV			
MESTO NA KOSOVU		POKRIVALO				ALŽIRSKA LUKA			

MARIJA LOVŠE je imela največ sreče pri zrebanju reševalcev naše nagradne križanke. Zrebbi je dodelil za nagrado miniaturo Ivana Cankarja Podobe iz sanj, v kateri so natisnjene tudi njegove pesmi. Gre za najzlahnejša kratka prozna besedila v slovenski literaturi, po katerih ljubitelj leposlovja rad večkrat poseže. V ta namen je miniaturo še posebno primerna, saj jo lahko bralec nosi s seboj v žepu.

Rešite današnjo križanko in rešitev pošljite najkasneje do 20. julija na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 27.

PRGJŠČE
MISLI

Frazerstvo je sovražnik resnice, ker zastira pogled nanjo in preprečuje pravočasno odkritje in zdravljenje napak pa tudi pravih vzrokov in krivcev zanje. M. APIH

Ko čakaš na veliko srečo, se ti neopazno in nečlenjeno izmuznejo mimo nosu majhne sreče, edine, ki zares obstojijo. E. SABATO

Zbirateljstvo je huda strast

Najbolj strastni zbiratelji na svetu so Zahodni Nemci — Zasebne zbirke kot mali muzeji — Posebna televizijska oddaja za zbiratelje

Kje bo zbiralec redkih in nenavadnih predmetov našel, denimo, desetkilogramsko cigaro, staro petdeset let, ali nočno posodo iz 18. stoletja? Kje lahko vidiš zbirko 1000 različnih vrst kruha ali zbirko starih mišnic? Poznavalci za te stvari trdijo, da je to možno le v Zahodni Nemčiji, ker so Nemci najbolj strastni zbiratelji na svetu. »Na začetku je zbirateljstvo zabava, toda kmalu postane obsedenost,« pravi Rainer Nohn, soavtor posebne oddaje na zahodnonemški televiziji, v kateri posredujejo v živo oglašanje, prodajo in nakup najrazličnejših predmetov za zbirke. Pred vsako oddajo izidejo katalogi in obvestila v vseh časopisih. Kot kažejo podatki, je oddaja zelo gledana. In prek nje je zbirateljstvo najbolj nenavadnih predmetov uspelo dobiti ta ali oni redki kos za svoje zbirke.

Se pred 17 leti zbirateljstvo ni bilo tako razširjeno. Tudi starin ni bilo po hišah, saj so ljudje v skladu z duhom časa odmetali na odpad vse, kar je dišalo po starem. Nekaj je veljalo samo novo. Morda so prav zaradi tega postali predmeti iz petdesetih in šestdesetih let tako iskani za zbiratelje.

Dokaz o veliki zbirateljski strasti so tudi številni zasebni muzeji in zbirke. Prek 1500 razstav nenavadnih zbirk je v Zahodni Nemčiji,

mnoge pa so ali zasebne ali pa so nastale iz zasebnih zbirk. Tako je, denimo, leta 1974 nastal muzej mehanskih instrumentov v Bruchsalu. Janu Brauersu, začetniku muzeja, je nekdo ponudil, če kupi nekaj papirnih matric za mehanični klavir. Mož je papirje kupil in izdelal posebej za nesrečno preokeoceaniko Titanic, a niso šle z njo v ledeni grob, ker jih mojster ni pravočasno dokončal. V tem muzeju je tudi največja gramofonska plošča na svetu, ki ima skoraj meter v premeru.

Primer zasebnega muzeja, ki mu ni enakega na svetu, pa je muzej mišnic v Oppenheimu. Ustanovil ga je navdušen zbiratelj Oskar Foltyn. V muzeju, ki je star že sedem let, je okrog 280 najrazličnejših mišnic, med njimi pa je posebno znamenita mala mišja giljotina, medtem ko je najdražja elektronska naprava za preganjanje miši, ki stane okrog 900 tisoč dinarjev.

Obsedenost nemških zbirateljev nekateri pojasnjujejo s posebnostjo nemškega človeka, ki je pač nagnjen, da stvari, ki se jih loti, opravi kar se da temeljito in popolno. In ko začne zbirati, ne more drugače, kot da iz zbirke naredi kar najbolj zaokroženo celoto. Običajno postanejo zbiratelji potem še največji strokovnjaki za predmete, ki jih zbirajo.

MiM (Vir: Time)

zabave se je hitro rodila obsedenost. Danes je muzej eden največjih te vrste na svetu, v njem pa je mogoče videti vse od mehaničnih klavirjev, plešočih lutk mehaničnih orkestrorov do orgel, ki so jih

Tekne jim kabel

Zakaj morski psi napadajo podmorske optične kable

Strokovnjaki za morskó živalstvo presenečeni ugotavljajo, da nekatera njihova spoznanja o navadnih morskih psov ne držijo. Bili so prepričani, da se te morske živali ne hranijo v globinah, večjih od 900 metrov. V zadnjih dveh letih pa so zabeležili že precejšnje število primerov, ko so morski psi v bližini Kanarskih otokov z očitnimi nameni, da potešijo svoj tek, napadli tamkaj položeni podmorski optični telefonski kable, položen še globlje. Popravila poškodovanih optičnih kablov so zelo draga, saj stane eno samo popravilo kabla, načetega od ostrih zob morskega psa, okrog 96 milijonov dinarjev.

Kaj privlači morske pse, da se spuščajo tako globoko na lov? Ima optični kabel zanje posebno privlačnost, da se obnašajo drugače kot običajno? Marinologi točnega odgovora na to vprašanje zaenkrat še ne vedo, domnevajo pa, da morske pse privabijo šibki električni impulzi, ki jih zaznajo kot užiten plen.

Vsekakor so spremenili svoje mnenje, da optičnih kablov ni potrebno zaščititi pred morskim psi. Očitno bo to potrebno. Pri tem ko so raziskovali napade morskih psov na podmorske optične kable, pa so marinologi odkrili še neko, doslej nepoznano ribjo vrsto. Korist je kar dvojna. Še enkrat se je potrdila misel velikega poznavalca morja Cousteauja; ki je o morskih psih dejal, da ni mogoče nikoli zanesljivo reči, kaj bo ta žival naredila.

Otroštvo je za razvoj človeške osebnosti usoden čas, otrok je oče in mati odraslega človeka.

A. PUHAR

Umirajoča domačija

Ignac Jereb:

Pri zadoljski farni cerkvi je cerkvenik pritegnil vrvi in ustavljal zvonove, da so še nekajkrat zaječali in zajokali, nato utihnilo. Zazvenela je lopata in zabobnelo so grude domače zemlje na Petrovo krsto. Izpolnila se mu je zadnja želja. Po večmesečnem trpljenju je podlegel težkim poškodbam, dobljenim v nemškem rudniku. Pred smrtjo pa si je zaželel biti pokopan v domačem kraju. Maloštevni pogrebci so odhajali s pokopališča. Med pogrebci ni bilo Angelike. Proti Osojam so se zamajali v črno odeti: oče Matevž, teta Polona in Tilka, ki jo je pod roko podpiral Janez. Matevž so se šibile noge, tako da je moral Janez tudi njega kdaj pa kdaj podpreti. Dejal je, da so s Petrom pokopane tudi Osoje, da je to njihov konec. Vse življenje je garal, trpel in do zadnjega upal, da bodo Osoje živele. S Petrom pa so pokopane zadnje nade. Ko so prišli domov, se je zrušil za mizo. Janez je še nekaj dni po pogrebu ostal na Osojah in tolažil Tilko. Ko je odhajal domov, mu je Matevž krepko stisnil roko, jo podprl ter mu hotel še nekaj reči, a so besede ostale neizrečene. Že prejšnji večer, ko je Janez prišel na pogreb in sta se s Tilko pogledala v oči,

Odkrili planet

Dokaz o obstoju planeta zunaj našega osončja

Ali je naš sončni sistem nekaj edinstvenega v vesolju? V iskanju odgovora na to vprašanje so astronomi opravili že veliko raziskav, da bi odkrili dokaz o obstoju planetov zunaj našega sončnega sistema. Vendar vse do nedavnega takšnih dokazov niso odkrili. Pred kratkim pa je skupini treh kanadskih astronomov uspelo. Trdijo, da so prišli do trdnih dokazov, da kroži v bližini zvezde Epsilon Eridani najmanj en planet, velik približno toliko, kot je v našem sončnem sistemu planet Jupiter.

Težava pri odkrivanju planetov v globokem vesoljskem prostoru je predvsem v tem, da jih je izredno težko odkriti, ker so premajhni in temni. Odkrivali jih je mogoče le posredno. Tako so tudi kanadski astronomi vztrajno opazovali gibanje 16 zvezd in skušali ugotoviti, ali prihaja v njihovem gibanju do nihanja, kar bi kazalo na vplive blizu krožečih nebesnih teles. Taka nihanja so po šestih letih opazovanju ugotovili pri že omenjeni zvezdi Epsilon Eridani.

Teorija in opazovanja so se zaenkrat lepo ujeli. Podatki dokazujejo obstoj manjšega nebesnega telesa v bližini zvezde, in to telesa, ki ni zvezda. Res pa je, da ga neposredno še niso zabeležili. To astronomi še čaka.

Vez med Gruzinci in Inki

Jezik starodavnih Inkov ni izumrl — Črkopisa še sedaj nimajo — Gruzinci razumejo inkovska narečja

Inki, tvorci skrivnostne civilizacije, katere snovne ostanke obudujejo po vsem svetu, niso povsem izginili. V andskem pogorju še vedno žive njihovi potomci, ki govorijo jezik in dialekt jezika, kot so ga govorili veličastni graditelji Machu Piccha. Strokovnjaki pravijo, da je za kar precej prebivalcev Bolivije, Peruja, Argentine in Ekvadorja, ki govorijo samo jezik kečua ali ajmara, kot se pravi obema dialektoma inkovskega jezika. Se vedno pa ostajata oba dialekta brez pisave; tega nadvse pomembnega izuma za razvoj civilizacij stari Inki niso poznali. Za strokovnjake je pravi čudež, kako je moglo veliko inkovsko cesarstvo tako odlično delovati kljub »nepismenosti«. Brez črkopisa ostajata kečua in ajmara še naprej, čeprav so se nedolgo tega zbrali predstavniki Indijancev teh jezičnih skupin iz vseh štirih držav, kjer prebivajo, na kongresu v Cuzcu, da bi ob pomoči svetovnih strokovnjakov določili svoj črkopis. A razšli so se brez uspeha.

Je pa kongres prinesel neko drugo veliko presenečenje. Izval

Ognjehodci

Hoja po vroči žerjavici ni nič posebnega — Novinar

Hoja po vroči žerjavici že dolgo ni več posebnost indijskih fakirjev. To počnejo tudi Evropejci. V zadnjem času se je kot ognjehodec odlikoval novinar Mina Damata, ki se je v pričo televizijskih kamer sprehodil po žerjavici in tako dokazal, da je ta starodavna večšina dostopna tudi posvetnim ljudem in ne samo svetim mošem, ki dolga leta prebijejo v meditacijah in si z vajami, postom in askezo utrdijo telo proti bolečinam.

Hoja po žerjavici je zares starodavno početje. O njem pišejo prastare Vede, poroča sveto pismo, zanj so vedeli antični pisci. V prejšnjem stoletju so o teh čudesih poročali misijonarji, ki so videli na svoje oči hojo po žerjavici v Indiji, Tibetu, Mongoliji, Južni Ameriki in še kje. Povedati pa velja, da je hoja po žerjavici doma tudi na Balkanskem polotoku. Ognjehodci so doma v Grčiji, Bolgariji in tudi v Jugoslaviji jih je menda nekaj.

Znanstveniki še vedno niso razložili pojava. Dejstvo je, da ognjehodci po hoji po žerjavici ne dobijo hudih opeklin, niti ne kažejo znamenj bolečin. Da pa že tudi rahla opekline hudo boli, ve vsakdo sam. Parapsihologi sicer vedo za odgovore, vendar pa so normalni pameti nenavadni in težko sprejemljivi. Še najbolj v skladu z znanstvenimi odkritji je ugotovitev, da imajo ognjehodci to sposobnost, da njihov organizem izloči več naravnih opiatov in tako premagajo bolečino. Snovi, ki blažijo stres in bolečine in ki jih proizvajajo človekovi možgani, so odkrili pred nekaj leti. Toda to je le del odgovora, ki pojasnjuje neobčutljivost na bolečine. Kako ognjehodcem uspe, da grede prek žerjavice in na podplatih nimajo opeklin, pa je zaenkrat še skrivnost.

ga je brazilski jezikoslovec Carlos Freire, ki trdi, da je kečua jezik, zelo podoben gruzinščini. Kot trdi ta jezikoslovec, je med obiskom v Gruziji zavrtel domačinom posnetke govornice peruanskih Indijancev, Gruzinci pa so govornico imeli za dialekt gruzinščine. Kar 90 odstotkov besed naj bi se izgovarjalo na zelo podoben ali celo enak način.

Jezikoslovci pravijo, da sta si gruzinščina in jezik kečua zares podobna, saj spadata po njihovem mnenju v isto skupino jezikov. To je razumljivo, ni pa jasno, kako je mogoče, da dvoje tako zelo oddaljenih ljudstev govori isti jezik. Pota ljudstev po našem planetu so še polna ugank, ki jih mora znanost rešiti.

Ni možen nacionalni obstoj brez ustrezne nacionalne vzgoje in izobraževanja.

C. ZLOBEC

Sreča, ta zaničevanja vredni življenjski cilj analifabetov.

E. CANETTI

Slike brez filma

Namesto filma gibki magnetni disk — Ogled na TV

Še pred nekaj leti bi bilo slišati zamisel o fotografski kameri brez filma podobno kot zamisel o kopalnici brez vode. Toda tehnologija je tako napredovala, da se po prvih poskusih dandanes že uveljavljajo fotografske kamere brez filma. Japonska tovarna Casio, ki jo sicer bolj poznamo kot izdelovalko elektronskih ročnih ur in kalkulatorjev, je poslala na tržišče malo kamero, ki pomeni pravo revolucijo v fotografiji. Posnetkov namreč ne beleži na film, marveč na mali gibki disk. Seveda ni treba, če želimo videti slike, filma ne razvijati in ne izdelati povečave. Posnetke si lahko takoj ogledamo na domačem televizorju. Kamera namreč beleži posnetke na magnetni gibki disk, ki se ga zelo preprosto vstavi v telo kamere.

Na en disk lahko posnamemo 50 barvnih posnetkov. Posebnost kamere je tudi ta, da vse posnetke, ki niso dobri, kar sama zbrise, tako da imamo dovolj prostora samo za uspele posnetke. Kot smo že povedali, si je mogoče posnetke ogledati na domačem televizorju prek kabla, s katerim povežemo kamero in televizor. Posnetke pa lahko tudi natiskamemo, če kamero povežemo s tiskalnikom.

Pri Casiu pravijo, da bodo vsak čas izdelali tudi povezave med kamero in računalniškimi sistemi ter priključek, ki bo omogočil pošiljanje elektronskih slik prek telefonskih zvez. Zanimiva je tudi cena: stane okrog 700 dolarjev, kar ni drago.

Domoljubni vrabci izumrli

Zadnji od temnih obmorskih vrabcev poginil

Svet je revnejši še za eno drobno stvar. Nič več ni vrabčka, 14 centimetrov dolgega rjavkastega ptiča, posejanega s svetlimi pegami, ki je živel v obmorskem barju na Floridi. Ko so na tamkajšnjem Rtu Cavanaugh začeli razvijati bazo za izstreljevanje raket, se je okolje toliko spremenilo, da je začelo število temnih obmorskih vrabčev nezadržno upadati. Vse manj in manj jih je bilo.

Ljubitelji narave, ekologi in znanstveniki so opazili, kaj se dogaja. Ukreпали so in opravili večposkusov, da bi ogroženo vrsto vrabčev preselili v drugo okolje. Žal so vsi poskusi propadli. Temni obmorski vrabec je pokazal veliko navezanost na svoje rodno okolje in ni nikjer drugje obstal.

Ker se je število teh ptičkov še naprej zmanjševalo in je vse kazalo, da bodo izumrli, so poskusili živalce rešiti tako, da so jih pričeli križati z bolj trpežnimi vrstami vrabčev, toda še predno jim je križanje uspelo, je poginil zadnji predstavnik te ptičje vrste, dvanajst let star samec. Za njim je ostalo le pet hibridnih potomcev, prav tako zapisanih propadu. Eden od njih je 87-odstotno pravi temni obmorski vrabček. Žal bo brez potomca.

Medalji in deset v finalu

Z državnega atletskega prvenstva ml. mladincev

CELJE — Atleti Iskre Tenel kljub temu, da je z ureditvijo stadiona za zlet bratstva in enotnosti njihov stadion postal za atletiko povsem neuporaben (a vendarle le korak pred tistim stanjem, ki bi omogočalo trening in tekmovalništvo na vseh ravneh), z državnimi prvenstvi tudi tokrat prinašajo medalje.

V Celju kjer so se pomerili mlajši mladinci, je sprinter Božič potrdil svojo letošnjo stalno dobro formo in osvojil srebrno medaljo v teku na 100 m. V dopoldanskem polfinalu je dosegel čas 11,42 s, popoldne pa z močnim vetrom v prsi 11,60 s. V skoku v višino je Zupin s 195 cm osvojil bronasto medaljo in le za las je manjkalo, da bi premagal letvico tudi na višini 200 cm. Ostali dosežki mlajših mladincev: 1000 m: 21. Retelj 2:41,50; 600 m — ml. mladince: 11. Kastelic 1:39,41. V teku na 1500 m z zapreki se je z osebnim rekordom in 6. mestom v državi odlikoval Robert Dragan.

Starejši mladinci so imeli prvenstvo v Beogradu. Prav vsi so se uvrstili v finalne boje, najvišji uvrstitvi pa sta s četrtima mestoma dosegla Žuljič v teku na 400 m (49,4 s) in Saša Derganc v suvanju krogle (10,36 m). Poseben po-

dvig je Žuljičev četrto mesto, s katerim se je uvrstil v državno reprezentanco v štafeti 4 x 400 m za BAI v Bukarešti.

Pred državnim prvenstvom je bil skoraj mesec dni poškodovan in skoraj ni treniral. Zaradi sprejemnih izpitov na fakulteti pa je moral prvi letošnji nastop v modri majici na dvoboju z Madžarsko prepustiti tekaču, ki je bil v Beogradu za njim.

Tudi ostali so se izkazali z visokimi uvrstitvami in dobrimi dosežki. Tekstor je bil v teku na 110 m z ovirami peti s časom 15,2 s, v polfinalu pa je celo izenačil osebni rekord 15,1 s. V skoku v daljino je bil s 666 cm sedmi. Osebni rekord je izenačil tudi Grahek v sprintu na 100 m s časom 11,2 s. Zelo visoko sta tokrat skakala Vučkovič in Delič. Oba sta premagala višino dveh metrov. Prvi je osvojil 5.—6. mesto, drugi pa je bil 8. V metu ključa je bil Macedonič 6. in z rezultatom 39,56 m je za približno dva metra zaostal za osebnim rekordom.

Poleg uspešnega nastopa v suvanju krogle je Saša Derganc dosegla še dolenski rekord v metu diska. Z 32,84 m je bila šesta, do medalje pa ji je manjkalo le slab meter. Tudi Saša je nastopila poškodovana, zato je v kopju, naslednji disciplini, v kateri se je v Beogradu uvrstila v finale, po prvem metu odstopila.

J. P.

MLADINSKI LETNI TABOR NA JEZERSKEM

SEVNICA — Mladinski odsek Planiškega društva Lisca Sevnica priredi letos spet mladinski letni tabor. Tabor bo od 19. do 28. julija na Jezerskem, cena pa znaša okrog 22 tisočakov. Planiško društvo prispeva k celotni ceni (preko 40.000 din) skoraj polovico denarja. Prijave sprejema Andreja Flajs na sevnški občini do 15. julija.

EKIPNI DRŽAVNI PRVAKI — Člani Krke so v ekipni konkurenci dosegli več, kot so računali. Osvojili so dvakrat drugo mesto, ekipa mlajših mladincev pa je zmagala pred ekipama Save in Roga. Na sliki: (od desne proti levi) Erik Kraševc, Bogdan Fink, Milan Eržen, Otmar Šturm in trener Janez Jagodič. (Foto: J. P.)

Šport

Mlajši mladinci — državni prvaki

Doslej največji skupni ekipni uspeh — Porazov konkurenci posameznikov

ČAČAK — Na državnem prvenstvu v kolesarstvu, ki je bilo od petka do nedelje v tem šumadijskem mestu, so imeli daleč največ uspehov kolešarji slovenskih klubov. Novomeščani, člani Krke, so razveselili in obenem razočarali. Največji uspeh so dosegli v ekipnih vožnjah. Mlajši mladinci, ki so pred odhodom na to tekmovalje računali na 5. mesto, so na koncu osvojili prvo in si nabrali kar 18 sekund prednosti pred ekipama Save in Roga. Za ekipo Krke so vozili: Otmar Šturm, Milan Eržen, Bogdan Fink in Erik Kraševc, vodil pa jih je njihov trener Janez Jagodič. Proga je bila dolga 50 km, nastopilo pa je trinajst ekip. Novomeščani so bili uspešni tudi v ostalih dveh ekipnih preizkušnjah. Tako so osvojili drugo mesto tudi med člani in pri starejših mladincih.

Predstavniki Krke pa so močno razočarali v vožnji posameznikov. Članska vrsta očitno ni v formi, nekaj je poškodovanih. Sandi Papež se letos še ni ujel, na dirki pa se mu je poznal tudi bronhitis, ki ga je staknil na dirki po Jugoslaviji. Za nameček mu je pri ekipni vožnji v 10 krogu počila veriga, menjave kolesa pa niso dovolili. Tako je barve Krke branil le Glivar, ki je med člani v posamični konkurenci na cilj privozil kot deveti, ima pa tudi največ zasluga za drugo mesto v članski ekipni vožnji.

Na koncu zapišimo, da so dekleta iz Slovenije osvojila vsa štiri prva mesta. J. P.

Tragedija po tragediji

Pri Črnomlju dva mrtva v silovitem trčenju mopeda in avtomobila — Voznik avtomobila si je kasneje vzel življenje

ČRNOMELJ — V nedeljo ob tretji uri zjutraj je 24-letni Tomas Šajatović iz Metlike vozil z osebnim avtom VW jeta D turbo iz Črnomlja proti Metliki. Ko je bil približno 1 kilometer iz Črnomlja, so nastopile okoliščine, ki so povzročile eno najhujših letošnjih prometnih nesreč na Dolenskem.

Šajatović je skozi levi pregledni ovinek peljal po levi polovici ceste. Takrat mu je iz nasprotne smeri na neregistriranem mopedu tomos 14-M pripeljal 17-letni Dane Ivančević iz Črnomlja. Z njim sta bila na motorju še 21-letni Dušan Čemas s Pod Smreke pri Črnomlju in 16-letni Vlado Breznik iz Črnomlja. V silovitem trčenju je moped preklalo na pol, pri priči sta bila mrtva Ivančević in Čemas, hudo ranjenega Breznika pa so odpeljali v novomeško bolnišnico. Voznik jete, Šajatović, je prizorišče tragedije zapustil pred prihodom mi-

KAJ BO S TORBAMI?

ČRNOMELJ — V noči na 1. julij je neznanec vlomil v trgovino Marcator KZ Črnomelj in odnesel nekaj čok olade, žgane pijače in kar tri večje torbe. Škode je za 180.000 din. Očitno je storilec, za katerim seveda poizvedujejo, namenjen v nove podvige. Tako bi sodili po treh velikih torbah.

TABLICE PADAJO — Na naših cestah ni nič čudnega, če s pretresnega avtomobila odpade tablica, tako kot je na gorjanski cesti lastniku avta z ljubljansko registracijo. Morda ne bi bilo odveč, če bi na najbolj luknjastih odsekih postavili nove opozorilne znake: tablice padajo.

VOZILA PREVEČ PO LEVI

PREKOPA — Frančiška Kuhar iz Ostroga je v nedeljo zvečer vozila z osebnim avtom od Šentjerneja proti Kostanjevici. V Prekopi je vozila že skoraj po levi strani ceste. V tem trenutku je iz nasprotne smeri pripeljal z osebnim avtom Marjan Golob iz Vel. Slatnika. Avtomobila sta trčila čelno. V nesreči je voznikoma Kuharjevi in Golobu zlomilo obe nogi, huje ranjeni pa so bili tudi sopotniki v Golobovem avtu.

Vsak četrti kaznovan

Petkova poostrena kontrola prometa prinesla podatke, nad katerimi bi se morali zamisliti

LJUBLJANA — V petek je na slovenskih cestah šest ur trajala poostrena kontrola prometa, ki kaže, da s prometno varnostjo še zdaleč ne moremo biti zadovoljni.

Miličniki so ustavili več kot 8.000 voznikov, kar 1132 voznikom so prepovedali nadaljnjo vožnjo zaradi tehnično oporečnega vozila ali pa zaužitega alkohola. Med akcijo so miličniki ugotovili tudi več kot 2500 kršitev

cestnoprometnih predpisov, sodnikom za prekrške so prijavili več kot 1000 voznikov, blizu 2000 voznikov pa je moralo plačati kazni na kraju prekrška. Takoj so možje v modrem odvzeli skoraj 200 vozniških dovoljenj, seveda zaradi 94 prometnih dovoljenj, zaradi tehnične nepopolnosti vozila ali pa zaradi poteka registracije.

PONOČI DO SMRTI ZBIL KOLESARJA

KRŠKO — Jože Tomše iz Brežic se je 4. julija ob dveh zjutraj peljal z osebnim avtom od Krškega proti Brežicam. Na Titovi cesti je dohitel kolesarja Roberta Blagušiča (18 let), dijaka iz Sel pri Dobovi. Domnevajo, da je Robert zaradi predrte gume hodil ob kolesu. Voznik Tomše je kolesarja prepozno opazil, sumijo tudi, da je vozil prehitro in pod vplivom alkohola. Ob trčenju je vrglo kolesarja na pokrov motorja in na streho, na cesto je padel po 36 metrih vožnje in bil takoj mrtev. Kolo je avto potiskal pred sabo več kot 50 metrov. Zoper voznika Tomšeta je podana kazenska ovadba.

NI UPOŠTEVAL OMEJITVE

ŽUŽEMBERK — V nedeljo ob 2.30 je Igor Grum iz Žužemberka vozil z osebnim avtom iz Zagradca proti Žužemberku. Ko je pripeljal v ta kraj, ni upošteval omejitve hitrosti. V blagem levem ovinku je zapeljal v desno na bankino, peljal po njej 18 metrov, preskočil 40 cm visok zid, nakar se je avto prevrnil na streho in z zadnjim delom trčil v stanovanjsko hišo. Laže je bil ranjen sopotnik Martin Novak iz Žužemberka, gmotne škode je za 1,5 milijona din.

TREŠČILO V KOZOLEC

PODBOČJE — V petek okoli 6.45 je v Vel. Mraševu pri Podbočju med neurjem treščilo v kozolec Jožeta Zorka. Izbruhnil je ogenj. Domačinom je uspelo rešiti stroje, orodje in les, zgorelo pa je 20 ton sena in dva kubika hrastovih desk. Škode je za 700.000 din. Ogenj so gasili poklicni gasilci iz Krškega, prostovoljci iz Mraševega in krajani.

S ceste v drevo in smrt

Avtomobilista Vinka Šegina v Adlešičih zaneslo s ceste

ADLEŠIČI — Vinko Šegina (21 let) iz Tribuč je v nedeljo ob 3.50 vozil z osebnim avtom iz Žuničev proti Črnomlju. Skozi Adlešiče je peljal z neprimerno hitrostjo, zapeljal je na levo polovico ceste, začelo ga je zanašati, nakar je trčil v osebni avto Branka Veseliča iz Bednja. Veseličev vozilo je bilo parkirano zunaj cestišča. Šegino je po trčenju zaneslo na travnik, na koncu se je zaletel v drevo in bil takoj mrtev. Ranjeni so bili sopotniki Roman Vranešič, Lojze Vranešič, Nivenka Šegina in Marija Prijanovič, vsi iz Tribuč. Po prvi pomoči v črnomaljskem zdravstvenem domu so jih odpeljali v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je za 1,2 milijona din.

ZMAGOVALCI — Pred dnevi je bilo na stadionu v Ribnici občinsko gasilsko tekmovanje, na katerem je v kategoriji članov zmagala ekipa GD Ribnica. (Foto: M. Glavonjič)

KRONIKA NESREČ

PREHITRO — Jasnilav Hribar iz Ribke se je 21. junija popoldne peljal na kolesu z motorjem iz Gor. Lakenc proti Mokronogu. Ko je v Mokronogu pripeljal v levi nepregledni ovinek, je zaradi neprimerne hitrosti zapeljal v desno na travnato bankino in se zaletel v železno varovalno ograjo, od katere ga je odbilo v grmovje ob cesti. Hribar je bil huje ranjen, odpeljali so ga v novomeško bolnišnico.

V LEVO — Alojz Koš iz Maribora je 30. junija popoldne vozil z osebnim avtom iz Ljubljane proti Zagrebu. Pri Poljanah se je navečal kolono, zapeljal je na levo polovico ceste, ko je nasproti z osebnim avtom pripeljal Milan

POTA IN STRAN POTVA

Turški zdomec prehitel strnjeno kolono

Zagrebčan, v katerega je treščil, umrl med prevozom v bolnišnico

TREBNJE — V petek, 3. julija, nekaj po 10. uri je voznik osebnega avtomobila Erkan Simseker iz Turčije, ki dela v ZRN, vozil po magistrali od Ljubljane proti Zagrebu. Pri Poljanah, kjer je na cesti desni nepregledni ovinek, je dohitel strnjeno kolono in jo začel prehitvati. Iz nasprotne smeri je takrat po svoji desni pripeljal voznik osebnega avtomobila Branko Puntija iz Zagreba. Začel je zavirati, vendar ga je zaradi mokre in spolzke ceste začelo zanašati, tako da je drsel bočno po svojem voznem pasu. Vanj je trčil Simseker v srednji desni bok in to tako močno, da je Zagrebčanov avto razpolovil. Prednji del razbitine je odbilo na rob levega prometnega pasu, zadnji del pa pred osebni avto Poljaka Stanislava Tysarczyka. Voznika Puntija je v silovitem trčenju vrglo iz avta, umrl je med prevozom v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je za 14 milijonov din. Promet je bil zaradi nesreče v obe smeri zaprt od 10. ure do 11.25, nato pa je do 12.35 potekal v eno smer.

dežurni poročajo

OB KOKOŠI — V noči na 2. julij je neznan storilec vlomil v kokošnjak Draga Sajeta iz Velikega Kala in ukradel 5 kokoši. Lastnik je na škodi za 10.000 din. Za nepridipravom poizvedujejo.

MOTORČEK ODBRENČAL — Izpred Doma kulture na Prešernovem trgu v Novem mestu je 3. julija zvečer neznanec ukradel kolo z motorjem APN-4, last Gregorja Lamuta iz Novega mesta. Za storilcem poizvedujejo. Motorček je vreden 250.000 din.

SEZONSKA TATVINA — Ob kolo z motorjem APN-6 je bil v času od 27. do 29. junija tudi Jože Štangelj iz Semiča. Škode je za 300.000 din, za storilcem poizvedujejo. Motorček je pred izginotjem stal pred stanovanjskim blokom.

Nova nogometna pomlad

V Krškem praznovali 65 let tega športa — Brošura — Med začetniki nogometa Vladimir Štoviček

Lani proti jeseni se je krški nogometni klub Celulozar predramil iz krajšega spanca. Spet so se našli — kot že večkrat poprej — zagnanci, ki so ubrali pravno pot, da je začelo krško okroglo usnje znova navduševati in jeziti peščico najbolj vnetih navijačev, ki ob sobotah in kdaj med tednom ne pozabijo priti na sodobno betonsko tribuno ob dosti manj sodobnem igrišču. Igrišče je pretrdo in pregrbato, trdijo poznavalci in klub ga je že začel izboljševati. Prav grbast teren je bil kriv, da ob nedavnem gostovanju Integral Olimpije žoga ni najbolj ubogala Ljubljancanov in je bilo le 4:0 za nove zvezne drugoligaše.

Izid pa ni prav nič sramoten za krške »začetnike«, ker je med njimi nastopilo nekaj novincev, ki naj bi za Celulozar nastopali v prihodnji sezoni v ligi med občinske nogometne zveze Celje in »stariji« delom moštva niso bili uigrani. Tekma je sicer privabila na stadion toliko ljubiteljev nogometa, kot jih doslej še ni bilo v Krškem na nobeni tekmi. Tako je bilo najbrž tudi zategadelj, ker v Krškem praznujejo 65 let svojega nogometa.

Namen praznovanja je predvsem popularizacija te športne zvrsti v

● KS Krško je podelila krškim nogometašem za njihove največje nedorazume doseglo svojo srebrno plaketo.

du Isteniču st., brez katerega bi nogometno igrišče veliko pogosteje samevalo, kot je.

V novogmetnem tednu se je zvrstilo še več tekem. 20. junija so se pomerili nogometni upi večnih rivalov, pionirji Brežic in Krškega in zmagalo so slavili gostje. Tekmo mlajših in starejših veterinarov krškega kluba so odločila v svojo korist »rosnejša leta«. Brežiški in krški veterani bi se razšli z neodločnim izidom 1:1, če se ne bi tik pred koncem oglasila sodniška piščalka in dosodila enajstmetrovko za Brežičane. In krški trener, ki je igral zanje, si ni mogel kaj, da ne bi s »topovskim« strelom razočaral domačega občinstva. 21. junija so Celulozarjevo mrežo napolnili s tremi goli strelci NK Borac iz Titovega Drvarja in dosegli zmago 3:1.

Porazi domačih ekip niso kaj posebej skalili praznovanja. Doseglo je svoj namen, saj je na tribune znova privabilo pisano množico ljubiteljev najpomembnejše postranske stvari na svetu. Prišli so krathohlačniki in silovisti. Na tribuni je bil — kljub svojem 91. letom — tudi nestor slovenskih likovnih umetnikov akademski kipar in medaljer Vladimir Štoviček iz Leskoveca, ki velja za krškega »pranogometaša«. Mojster Štoviček, kot ga imenujejo prijatelji, je bil namreč med začetniki te igre v Krškem.

NIKO KEŠE

NAJBOLJŠIM ODOJĚK

OTOČEC — Športno društvo Stari grad Otočec bo organiziralo 18. in 19. julija turnir v malem nogometu. Nagrade bodo pečeni odojek in pokali. Prijavnina znaša 10.000 din, prijave bodo sprejemali na dan žrebanja, 16. julija, ob 18. uri v gostilni Vidrih.

ZMAGOVALCI SE BODO NAMAKALI

V prejšnji številki je v sporočilu o nogometnem turnirju v Brusnicah pomotoma izpadel datum prireditve. Brusniški turnir v malem nogometu bo 18. in 19. julija, za dodatne informacije se lahko ekipe obrnejo na tel. št. 85-981 (Roman). Zmagovalne ekipe bodo poleg pokalov in priznanj prejele še več nagrad. Prvovrščena bo med drugim dobila možnost enodnevnega kopanja za vse moštvo v Šmarjeških Toplicah, drugovrščena ekipa se bo lahko en dan kopala v hotelu Garni Otočec.

DOBRI ŠPORTNIKI — V Ribnici so se pred kratkim pomerili športniki osnovnih šol iz Delnic, Kočevja in Ribnice na tradicionalnem 26. srečanju. Po pričakovanju so bili najuspešnejši učenci iz Kočevja, drugi so bili ribniški in tretji šolarji iz Delnic, med posamezniki je bil najboljši Marko Činkelj iz Kočevja z dvema zmagama. Na fotografiji so Kromar in Tomšič iz Ribnice ter Ličan iz Kočevja. (Foto: M. Glavonjič)

ZMAGA ROKOMETAŠEV

RIBNICA — Ribniški rokometiši so z mago nad Prulami iz Ljubljane z rezultatom 24: 21 (12:9) v finalu osvojili prvo mesto na tekmovalju za rokometni pokal Mladosti na ljubljanskem-ribniškem področju. Pri zmagovalcih sta bila najboljša strelca Mate in Fajdiga. Z mago na tekmovalju, na katerem ni igral prvotigaš Dinos Slovan, so se Ribničani uvrstili med osem najboljših v Sloveniji.

M. G.-č.

Bodo prizadeti dvakrat tepeni?

Odprto pismo ob možni ukinitvi OŠ s prilagojenim programom na Mirni

Starši otrok, ki obiskujejo osnovno šolo s prilagojenim programom na Mirni, smo že nekaj mesecev močno zaskrbljeni, vendar nimamo možnosti, da si kako drugače pomagamo, zato pišemo tole odprto pismo. Razlog naše zaskrbljenosti je v dejstvu, da si izvršni svet občine Trebnje in tudi VIO Trebnje prizadevata privarčevati nekaj denarja na račun naših otrok. Že nekaj mesecev poteka v občini akcija, da se prouči organizacija in obstoj osnovne šole s prilagojenim programom na Mirni, vse s ciljem racionalizacije (beri: privarčevanja denarja v občinskem proračunu). Ustanovljena je komisija za pripravo analize OŠ s prilagojenim programom. Komisija v okviru VIO Trebnje (predsednik te je mag. Cvetko Bunc, živinozdravnik) je dobila nalogo, da prouči obstoječo normativno ureditev, dejansko stanje v OŠ s prilagojenim programom, primerjalne podatke iz 6 sosednjih občin, sprejela pa naj bi tudi zaključke za nadaljnje delo.

Vse to je bilo opravljeno, zaključki pa so tudi: za osnovnošolsko izobraževanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju naj se tudi v bodoče ohrani obstoječa orga-

nizacija enote pri OŠ Mirna. Predlagana je ukinitve domačega varstva na Mirni, ker se ugotavlja, da bi bil z manjšimi prilagoditvami šolskih prog urejen dnevni prevoz otrok, če se zagotovi rejniški družini za dva varovanca podaljšano bivanje kot za učence osnovnih šol in spremstvo na avtobus za posamezne bolj prizadete učence na relaciji Mirna — Breza, predvsem iz oddelka za usposabljanje. Z ukinitvijo domačega varstva (internata) in zagotovitvijo navedenih pogojev bi se zmanjšalo število zaposlenih in tudi skupni stroški za okrog 13.000.000 din, po cenah iz leta 1986.

Zaskrbljuje pa nas še zaključek iste komisije, ki pravi, da si »je potrebno prizadevati, da bi že začeto delo na področju skrbi za predšolske, šolske otroke in odraslečajoče duševno prizadete mladostnike razvijali naprej. Ob tem pa naj se prouči, katera organizacijska oblika bi bila za celovito skrb najbolj ustrezna.« Ta citat je zaskrbljujoč zato, ker že naslednji materiali nakazujejo ukinitve OŠ s prilagojenim programom na Mirni.

Sprašujemo in terjamo odgovore na naslednja vprašanja: Kaj bo z obstojem OŠ s prilagojenim programom na Mirni? Ali bodo otroci premeščeni v OŠPP v Novo mesto? Ali ni cinizem »skrbeti« za otroke, ki so duševno prizadeti, s tem, da se jim ukine šola ter internat in se jih »usmerja« na avtobus? Ali je primerljivo 1,3 stare milijarde s trpljenjem otrok? Zakaj staršem ni dovoljeno sodelovanje pri odločanju? Zakaj komisija ni strokovna in zakaj je upoštevana le finančna plat, ne pa interesi otrok in staršev? Kaj pa 207. člen ustave SR Slovenije, ki govori o enakopravnih pogojih za dosego izobrazbe?

Na vsa ta vprašanja terjamo jasne odgovore, saj menimo, da smo v tej zadevi izigrani, otroci pa dodatno oškodovani in v neenakopravnem položaju do ostalih otrok. O pobudi o ukinitvi OŠPP in internata in o tem da starši nimamo možnosti uveljavljati svoje interese, bomo sprožili postopek za preverjanje ustavnosti pri ustreznem sodišču SR Slovenije.

V imenu staršev otrok OŠ PP Mirna
ANDREJ KOŽAR

ŠE JE ŽIVA — Martin Kralj z Otočca je dobil lepo nagrado, ko je izkoristil počitniški dan tako, da je pomagal očetu Volkju pri ribolovu na mostu pri gradu Otočec. Številni turisti niso mogli skriti začudenja, ko se je fantički postavil pred kameru s skoraj sedem kilogramov težkim krapom (6,90 kg) in tudi ne nad tem, da je Krka, ta naša, sicer že težko ranjena lepota, še živa. (Foto: T. Jakš)

PLAČE PO SEVNIŠKO

SEVNICA — Delegatka skupne delegacije za zbor združenega dela Joža Senica je na zadnji seji zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti sevnške občinske skupščine rekla, da želi delegacija zvedeti, kakšni so osebni dohodki voljenih in imenovanih funkcionarjev, ker se govori marsikaj. Župan Breda Mijović je odgovorila, da se je pred 4 meseci govorilo, da ima predsednica najprej 180 starih milijonov plače, nato so se že sprijaznili z domnevno višino plače od 80 do 90 milijonov. Predsednica občine ima približno tak osebni dohodek, toda v dveh mesecih skupaj, kajti zadnje je dobila z minulim delom vred 40,7 starega milijona plače. V katerem grmu neki tiči zajec, da se nenehno pojavljajo govorice o plačah funkcionarjev? Verjetno bo potem le kaj bolje, če bodo vsi vodilni v gospodarstvu in negospodarstvu položili na mizo odkrite karte. Zgled pa naj bi dali ravno funkcionarji.

ZA KABELSKO TV ŠE MOŽNOSTI

KRŠKO — Tukajšnji odbor za izgradnjo kabejske in satelitske televizije je znova povabil občane, da se odločijo za ta način sprejemanja televizijskega in radijskega signala. Do konca junija se je iz vseh treh krajevnih skupnosti prijavilo okrog 900 gospodinjstev. Odbor želi, da bi se v večjem številu kot doslej odločili za kabelsko televizijo stanovalci blokov. Predlaga, naj bi se v akcijo vključili hišni sveti, ki naj bi pridobili nove naročnike. Zadnji rok za prijavo je 15. julij.

UMRLA JE KRAKARJEVA MAMA

12. junija je umrla v Ljubljani, kjer je živela zadnja leta, Krakarjeva mama — Gozeča Nanca z Gore. Kakor mnogim Belokranjcem tudi njej ni bilo postlano z rožicami. Zemlja je bila, kot je še danes, skopa in vse delo na njej je morala opraviti ročno, saj ni imela živine. Kljub denarnim težavam ni odvrčala od šolanja Slavka in Angele, ker jima je želela boljši kruh, kakor ga je imela sama. Vselej je našla toplo besedo za vsakogar, ki je šel mimo njene hiše. Ljudi pa je bilo tod precej, saj gre tukaj steza na Smuk. S popotniki je rada pokramljala, znala se je pogovarjati s preprostimi ali učenim človekom. Sosedje

Komunalno stavbeno podjetje KOSTAK Krško, delovna skupnost skupnih služb

objavlja naslednja prosta dela in naloge:

1. knjigovodja — 1 delavka, za določen čas — 6 mesecev

2. hišnik — kurir — 1 delavec za nedoločen čas.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati naslednje pogoje: — pod 1) — ekonomska srednja šola in 2 leti delovnih izkušenj na knjigovodskih delih — pod 2) — poklicna šola ustrezne smeri, 3 leta delovnih izkušenj. Kot dodatno znanje se zahteva opravljeni izpit za kurjača parnih kotlov.

Pisne prijave naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: KOSTAK Krško, Cesta krških žrtev 11. Kandidate bodo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po poteku roka za zbiranje prijav. 569/27

Metliški godbeniki na Nemškem

Vrnili so obisk prijateljski godbi v Kleiningersheimu ob reki Neckar

Metliška mestna godba je letos od 26. do 30. junija gostovala v ZR Nemčiji pri prijateljski godbi v Kleiningersheimu. To je prijazno mesto nad reko Neckar, po kateri ladje prevažajo ljudi in tovar. Pod mestecem se spušta v strmino nepregledna širjava vinogradov. Če gledaš od prelepega gradu s čudovitega vrta, kjer so v soboto zvečer prireditev, se ti zdi, kot da si visoko zgoraj v stolpu najvišje katedrale, pod teboj pa se zdaj blatna vije reka Neckar.

Metliška godba je bila pred 12 leti že v gosteh pri godbi iz Kleiningersheima. Lansko leto pa je metliškim godbenikom uspelo povabiti prijatelje na gostovanje ob veleprireditvi Vigred v Metliki. Godbeniki iz Kleiningersheima so imeli na Vigredi koncert, nato so si ogledali znamenitosti v Metliki in njeni okolici. Bili so tudi na Plitviških jezerih, sami pa trdijo, da je bilo najlepše na Vinomerju in zidanici. Na Vinomerju so sklenili, da se bodo naslednjič videli v Nemčiji in tako so Metličani res odpovali zgodaj zjutraj v petek, 26. junija.

Da je do teh srečanj prišlo, je glavni »krivec« Ivan Kapušin, ki je kot mlad fant deloval pri mestni godbi Metlika. Poročil se je z Metličanko Milico, oba pa sta odšla na delo v Nemčijo. Kapušin se je tudi v Kleiningersheimu vključil v vrste godbenikov, kajti trobenta je bila njegova zvesta spremljevalka. Ivan ni pozabil na Metliko, saj si je tukaj uredil dom in sedaj živi v Metliki. Kadar je prišel na dopust domov, je igral z metliški godbeniki, kadar pa je bil v ZR Nemčiji pa z godbeniki iz Kleiningersheima. Tako je združil dve oddaljeni godbi: godbi, ki resda govori vsaka svoj jezik, toda združujeta ju glasba in prijateljstvo.

V Kleiningersheimu živi veliko Jugoslovancev. Z Nemci so v slogi in sožitju. Ti ljudje so pridni in delavni, zato jim tujnina ponuja odprto dlan. V tem in bližnjih mestih je tudi veliko Belokranjcev, ki tu delajo že vrsto let.

Z ladjo smo se peljali tudi v mesto Besigheim, kjer človek lahko samo občuduje najstarejše hiše, grajene iz lesa, kako so se ohranjene. Zdi se mi, da je bila občinska hiša grajena leta 1459, leta 1977 pa so jo preuredili v občinsko stavbo.

Metličani so v Gr. Ingersheimu na ribiški veselici imeli dveurni koncert, nato pa so še dve uri igrali domačini. Ob koncu sta združeni godbi z okoli 70 godbenikov pod taktirko metliškega in kleiningersheimskega kapelnika odigrali dve skladbi. Ljudje pod platneno streho, kjer se je vse skupaj odvijalo, bilo jih je kakih 900, so bili navdušeni.

Največje navdušenje je bilo ob pesmi, pri kateri metliški godbeniki tudi pojejo. Ploskanju ni bilo ne konca ne kraja. Nemški godbeniki so prosili Metličane, naj jim priskrbijo note te prijetne pesmi. Besedilo so jim morali kar tam napisati, saj so si nekateri melodijo že zapomnili.

V soboto ob 10. uri je metliške godbenike sprejel mestni župan g. Martin Mayer ter jih pozdravil. Obenem pa so si godbeniki izmenjali darila.

Metličani so s seboj povabili tudi predsednika svoje občinske skupščine Staneta Bajuka pa Tonija Gašperiča in nekaj starejših, sedaj neaktivnih godbenikov. Slednji se zaradi zadržanosti povabilu niso mogli odzvati. Z njimi je bil tako le dolgoletni član godbe Tone Šlobodnik. Med drugim si je ogledal veliko kmetijo, na kateri

imajo 40 krav molznic in 40 telet vseh starosti in velikosti. Kar verjeti ni bilo, da se na tej kmetiji ne prične delo že pred 8. uro zjutraj. Vse imajo mehanizirano, je povedal gospodar, zato je v hlevu vse postorjeno v picli uri.

Ljudje, ki so nas sprejeli v svoja stanovanja, so bili gostoljubni, trudili so se, da bi nas razumeli, kajti večina mladih se uči angleško, tako so se spoznavali z znanjem angleščine. Nekaj tudi z znanjem šolske nemščine. Vse skupaj, razen Ivana, Milice in Slavka Bezka, ki je bil povsod tudi glavni prevajalec, nas še danes bolj roke in noge od preveč »govorjenja«.

Predsednik godbe iz Kleiningersheima je podaril metliškim godbenikom vinsko trto, posajeno v loncu, s pripombo, naj jo posadijo in kadar pridejo oni v Belo krajino, bodo pili vino te trte. Metličani so se znašli in predlagali: ko bo ta trta polno rodila, bodo poleg svoje metliške črnine izvažali še vino nemške trte.

Ob slovesu so si zaželeli, da bi še vnaprej ostali prijatelji. Največja želja Metličanov je, da se naslednjič vidijo v Metliki, v prijazni Beli krajini.

Alenka Mežnaršič
Levstikova 12
68330 Metlika

Krupa požira denar

Razmere se prepočasi izboljšujejo

Nesreča s polikloriranimi bifenili (PCB) v Iskrini tovarni kondenzatorjev v Semiču je zaradi dolgotrajne zastupljenosti okolja in zaradi približno pet tisoč potencialno zdravstveno ogroženih Belokranjcev presešla raven lokalne nesreče: reka Krupa, v katero so izlili PCB, je postala grozljivo opozorilo slovenski javnosti. A še štiri leta po tej nesreči se razmere na tem območju še vse prepočasi izboljšujejo.

Vzrok za to je predvsem denar: predvidena akcija za ublažitev posledic nesreče, predvsem za zdravje, ni mogla prav steži zaradi preskromnih sredstev. O tem so razpravljali tudi na zadnji seji komisije za varstvo okolja slovenske skupščine, na kateri so podprli program zdravstvenovarstvenih ukrepov, vendar pa so tudi opozorili na pomanjkljivosti pri odpravljanju posledic.

Sicer pa so dozdaj za ozdravitev tega območja porabili že več kot tri milijarde dinarjev — in to predvsem za postavitev odlagališča za PCB, za uvajanje nove tehnologije v Iskrini tovarni kondenzatorjev in za gradnjo novega vodovoda. Denarne težave hranijo tudi posamične raziskave na terenu in zdravstvene preglede ljudi.

Zato je dr. Dušan Plut pred kratkim predlagal, naj bi belokranjsko nesrečo uvrstili med tiste, ki zahtevajo sofinanciranje iz republiškega solidarnostnega sklada. Ustanovili naj bi poseben sklad za odpravljanje posledic

nesreče. Dr. Plut prav tako predlaga, naj bi sproti, sistematično in celovito ugotavljali in odpravljali vsebnost PCB v okolju in v ljudeh. Javnost in prizadete prebivalce pa je treba celovito in redno obveščati tako o izsledkih analiz vode in rib kot o njihovem zdravstvenem stanju.

Dr. Dinko Leskošek pa je na seji komisije za varstvo okolja slovenske skupščine povedal, zakaj še niso začeli zdraviti z metodo izplavljanja približno 40 prebivalcev Semiča in delavcev Iskrine tovarne, pri katerih so ugotovili največjo vsebnost PCB. To je namreč zelo zahtevno zdravilno, ki terja vsakodnevno večurno sanjevanje pri temperaturi 60 in več stopinj Celzija. To traja kakih 30 dni in ne daje vselej želenege. Zato so se v zdravstvenih krogih odločili za ponovne preiskave ogroženih ljudi, posebno njihovih kromosomov. Šele ko bodo znani izsledki teh raziskav, se bo zdravstveni konzilji odločil, če bo takšno zdravljenje potrebno ali ne.

V vsakem primeru je Krupa postala velika šola za ekološko stremitev naše družbe. V Sloveniji smo se zaradi te nesreče že odločili prepovedati nadaljnjo uporabo PCB, a ne gre le za gospodarsko plat zadeve in tudi ne le za finančno: zdravstvene posledice so nedvomno tiste, ki najbolj glasno opozarjajo na vso nevarnost nespametnih iger z našim okoljem.

MARIJA FRANČEŠKIN (po Delavski enotnosti)

IZVIR KRUPJE — Za zmeraj zastupljen največji predvideni vir pitne vode v Beli krajini?

pisma
in
odmevi

GOK ČRNOMELJ

DO »GOK« ČRNOMELJ
Delavski svet delovne organizacije in
delavski svet TOZD OBRT

razpisujeta
dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi za
4-letni mandat

I. direktorja delovne organizacije II. vodja temeljne organizacije OBRT

Kandidata morata poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
Pod I.: da ima visoko, višjo ali srednjo izobrazbo gradbene, lesne, strojne ali ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj na vodstvenih delih.
Pod II.: da ima visoko, višjo ali srednjo izobrazbo strojne, lesne, gradbene ali temu sorodne smeri in 5 let delovnih izkušenj na vodstvenih delih.

Drugi pogoji pod I. in II.:
— da ima pozitiven odnos do samoupravljanja in socialistične družbene ureditve, da je moralno neoporečen, da ima sposobnost za organizacijo dela ter poslovnih in medčloveških odnosov;
— ob imenovanju mora kandidat za direktorja DO predložiti program dela za uresničitev srednjeročnega plana DO, kandidat za vodjo TOZD pa predložiti program razvoja temeljne organizacije.

Za direktorja DO in vodjo temeljne organizacije ne more biti izbrana oseba, za katero veljajo zadržki, navedeni v 511. členu zakona o združenem delu.

Pisne prijave kandidatov z dokazili o izpolnjenih pogojih sprejemata razpisna komisija delovne organizacije in razpisna komisija TOZD OBRT v 15 dneh po objavi razpisa. O izidu izbire bomo kandidate pisno obvestili v 7 dneh po izbiri. Sklep o izbiri bo sprejet v 30 dneh od dneva poteka razpisnega roka.

572/27

novoles

Lesni kombinat Novo mesto — Straža n.sol.o.
TOZD Sigmat Brestanica

Komisija za delovna razmerja TOZD Sigmat objavlja prosta
dela in naloge:

- 1) samostojni tehnolog (1)
- 2) kalkulanta (1)
- 3) izvajalec za projekte (1)
- 4) samostojni ključavničar (11)
- 5) orodjar specialista (1)
- 6) ključavničar I (1)
- 7) varilec I (1)
- 8) ključavničar — pripravnik (1)
- 9) čuvaj poliestera II (1)

Pogoji:
— pod št. 1: visoka izobrazba, VII. st., strojne stroke, tehnološke smeri, aktivno znanje enega tujega jezika, 3 leta delovnih izkušenj, poizkusno delo 90 dni;
— pod št. 2: višja šola, VI. st. strojne stroke, 5 let delovnih izkušenj, poizkusno delo 60 dni;
— pod št. 3: srednja šola, V. st., strojni tehnik, 5 let delovnih izkušenj, poizkusno delo 60 dni;
— pod št. 4: poklicna šola, IV. st., ključavničar, 5 let delovnih izkušenj, poizkusno delo 60 dni;
— pod št. 5: poklicna šola, IV. st., orodjar, 5 let delovnih izkušenj, poizkusno delo 60 dni;
— pod št. 6: poklicna šola, IV. st., ključavničar, 2 leti delovnih izkušenj, poizkusno delo 45 dni;
— pod št. 7: poklicna šola, IV. st., varilec, 2 leti delovnih izkušenj, poizkusno delo 45 dni;
— pod št. 8: poklicna šola, IV. st., ključavničar;
— pod št. 9: končana osnovna šola, 3 mesece delovnih izkušenj, poizkusno delo 60 dni.

Kandidati naj pošljejo pisne vloge z dokazili o izpolnjenih pogojih v roku 8 dni po objavi na naslov: NOVOLES TOZD Sigmat Brestanica, Cesta prvih borcev 20, 68 280 Brestanica. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po izteku prijavnega roka. 561/27

AB PROIZVODNJA IN TRGOVINA Agraria BREŽICE N. SOL. O.

Proizvodnja in trgovina AGRARIA
export — import Brežice

Razpisna komisija
razpisuje
prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA — DIREKTORJA DO

Kandidati za ta dela in naloge morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:
1. visoka ali višja izobrazba agronomske, ekonomske ali pravne smeri,
2. pet let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih od tega vsaj dve leti na področju branže agroživilstva.
Nastop del 1. 1. 1988.
Pisne prijave naj kandidati vložijo v roku 20 dni po dnevu objave na razpisno komisijo Agraria Brežice, Sentlenart 72, Brežice.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po poteku roka za vložitev pisnih prijav. 562/27

tedenski koledar

Četrtek, 9. julija — Veronika Petek, 10. julija — Amalija Sobota, 11. julija — Olga Nedelja, 12. julija — Mohor Ponedeljek, 13. julija — Henrik Terek, 14. julija — Jelena Sreda, 15. julija — Vladimir Četrtek, 16. julija — Dan tankistov

LUNINE MENE
11. julija ob 4.34 — ščip

kino

BREŽICE: 10. in 11. 7. ameriški igrani film Mlada lady Chatterly. 12. in 13. 7. angleški film 1984. 14. in 15. 7. italijanski film Cindy. 16. in 17. 7. ameriška komedija Hana in njene sestře.

službo dobi

Sprejem ključavničarja ali delavca za pričetve. Ključavničarstvo — Cvetko Šmajdek, Drska 19, Novo mesto. (3390-SL-27)

stanovanja

ENOSOBNO stanovanje ali garsonjero iščem v Novem mestu. Tel. 21-461, dopoldan od 7. do 13. ure. (3401-ST-27)

DVOINPOLSOBNO stanovanje v Novem mestu prodam. Informacije na tel. (068) 22-889. (3469-ST-27)

ENO ali **DVO**SOBNO stanovanje v Novem mestu ali okolici najamem za obdobje treh let. Ponudbe pod šifro »POŠTEN PLAČNIK«. (3438-ST-27)

motorna vozila

Prodaj Z 750 S, letnik 78. Informacije: Ljuba Sukovič, Mirna peč 19 (popoldan). (P-27-14-MO)

ZASTAVO 750, registrirano do marca 88, prodam. Miro Povše, Vrhek 29a, Tržišče. (3533-MV-27)

ZASTAVO 750, letnik 1977, prodam. Cena po dogovoru, ogled vsak dan, popoldne. Anton Zidar, Male Dole 11, Šentvid pri Stični. (pol-MV-27)

ZASTAVO 750, karambolirano, prodam. Motor, nov še v garanciji, ogled v nedeljo. Ravnikar, Šentrupert, tel. 40-249. (P27-12-MO)

Z 101, letnik 1986, prodam. Tel. 24-572. (3535-MV-27)

FW, letnik 1975, cena po dogovoru, ugodno prodam. Dušan Kunšek, Orešje 26, Sevnica. (pol-MV-27)

JUGO 45 L, letnik 1986, zelo ohranjen, prodam. Tel. (068) 81-979 ali 81-272. (pol-MV-27)

KUPIM prednja leva vrata za zastavo 101, rabljena. Tel. 71-381. (pol-MV-27)

JUGO 45, letnik dec. 81, z dodatno opremo, prodam. Tel. 61-250. (pol-MV-27)

ZASTAVO 101, letnik 79, ugodno prodam. Tel. (068) 62-108. (pol-MV-27)

ZASTAVO 750, letnik 1979, obnovljen, prodam. Tel. 23-290. (3503-MV-27)

GOLF JGLD S — diesl, letnik 1985, prodam. Milan Krošelj, Zg. Blanca 49, tel. 77-064. (3509-MV-27)

R-4, letnik 78, prodam. Bricej, Bereča vas 28, tel. 21-722 int. 48 med 7. in 8. uro.

101 L, letnik 1982, prodam. Janez Zupet, Škocjan 13. (3517-MV-27)

ZASTAVO 750, letnik 81, in čoln z motorjem maestral 18 prodam. Jože Stanič, Oražnova 21, Kostanjevica. (3518-MV-27)

126 P, letnik 1976, generalno obnovljen, prodam za 65 SM. Tel. 24-046. (P27-10-MO)

R 4, letnik avgust 1983, prodam. Informacije na tel. 24-543. (3527-MV-27)

Z 101, letnik 1976, obnovljena, in kolo na 5 prestav prodam. Tel. 21-970. (3523-MV-27)

R 4 TLS, letnik 1981, in rjav kombiniran otroški voziček prodam. Tel. 33-290 od 19. do 20. ure. (3529-MV-27)

ČRNOMELJ: 9. 7. ameriška risanka Neustrašni Popaj. 9. in 12. 7. ameriški akcijski film Divji otok. 10. 7. ameriški film Volčja družina. 12. 7. ameriški film Svet seksa. 14. 7. ameriški akcijski film New York 1987. 16. 7. ameriški film Nostradamus.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 9. 7. ameriški film Weekend groze. 10. 7. (ob 11. uri) matineja — ameriški risani film Heidi. Od 10. do 12. 7. ameriška ljubezenska drama Star 80. Od 15. do 16. ameriški fantastični film Iskanje v vesolju.

SEVNICA: 9. 7. ameriški pustolovski film Rjovenje. 12. 7. ameriški akcijski film Tam, kjer reka potemni. 16. 7. ameriška komedija Profesorji so pozoreli.

TREBNJE: 11. in 12. 7. ameriška komedija St. Elmo's Fire.

dobro ohranjen, ugodno prodam. Peter Rozman, Gor. Globodol 19. (3419-MV-27)

126 P, letnik 82, prodam. Tel. 84-711. (3426-MV-27)

RENAULT 14 TL, zelo dobro ohranjen, prodam. Tel. (068) 22-060. (3468-MV-27)

126 P, letnik 1977, registriran do marca 88, prodam ali zamenjam za Z 750. Jože Jaklič, Telčice 4, Škocjan. (3475-MV-27)

Z 750, letnik november 81, prodam. Janko Radenović, Levstikova 9, Metlika. (3473-MV-27)

GOLF D, letnik 1985, in bukova drva (hlodovina) prodam. Tel. 85-048. (3472-MV-27)

SPAČKA, voznega, registriranega, obnovljenega, ugodno prodam. Tel. 22-221. (3471-MV-27)

OPEL manto 1,6, letnik 72, in ZASTAVO 750, letnik 79, prodam. Franc Jerman, Jelše 3, Otočec. (3470-MV-27)

TOMOS APN 4, generalno obnovljen, prodam. Informacije na tel. (068) 22-889. (3469-MV-27)

TOMOS 15SLC, generalno obnovljen, ugodno prodam. Možno obročno odplačevanje. Resnik, Birčna vas. (3477-MV-27)

Z 750, letnik 1985, registrirano do junija 1988, prodam. Stane Jurak, Gor. Kamence 27, Novo mesto. (3460-MV-27)

MOTORNO KOLO 15 SLC prodam. Lavrič, Dol. Straža 62, tel. 85-322. (3482-MV-27)

MOPEL T-12, generalno obnovljen (kot nov), 5 prestav, prodam. Novo mesto, tel. 24-870 (popoldan). (3461-MV-27)

ZASTAVO 101 e, letnik 81, 40.000 km, registrirana do aprila 88, prodam za 1.800.000 din. Vlado Šurbek, Županičeva 17, Brežice. (3462-MV-27)

R 18, letnik 1980, prodam. Aš, Straza 7, tel. (068) 84-575. (P27-9-MO)

JUGO 55, letnik 85, prodam. Ivo Dominič, Šmarješke Toplice n.h. (3466-MV-27)

TORI ugodno prodam. Tel. 25-005. (3480-MV-27)

VISO SUPER E, letnik 1982, garažiran, dobro ohranjen, prevoženih 31.000 km, prodam. Tel. 79-109, Brestanica. (pol-MV-27)

126 P, registriran do 1988, prodam. M. Kozine 13, popoldan, tel. 22-608. (3485-MV-27)

DIANE 6, letnik 1980, 93.000 km, prodam. Informacije na tel. (068) 42-042. (3489-MV-27)

ZASTAVO 750, letnik 78, obnovljen, registriran do maja 88, prodam. Plantan, Veliki Podlujben 1. (3484-MV-27)

ZASTAVO 101, letnik 1977, neregistrirano ugodno prodam. Tel. 27-796 (popoldan). Prodaj tudi dele za dyano 6: dve gumi s platišči, dvojna vrata, zadnji desni blatnik, prvi levi blatnik, ključavnice za vrata, vse zelo ohranjeno. (3449-MV-27)

JUGO 55, letnik 85, in harmoniko (klavirsko), 80 basov, prodam. Tel. 42-488. (3450-MV-27)

JUGO 45, letnik 85, prodam. Tel. 65-110. (3453-MV-27)

LADO karavan, letnik 82, registriran do marca 88, prodam. Vjanko Blatnik, Sadinja vas, Dvor pri Žužemberku. (3458-MV-27)

ZASTAVO 750, letnik 84, prodam. Franc Praznik, Dobruška vas 25, Škocjan. (3459-MV-27)

ZASTAVA 750, letnik 79, 40.000 km, karambolirano, prodam. Tel. 21-141. (3498-MV-27)

126 P, letnik 1980, registriran do junija 1988, prodam. Tereziya Drab, Konec 7 pri Podgradu. (3428-MV-27)

Z 101, v voznem stanju, prodam za 65 SM. Prodaj tudi BCS kosilnico. Gomila 5, Šentjernej. (3430-MV-27)

KIPER kason s šasijo, pomožno šasijo od TAM-a 125 in ostale dele prodam. Rokavec, Dol Ponikve 17, Trebnje. (3432-MV-27)

Z 126 P, letnik 81, ohranjen, prodam. Tel. (068) 20-254. (3496-MV-27)

Z 750, letnik 1983, prodam. Jože Trbanc, Dolenje Dole 19, Škocjan. (3433-MV-27)

R 4, letnik 1979, ugodno prodam. Tel. (068) 52-066 (popoldan).

Osební avto wartburg, šivalni stroj bogat, star eno leto, in diatonično harmoniko prodam. Ludvik Saje, Šentjurij 13, Mirna peč. (3444-MV-27)

SKODO, letnik 1980, prodam. Hočevar, Grmovlje 21. (3446-MV-27)

AUDI 80 L, letnik 73, prodam. Tel. 25-825. (3494-MV-27)

prodaj

CANON FD, popolnoma nov (nereabljeno) foto zoomobjektiv 1:4/80-200, s torbico, prodam. Cena 300.000 din. Informacije na tel. (068) 71-433, dnevno med 20. in 21. uro. (ček-70/87)

ELEKTRONSKO HARMONIKO hohner prodam. Tel. 61-207 (dopoldan) ali 67-478 (popoldan). (3412-PR-27)

VEČJO količino gajb prodam. Rozman, Vrhpeč 17, Mirna peč. (3413-PR-26)

STIRI KRAVE, sivorjave pasme, stare od 2 do 5 let, in skoraj nov molzini stroj prodam. Milan Lončar, Žurkov dol 8, Sevnica, 68290. (P27-2MO)

KOZE, sanske, z mlekom in plemenske mladiče, lahko posamezno, ter APN 6, letnik 1986, prodam. Robert Zupančič, Buševa vas 13, Cerklje ob Krki. (P27-3MO)

NOV MOTOR za čoln 3,5 KM TOMOS prodam. Tel. (068) 52-421, od 20. do 22. ure. (3398-PR-27)

HRASTOVE plohe in deske, dve kravi in hlevski gnoj prodam. Nagelj, Smolenja vas 22, tel. 27-807. (3392-PR-27)

RAZTEGLJIV KAVČ, dva fotelja, tabure (rumen žamet) ter črno klubsko

globtour

novi mesto
☎ 25-125, 25-789

mizico ugodno prodam. Tel. (068) 82-004, po 18. uri. (P27-1MO)

HARMONIKO weltmeister 48, basno, nujno prodam. Franc Zagorec, Javorovica 13, Šentjernej, 68310. (3406-PR-27)

SEDEŽNO GARNITURO pingvin, odlično ohranjeno, prodam po polovični ceni. Vojko Strmolec, Mirna 156, tel. 47-258. (3397-PR-27)

ZASTEKLJENA OKNA, peč za kopalnico, kad, lijak in skrinjo gorenje prodam. Tel. 85-381. (3408-PR-27)

ČRNO BELI televizor gorenje ugodno prodam. Cesta oktobrskih žrtev 28, Šentjernej. (pol-PR-27)

COMMODORE 64 (računalnik) in ČB televizor zelo poceni prodam. Tel. (086) 89-188. (pol-PR-27)

Poročno obleko št. 38 prodam. Vidic, Dilančeva 13, (ček 72/87)

DIATONIČNO HARMONIKO ugodno prodam. Tel. (068) 51-396. (3532-PR-27)

ŠOTOR, nov, za 6 oseb, prodam za 15 SM. Tel. 56-707. (3525-PR-27)

BH 8 in nekaj vrat in oken prodam. Tel. 27-810. (3522-PR-27)

NOV MINI STOLP SAAba, 2 x 40 W, prodam za 32 SM. Tel. 25-325. (3519-PR-27)

Starejšo dobro ohranjeno spalnico, ČB TV Gorenje in manjši regal ugodno prodam. Tel. 21-928 ali 21.817. (3516-PR-27)

Dobro ohranjeno klavirsko harmoniko, 16 bas., ugodno prodam. Majda Zgonec, Stara vas 46, Škocjan. (3512-PR-27)

NOVO notranjo kompletno električno omaro, 24 varovalk, ura, števec, novo kompletno nemško strešno okno 114x118, oljni gorilnik CALOMAT za centralno kurjavo (garancija 12 mesecev) in črpalko BOSCH prodam. Ilič, Jurčičeva 12, Novo mesto. Tel. 23-579. (3507-PR-27)

GAŠENO apno prodam. Jože Slane, Čurije 23 a, Metlika, tel. 58-667. (3508-PR-27)

ČB TV jasna, ekran 44, star 13 mesecev, prodam. Tel. (068) 81-701 (popoldan). (pol-PR-27)

TRI okna, 120 x 140, z roletami, po ugodni ceni prodam. Tel. 84-622, Murn, Podgora 6, Straža. (3467-PR-27)

300-litrski betonski mešalec, dve strešni okni in 2000 kom. betonske strešne opeke prodam. Tel. 21-224. (3492-PR-27)

OSTREŠJE HIŠE 16 x 9, hrast plohe, kombi plošče (50 m²), 5 cm, po zelo ugodni ceni prodam. Rus, Meniška vas, Dol. Toplice. (3422-PR-27)

ŠOTOR »Rab«, za pet oseb, prodam. Tel. 27-775. (3429-PR-27)

TRI mesece star TV ugodno prodam. Ključite na tel. 27-792, od 18. ure dalje. (3311-PR-27)

STOLP sansui, zvočniki 2 x 90 W z deklaracijo, cena 45 M, prodam. Tel. 23-164. (3434-PR-27)

NOV pralni stroj in francosko posteljo prodam. Tel. (068) 26-762. (3435-PR-27)

Tri sadne mline, na motorni pogon in dva ročna mlina za grozdje, prodam. Anton Golob, Selo 3, Šentjernej. (3447-PR-27)

PLANINSKE ČEVLJE san marco, št. 43, nerabljene, prodam. Tel. 44-609, popoldan. (3451-PR-27)

VHS videokorder Orion prodam za 55 SM. Alojz Kastelic, Dol. Ponikve 29, Trebnje, tel. 44-431, od 7. do 8. ure zjutraj. (3487-PR-27)

HLADILNIK, 170-litrski, rabljen, ugodno prodam. Tel. 24-145. (3488-PR-27)

Skobelní stroj (poravnalka) prodam. Tel. 44-082. (3490-PR-27)

KRAVO, brejo 7 mesecev, s četrtim teletom, prodam. Ivan Hrovatič, Igelnik 7. (3418-PR-27)

MOTOR za čoln 4,5, nov, prodam. Informacije: (068) 25-952. (3415-PR-27)

Tenis v Radencih
— plačilo v obrokih

posest

V Novem mestu, Bučna vas, prodam hišo v tretji fazi. Šifra »BREZE«. (3403-PO-27)

PRODAJ 60arovnjive v Mirni peči. Naslov v upravi lista. (3409-PO-27)

GOZD, 1/4 ha, blizu Vel. Malenc, ugodno prodam. Ponudbe pod šifro »1987«. (pol-PO-26)

VINOGRAD (25 arov) na Vinjem vrhu prodam. Hočevar, Grmovlje 21, Škocjan. (3446-PO-27)

V **NOVEM MESTU** ali bližnji okolici kupim dograjeno ali nedograjeno hišo. Ključite na telefon (068) 23-966, od 15. ure dalje. (PO-3528-27)

V **SEVNICI**, ob glavni cesti Sevnica—Krško, prodam v obrtniški coni starejšo hišo 13 x 14 m z okoli 1.000 m² vrta, zelo primerno za vsako obrt. Ponudbe na telefon (064) 77-283 vsako sredo od 18. — 19. ure. (PO-27-13MO)

razno

STAREJŠA upokojenka grem dobri ljudem v pomoč za hrano in stanovanje. Naslov v upravi lista. (RA-3431/27)

prekllici

FRANCIJANA PAVLOVIČ prekllicuje vse žaljive besede, izrečene Antonu in Pavlu Ivačič iz Armeškega št. 27, Brestanica, in se zavezuje pravkar navedena v bodoče pustiti na miru. (P-27-11MO)

ANA BUČAR, Muhaber 23, opozarjam PETRA BUČARJA, da mu prepovedujem vsakršno prodajo premoženja in nepremičnin. (3457-PK-27)

čestitke

Ljubemu možu, atu in staremu atu **FINK IVANU** iz Kočevskih Poljan iskreno čestitajo za njegov 50. jubilej. Žena in otroci z družinami.

obvestila

PIŠČANCE, bele in rjave, stare 6 tednov, prodam. Knafelec, Na tratih 8, Zhaba vas. (3445-OB-27)

Cenjene stranke obveščam, da bo frizerski salon »DANICA« na Dvoru zaprt od 13. do 30. julija 1987 zaradi letnega dopusta. (3455-OB-27)

PRODAJAL bom rjavo bele in grahaste piščance, stare 3 tedne, v soboto, 11. julija, in v nedeljo, 12. julija 1987. Jože Jeršin, Račje selo, Trebnje, tel. 44-389. (3478-OB-27)

Cenjene stranke obveščam, da bo FOTO atelje zaprt od 13. julija do 31. julija 1987 zaradi letnega dopusta. Se priporočila Lujo Hercigonja, Ragsavska 1, Novo mesto. (3479-OB-27)

SPOŠTOVANE stranke obveščam, da bo el. mehanična delavnica za previjanje el. motorjev, Ivan Priselač, Drska 64, zaprta zaradi letnega dopusta, in sicer v času od 10. 7. do 30. 7. 1987. Se priporočamo. (OB-3506-27)

GOSTIŠČE HENČKOV DOM

pričenja z 9. julijem

DNEVE SRBSKE KUHINJE

ob originalni srbski narodni muziki. Vljudno vabljeni!

264/27

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega najdražjega atija

IVANA LENARČIČA

iz Velikih Brusnic 53, roj. 27. decembra

Od 19. do 25. junija 1987 so v brežiški porodnišnici rodile: Maja Pavlov iz Rogatca — Denisa, Mojca Kramp iz Sevnice — Jureta, Bernarda Vrtačnik iz Radne — Tjaša, Majda Kodrič iz Mrtvic — Uroša, Iva Dugandžič iz

Šenkovca — Marijo, Ana Tičar iz Krškega — Jureta, Bernarda Kerin iz Malega Trna — Martino, Ljiljana Šimunič iz Zdencev — Petro, Breda Pleterski iz Kremena — Petro, Darja Grm iz Žurkovega dola — Sebastijana, Damjana Možic iz Boštanja — Boštjana, Katarina Klenovšek iz Rožnega — Lidijo, Jožica Gramec iz Globočič — Darjo, Brankica Cvetko iz Brdovca — Hrvoja, Jasenka Rostohar iz Brežic — Jerneja. Čestitamo!

**TRIKON NAJBOLJŠI
KOČEVJE** — Na petem občinskem tekmovanju gasilskih enot civilne zaščite, ki je bilo pred kratkim, je sodelovalo 17 ekip iz krajevnih skupnosti, organizacij združenega dela in občinske gasilske zveze. Štele so po 9 članov, tekmovale pa so v tridelnem napadu (suha izvedba) in pravilni izbiri gasilskega aparata.

Najboljša je bila ekipa Trikona, ki je osvojila prehodni pokal. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa LIK, na tretje pa ekipa Avta. Na svečanosti ob tej priložnosti so podelili še priznanja zaslužnim posameznikom. Zlati znak civilne zaščite, ki ga podeljuje republiški sekretariat za ljudsko obrambo, je prejel dr. Miha Petrovič, član občinskega štaba CZ.

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža, očeta, dedka, brata, strica, tasta in svaka

KARLA ŽIBERTA

vlakovodje v pokoju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in sodelavcem, ki ste ga obiskovali v času bolezni, ga pospremili na njegovi zadnji poti, izrekli sožalje, darovali cvetje ali drugače pomagali. Posebna hvala ŽTP — Sekcija za promet Novo mesto, Juričevim in Kelčevim, govornikom tov. Bojancu in tov. Ivkoviču, pevskemu zboru iz Šmihela ter g. duhovniku za opravljen poslovilni obred.

Žalujoči: žena Angelca, sinova Drago in Marjan z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po težki, zahrbtni bolezni nas je v 67. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče in dedek

FRANC ZAKŠEK

s Senovega, Rudarska 19

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so sočustvovali z nami, darovali cvetje in pokojnika pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo LD Senovo a poslovilni obred in poslovilne besede. Prav tako se zahvaljujemo govorniku KS Senovo in gospodu župniku.

Žalujoči: vsi njegovi

Vedno je sijalo obličje tvoje, minila tvoja pot, težko bilo se je ločiti, a solze vse, ves jok je bil zaman.

ZAHVALA

Prekmalu me je zapustil ljubi in neopozabni mož

ŽAN KLEVIŠAR

iz Novega mesta

Zahvaljujem se vsem sorodnikom in sosedom, prijateljem za vsa stransko pomoč. Iskrena hvala organizaciji ZB, godbi, pevcem za zapete žalostinke, tov. Murnu za poslovilne besede pri odprtem grobu. Vsem še enkrat hvala.

V globoki žalosti: žena Dragica in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 72. letu zapustil naš dragi mož, oče, dedek, brat, tast in stric

STANKO STARIHA

iz Bušnje vasi 31

Zahvaljujemo se vsem, ki ste sočustvovali z nami in nam v težkem trenutku priskočili na pomoč. Zahvaljujemo se za darovano cvetje, izrečeno sožalje, govornikom, pevcem, zastavonošem, gasilcem, župniku in vsem, ki ste se v tako velikem številu poslovilili od njega. Lepa hvala.

Žalujoči vsi njegovi

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustil naš dobri oče, stari oče in stric

JOŽE STRASBERGER

iz Cesarjeve ul. 37

najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem za pomoč, izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in spremstvo na zadnji poti. Posebna zahvala zdravniku in strežnemu osebju pljučnega oddelka bolnišnice, DO Labod, pevcem za zapete žalostinke in gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoči: hčerka z družino in ostalo sorodstvo

Solze, žalost, bolečina te zbudila ni, tiha, nema je gomila, kjer počivaš mirno ti.

4. julija sta minili žalostni dve leti, polni bolečin in praznine v naših srcih, odkar nas je zapustil naš ljubljeni mož in očka

JOŽE BOLTLES

iz Gaberja pod Gorjanci

Hvala vsem, ki mu darujete cvetje, prižigate sveče ali se ga kakorkoli spominjate.

Žalujoči: žena Albina in vsi njegovi

ZAHVALA

V 37. letu starosti nas je zapustila naša draga žena, mama, sestra in teta

MARIJA KLOBUČAR

URŠNA SELA 136

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sovaščanom in znancem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi tov. Fonu za poslovilne besede, pevskemu zboru Ruperč vrh in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči vsi njeni

ZAHVALA

Teško je spoznanje, da smo ostali sami. Sledovi tvojih pridnih rok, tvoja dobrota in iskrena ljubezen do nas bo večno živela.

Komaj je dopolnil 56 let, že nas je mirno in tiho, kot je bilo njegovo življenje, zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

ANTON SIRK

iz Dobravice 21 pri Šentjerneju

iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in znancem za podarjene vence in cvetje, izrečeno sožalje ter vso pomoč, ki ste nam jo nudili v teh težkih trenutkih. Zahvaljujemo se tudi godbi iz Šentjerneja, IMV TOZD Podgorje, govorniku za ganljive besede, Iskrí TOZD Hipot ter gospodu kaplanu za lepo opravljen obred. Hvala tudi vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči vsi njegovi

Sejal ljubezen si med brati, ljubezen žel v žrtvi zlati; pretesen bil bi slednji grob za tvoj premnogi polni snop.

V SPOMIN

9. julija mineva pet let, odkar nas je zapustil naš dragi mož in očka

MARTIN KERN

iz Škocjana

Hvala vsem, ki se ga še spominjate.

Vsi njegovi

V SPOMIN

10. julija minevajo tri žalostna leta, odkar se je od nas za vedno poslovil naš ljubljeni mož in atek

JOŽE ŠUŠTARIČ

iz CERKVIŠČ

Teško je spoznanje, da te ni več med nami, toda v naših srcih boš vedno živel. Iskrena hvala vsem, ki postojite ob njegovem prebranem grobu, mu prižigate svečke ter nanj obujate spomin.

Žalujoči: vsi njegovi

Tiho si odšel od nas, v tvoji hiši ostala je praznina, a v srcih naših globoka bolečina.

ZAHVALA

V 32. letu nas je zapustil naš dragi sin in brat

ALOJZ TURK

iz Grčaric 39

Najlepše se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in v tako velikem številu spremili našega dragega sina in brata v njegov prerani zadnji dom. Posebno se zahvaljujem bratu Ivanu, sestrični Štefki Okoren, družini Smoljč iz Grčaric in družini Smoljč iz Ribnice. Sestri Micki iskrena hvala, da je mojega sina Lojza tako lepo sprejela v svoj dom. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: mami z možem, brata Sašo in Milenko Lesce pri Bledu

Skrb, delo in trpljenje, draga mama, vaše je bilo življenje. Kako zelo nam manjkate vi, povsod vas iščejo naše žalostne oči.

ZAHVALA

Z bolečino v srcu smo se poslovili od skrbne mame, stare mame, sestre in tete, 67-letne

ANČKE MRGOLE

roj. Ržen, iz Klenovika 35

Ob bolečini in prerani izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami in nam vsestransko pomagali, darovali vence in cvetje ter izrekli sožalje. Zahvaljujemo se DO IMV, MO, Krka-TOZD Izolacije za podarjene vence in denarno pomoč. Posebno se zahvaljujemo sosedom Debevcem, Mikčevim iz Srednjega Lakenca ter Klemenčevim iz Radovlje. Prav lepa hvala g. župniku za spremstvo od domače hiše, za lepo opravljen obred in nagovor. Vsem še enkrat najlepša hvala, ker ste pokojno mamo spremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti.

Žalujoči: sin Peter, Tone, hčerke Martina, Tončka, Anica, Majda in Marica z družinami ter brat Jože

FRANC ŠMAJDEK

»Turizem ni le gostinstvo, ampak celotno gospodarstvo in vsa družba. Vsi bi se morali truditi, da bi bila naša dežela lepša in si prizadevati, da bi skrb za turizem prešla v narodovo kulturo. Dokler večina ne bo razmišljala tako, se zaletavamo z glavo skozi zid, ko želimo potegniti naprej naš turistični voz. Turizem mora nuditi vse najboljše, a res najboljše, kajti gost pričakuje, da se bo imel bolje kot doma. Zato morajo turistični delavci skrbeti za neštete drobne stvari, ki naredijo turistično ponudbo dobro.« meni Franc Šmajdek.

V takih ocenah ni čisto nič vsiljiv ali razkošen z iluzijami o po-

Prav v veselju s poklicnim delom je najbrž črpal moč, da je po službi še posedel ob knjigah in znanju trgovskega pomočnika dodal še visokošolsko. Zaradi delovnega zadovoljstva, verjetno, si služi kruh na Otočcu že prek 25 let. V tem času se mu je delo spreminjalo po obsegu in vsebini in vsako mu je razkrilo v nečem novo plat gostinstva in turizma. Tako bogat s spoznanji in izkušnjami pravi, da je Otočec za vsakega tam zaposlenega toliko, kolikor se je pripravil zanj žrtvovati. K temu dodaja kaj malo o svojih zaslugah in uspehih, prej mu besede izzvenijo v namig, naj bi časopis vendarle ne pisal prav o njem in njegovem delu, ko pa je še kdo praviš za portret.

S hvalo ne razsipa, kot že rečeno, tudi pri oceni splošne skrbi za turizem pri nas. Sodi po besedah gostov in pravi, da nekateri predeli države v tem pogledu delajo slabše kot v Sloveniji. Sicer pa je za domiselne gostitelje prostora še prav povsod. Gostje so radi kulturno postreženi in so veseli pozornosti in izvirno pripravljene hrane. Ker pa sta hrana in prenočišče za turista le nujno zlo, se morajo gostitelji kar najbolj potruditi za časvmes. Tunaj bi bili izleti, pikniki, glasba, šport in drugo. Zraven bi lahko bilo tudi nakupovanje spominkov in drugega, vendar se zdi, da ponekod pri nas na ta način zaenkrat še ne znamo »zaposliti« turistov in zasužiti, pravi Šmajdek. In ne zanika, da bi se dalo okrog takih prodajalnic kaj postoriti morda tudi na Otočcu.

Sicer se strinja z izrekom »turizem smo ljudje«. »Dejansko bi moral vsak turistični delavec v srcu nositi to geslo,« pravi.

M. LUZAR

klicu turističnega delavca. Le občutna stvarnost, ki pa je vendarle odeta v nevsiljivo prijaznost, to tolikanj iskano in nemalokrat resnično izpričano lepoto turizma, se drži njegovih besed. Zoloča pa ni nič, vsaj tokrat ne, čeprav Šmajdek kot vodja hotela Grad Otočec pozna stiske turizma. Morda se ne jezi, ker govori o stvari, ki jo ima rad. »S službo sem zadovoljen, ker uživam v takem delu. Vesel sem, če lahko kot delavec v turizmu kaj naredim za ljudi in jih spravim v zadovoljstvo z dobro uslugo,« pravi.

Etnološka podoba Adlešičev

Odkrivali so jo mladi raziskovalci in njihovi mentorji v okviru gibanja Znanost mladini — Že osmi tabor v Beli krajini — Podoba v brošuri

ADLEŠIČI — V okviru gibanja Znanost mladini je bil od 29. junija do večeraj v Adlešičih že osmi zaporedni mladinski raziskovalni tabor v Beli krajini in hkrati tretji izključno etnološki tabor. Udeležili so se ga srednješolci iz Ljubljane, Metlike in Črnomlja, delali pa so pod vodstvom sedmih mentorjev etnologov. Namen tabora je bil raziskati etnološko podobo Adlešičev in okolice.

»Za Adlešiče smo se odločili zato, ker je to edini kraj v Beli krajini, ki zavestno ohranja tradicionalne

običaje. Za etnologe je to zares dober in hvaležen teren,« pravi Andreja Brancelj, etnologinja iz Belokranjskega muzeja v Metliki, ki je tabor vodila. Zbirali so podatke o ljudskem stavbarstvu, društvem in družabnem življenju na tem območju, petju, plesih in običajih, o vinogradništvu, izseljevanju ter o vaški skupnosti. Zbrali so tudi nekaj predmetov za Belokranjski muzej, opravili meritve, naredili skice in risbe, zapisali okoli 50 ljudskih pesmi, naredili številne fotografije in spneli ljudsko petje, dobili pa tudi

več starih pisem izseljencev. Ljudje so mlade raziskovalce sprejeli gostoljubno in odprto. Med drugim so ugotovili, da mladina tradicionalne običaje tudi v teh krajih počasi opušta in da vse bolj prevladuje drug tip kulture, medijski in veselišeni. Pri raziskovanju vinogradništva pa so v Adlešičih našli samo en vinograd, v katerem je lastnik nasadil nove trte, v kraju pa prodajajo in na večjih prireditvah točijo štajerska vina.

Svoje delo so predstavili pred zaključkom tabora, podrobneje pa bodo etnološko podobo Adlešičev in okolice obdelali v posebni brošuri.

A. B.

V NEDELJO RAZVITJE PRAPORA

OREŠJE PRI ŠMARJETI — V nedeljo, 12. julija, pripravila gasilsko društvo Orešje pri Šmarjeti razvite prapora. Slavje se bo pričelo ob 15.30 z veliko paradom, v kateri bodo sodelovale vse gasilske enote iz domače in sosednje krajevne skupnosti. Po kulturnem programu pred gasilskim domom bo razvite prapora, za katerega so sredstva prispevali Krka, Novotehna, Zavarovalnica Triglav, krajanji in drugi, generalni pokrovitelj prireditve pa je krajevna skupnost Šmarjeta. Na koncu, se razume, se bo slavje v Orešju končalo z veliko veselico, na kateri bo igral ansambel Tonija Verderberja.

NAGLA POMOČ — Vaščani Straže in okolice so naglo prišli pomagat Vidmarjevim. Tudi z zavarovalnice Triglav so obljubili da bo odškodnina precej podzavarovane hiše izplačana kmalu. (Foto: P. Perc)

S čolni od Fare do Vinice

25. in 26. julija rekreacijsko ekološko potovanje po Kolpi — Privajev do 20. julija

VINICA — Partizan Vinica prireja v soboto in nedeljo, 25. in 26. julija, rekreacijsko ekološki spust s čolni po Kolpi od vasi Fara do Vinice. Prireditelji želijo, da bi se tega potovanja udeležilo čimveč prijateljev narave in zdravega ter čistega okolja. Na spustu po tem izredno lepem in malo znanem delu še dokaj čiste Kolpe in neokrnjene narave bodo med drugim tudi ocenjevali stanje jezer in mlinov, ugotavljali večje onesnaževalce, jemali vzorce vode in usedlin, ugotavljali stanje flore in favne, pot fotografirali in filmsko dokumentirali ter se ukvarjali tudi s kulturno in umetniško dejavnostjo.

Udeleženci, pričakujejo jih okoli 100, se bodo zbrali 25. julija ob 9. uri v vasi Fara, se prvič ustavili pri Grglju ali Žlebeh in prenočili v Prelesju pri Starem trgu. Tu bo večerja in družabni program. Naslednji dan bodo pot nadaljevali do Damlja, od tam pa do Vinice, kjer se bodo vključili v tamkajšnje prireditev Igre na Kolpi.

Spust po Kolpi nima tekmovalnega značaja, marveč gre za to, da udeleženci spoznajo res lep del te prelestne reke in da bodo, če bo kdaj potrebno, povzdignili glas za njeno ohranitev. Za potovanje se je že prijavila tudi ekipa televizijske oddaje Zdravo. Prijave sprejema Partizan Vinica, Društvo za rekreacijo in telesno vzgojo, 68344 Vinica, do 20. julija. Podrobnejše informacije lahko dobite po telefonu (068) 55-335 in 55-303. Na začetku poti mora vsak udeleženec prispevati po 2.500 dinarjev, za kar bo dobil večerjo in zajtrk, s seboj pa naj vzamejo spalno vrečo ali šotor. Po koncu spusta bo na zabavi v Vinici igral ansambel RŽ.

J. PAVLIN

Lipa prepolovila domačijo

Vidmarjevi iz Straže pri Mirni odnesli celo kožo — Spomeniško zavarovano, 300 let staro drevo je imelo votlo deblo

STRAŽA PRI MIRNI — Za Vidmarjeve iz Straže pri Mirni bo znoč s prejšnjega četrta na petek za zmeraj ostala v spominu. Neurje s točo, debelo kot lesnik, ki se je pričelo nekaj po 23. uri, je pospremil še viharni veter. Marsikak strešnik je končal na tleh in toča je v skoraj pol ure naredila veliko škodo na poljih. Za Vidmarjeve pa bi bil vihar lahko usoden.

Lepo, spomeniško zavarovano lipo, s premerom debela več kot dva

metra, ki se je košatila pred domačijo Dane Vidmar, je vihar kot za šalo prebrnil na značilno dolensko hišo, staro dobrih sto let. Naravi je bilo delo na moč olajšano, kajti deblo več kot 300-letne lipe je bilo znotraj strohnelo.

Vaščani povedo, da je bila pri Vidmarjevih svoj čas gostilna. Tod so furmani nekoč vozili razno blago s konji v Trst. In kako je doživela nesrečo gospodinja Dana Vidmar. »Doma sva bila s sinom Dušanom, kajti hči, študentka, je že odšla na morje. Ležala sem. Zdelo se mi je, da slišim, kot da padajo strešniki. Potrkalo je. Bil je sosedov fant, Anderličev Franci. Zavpil je: Teta, bežite iz hiše, ste v smrtni nevarnosti! Lipa je padla na hišo! Brž sem poklicala Dušana, ki je pred kakšno uro zaspal, in ko sem skušala priti ven, sem videla, da gre zares. Medtem je voda prodrla v bivalne prostore in poplavi se ni dalo izogniti. Hvaležna sem vaščanom, ki nam pomagajo odstranjevati posledice razdejanja. IMV z Mirne nam je pomagal tudi s posebno PVC folijo. Upam, da bodo pomagali tudi pri obnovi hiše, tako kot doslej.«

P. PERC

Deveterica iz Zabukovja pojde v Ljubečno

Rekordno število: 25 harmonikarjev na sobotnem srečanju v Zabukovju

ZABUKOVJE NAD SEVNICO — Tradicionalno srečanje harmonikarjev v Zabukovju prejšnjo soboto je privabilo največ godcev doslej. Bilo jih je kar 25 iz raznih krajev Slovenije, le eden ni prišel z diatonično harmoniko in zatorej se ni potegoval za uvrstitev na »Zlato harmoniko Ljubečno«.

Tako najmlajši harmonikar 10-letni Sandi Osek iz Rogaške Slatine, kot tudi najstarejši, 68-letni godec Alojz Vrtačnik iz Trbovelj, in seveda nastopajoči znotraj teh starostnih meja pa so bili deležni zelo toplega sprejema prek 500 poslušalcev. To potrjuje, da si je prireditev vseniške občinske zveze kulturnih organizacij in domačega prosvetnega društva »Alojz Kolman — Marok« pridobila že dvojni širok krog privržencev.

Posebna komisija je za Ljubečno izbrala tele godce: Robija Župančiča iz Novega mesta, Gregorja Oblaka iz Podgorja pri Zabukovju, edino dekle, 13-letno Martino Žibert iz Jelenka pri Studencu, Romana Derstvenška iz Stranja, Jožeta Popelarja z Ledine pri Sevnici, Antona Perca iz Zabukovja, Staneta Oseka iz Spodnje Kostrevice pri Rogaški Slatini, Jožeta Deželana iz Mihovce pri Šentjerneju in Alojza Vrtačnika iz Trbovelj.

P. P.

Medved spet raztrgal nekaj ovac

Prebivalci Grčaric, Runarskega in okoliških krajev trepetajo pred medvedjo nadlego — Medvedje se sprehajajo po vaseh že sredi belega dne

GRČARICE — Potem ko je lani jeseni medved v Grčarskih Ravnah in v Grčaricah raztrgal več ovac in prašičev, se spravi cel na kurnike in postal nevaren tudi ljudem, se zdi, da se je letos kralj kočevsko-ribniških gozdov spet prebudil in nadaljuje s svojim škodljivim delovanjem. Seveda pa niso ogrožene samo živali, medved je prestrašil tudi tamkajšnje prebivalce.

Medved se je letos ponovno pojavil v noči na 1. julij in spet so bile cilj njegovega pohoda Grčarske Ravne. Tam je napadel čredo 21 ovac Ivana Oberstarja. Mrcina je prihlačala iz

bližnjega gozda, preskočila in podrla ogrado ter zaklala tri ovce ter jih pustila na obronku gozda.

»Zgodaj zjutraj sem zaslišala lajež psov in zaslitila sem, da se nekaj dogaja. Pogledala sem ven in videla, kako ovce beže,« pripoveduje učenka Adrijana Vričko, sosedka Oberstarjevih. Seveda so Oberstarjevi zaradi medvedjih obiskov zelo vznemirjeni, saj v okoliških gozdovih kar mrgoli medvedov. Gozdni delavci se povedali, da so jih v enem samem dnevu videli kar 8. Očitno se medvedje nič več ne boje ljudi. Potem ko je medved zaklal tri ovce,

se je pojavil tudi naslednjo noč. Vaščani Grčaric so prizgali baklje in vpili na vse glas, da bi medveda prepodili. »Dobro je, da je sedaj čas šolskih počitnic, saj bi sicer imeli še dodatne težave. Da so medvedji napadali, o tem ni nobenega dvoma več. Lani jeseni mi je medved odnesel dva prašiča tako rekoč izpred nosa. Vžigali smo motorne žage, traktorje, vpili na vse pretege, a medved se za nas še zmenil ni,« pripoveduje Jože Vričko.

Vričko je od kmetijskega posestva Snežnik dobil druge prašiče, dobil

Mali svet pod šotori

Na taboru prijateljstva pričakujejo 100 pionirjev in njihovih mentorjev iz 18 držav

DOLENJSKE TOPLICE — Na prostoru doma pionirjev bo od 15. do 29. julija 12. mednarodni tabor prijateljstva otrok, ki ga letos pripravila republiška zveza DPM, v okviru zvezne organizacije. Pokrovitelj »sveta v malem« je republiška konferenca SZDL, organizacijski odbor pa vodi njen predsednik Jože Smole.

Do sedaj so se že prijavile petletanske delegacije in mentorji iz 18 držav sveta. Tako bodo Dolenjskih Toplicah v naslednjem tednu že videli otroke iz Amerike, Kube, Finske, Poljske, Portugalske in iz drugih dežel. Med njimi bo tudi 40 pionirjev iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin, ki se bodo na tabornem prostoru dobili že 11. julija. Mednarodni tabor se bo v marsičem razlikoval od tabora Sutjeska, ki je vsako leto na tem prostoru. Pionirji bodo ustvarjali v likovnih, glasbenih, lutkarskih in računalniških delavnicah, razvijali video dejavnost in drugo. Vodili jih bodo priznani mentorji: s področja glasbe Vlado Jakša, iz lutkarstva Sonja Kononenko, s področja likovnega izražanja Veljko Toman in drugi. Opravili bodo tudi tri celodnevne izlete. Obiskali bodo Bled, Bohinj in Ljubljano, na drugem izletu Postojno, Lipico, Piran in Debeli rtič, na tretjem pa Žumrovec, Trebče in Kostanjevico na Krki. Obiskali bodo tudi Bazo 20 in bolnišnico Jelendol.

Pionirji bodo bivali pod šotori, zato bodo tesno sodelovali tudi z izkušenimi taborniki iz Straže in pionirji iz Osnovne šole Baza 20, ki bo že naslednje dni, tudi za potrebe pionirjev 12. tabora, odprla nov prizidek kuhinje in jedilnice.

J. P.

IZLET ZELIŠČARJEV

LJUBLJANA — Društvo zeliščarjev Ljubljana organizira v soboto, 18. julija, strokovno ekurzijo na Kočevski Rog in okolice. Na poučnem izletu se bodo ustavili na več krajih in bodo nabirali zdravilna zelišča. Udeležencem bosta spregovorila Stane Erjavec in Ivan Maršič o nabiranju in uporabi zdravilnih zelišč in o varstvu okolja. Izletniki z Dolenjskega lahko potujejo mimo Dolenjskih Toplic, Podturna in Podstenice; na Rogu pri bivši žagi jih bo od 10. do 11. ure čakal vodič. Udeleženci se lahko prijavijo do 15. julija na naslov: Stane Erjavec, Pokuljarjeva 57 a, Ljubljana ali na tel. (061) 264-900.

Drugo rojstvo mercedesa

Boris Udovič obnavlja avtomobile veterane — Po šestdesetih letih bo mercedes spet kot nov

NOVO MESTO — Boris Udovič iz Cegelnice že nekaj let vzbuja pozornost po novomeških ulicah z nenavadnimi avtomobili. V zadnjem času ljudje obstopajo njegov 25 let star chevrolet. Stara, vendar dobro ohranjena »ladja«, v kateri je nekoč sedel ameriški ambasador v Dubrovniku, ima za sabo že več kot 730.000 kilometrov. Ta največji dolenski osebni avtomobil, ki meri »od repa do glave« skoraj 6 metrov, ima pri Udoviču tudi svoje pravo nasprotje — zagotovo najmanjši avtomobil, ki ga zaradi svoje skromnosti štejejo že med motorje. To je isetta-BMW iz leta 1957, vozilo, v katerem je prostora za dve osebi, vanj pa se pride tako, da se odpre kar celotna prednja stena.

Za zbiranje starin se je Udovič navduševal še kot otrok in šele potem, ko se je dokopal do avtoličarske in kleparske delavnice, so se njegove želje pričele uresničevati. Prišel je s staro lancio in se potem, ko je na njej delal več let, že priključil klubu veteranov. Osem let je dan za dnem gladil in obnavljal BMW znanega baletnika Pina Mlakarja iz leta 1938. Starega »oldtajmerja« je spravi v takšno stanje, da je bivši lastnik in njem videl tistega izpred petdesetih let, celo nekaj lepši je bil. Nad njim so se navdušili tudi v tovarni BMW in mu poslali brezplačno dele motorja, ki jih mora zaradi dotrajanosti zamenjati. Njegov BMW je res bil v pravih restavratorskih rokah, saj so ga letos spomladaj filmski delavci iz Beograda izbrali za snemanje filma »Človek z zlatimi očali«. Prvič se je zgodilo, da ga konjiček ni samo stal, temveč da mu je tudi nekaj prinesel. Zaslužila sta kar 100 starih milijonov, pa še na filmu se bosta videla.

Udovič je v zadnjem času najbolj ponosen na »razvalino«, ki jo je kupil nekje pri Brežicah. Šestdeset let stari cabriolet mercedes-benz nurburg 460 je vozen in edini te vrste v Jugoslaviji. Vrstni motor ima 8 cilindrov s prostornino 4622 cm. Šasija z motorjem, kretnim mehanizmom, je originalna iz tistih časov, manjkajo le posamezni kosi karoserije. Posebna znamenitost so popolnoma zdravi leseni obroči koles, ki merijo v premeru skoraj meter. Prav sedaj čaka, da mu iz Nemčije pošljejo originalne načrte, potem pa se bo lotil obnove in poizkušal avto spraviti v čas pred vojno, ko se je v njem prevažal znani ljubljanski tovarnar Šumi.

J. PAVLIN

6. RALLY IMPOLJCA — STUDENEC

STUDENEC — Avto-moto društvo Sevnica s svojo sekcijo na Studencu prireja v soboto, 11. julija, ob 12. uri 6. turistični rally Impoljca — Studenec. Prijave so možne v pisarni AMD Sevnica, tudi po telefonu 81-223, ali pol ure pred pričetkom prireditve na Impoljci. Na cilju na Studencu se bodo tekmovalci pomerili še v spretnostni vožnji, izpolnjevali pa bodo tudi lažje teste o prometni varnosti. Dva nova gokarta AMD Sevnica bosta medtem dodobra zaposlovala mladež, zbrano na Studencu. Najboljšim tekmovalcem rallyja bodo podelili pokale in priznanja ob 16. uri na srečanju harmonikarjev. Med veselico, na kateri bo igral ansambel Jožeta Rusa, bo potekal tudi bogat srečelov.

NAJVEČJI IN NAJMANJŠI — Chevrolet impalo je tako mogočen, da so si ga že nekajkrat sposodili poročni pari in se z njim peljali k poroki. Registriran je za 6 oseb, v prtljajnik pa bi brez težav spravili dva pralna stroja. Na sliki sta v vsej skromnosti še najmanjši dolenski avtomobilček isetta BMW in lastnik starin Boris Udovič. (Foto: J. Pavlin)